

Kuuden suurimman kaupungin **työllisyyspalvelut** vuonna 2018

Esipuhe

Kuusikko-työssä vertaillaan kuutoskaupunkien (Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku, Tampere ja Oulu) aikuissosiaalityötä ja toimeentulotukea, lastensuojelua, päihde- ja mielenterveyspalveluja, työllisyyspalveluja, vammaisten palveluja, vanhusten palveluja sekä varhaiskasvatusta. Kaupunkien edustajista koostuvat eri palvelukokonaisuuksien asiantuntijaryhmät tuottavat vuosittain tilastollisia raportteja asiakasmääristä, suoritteista, henkilöstöstä ja kustannuksista.

Kuutostyö alkoi vuonna 1994, jolloin Helsinki, Espoo ja Vantaa päättivät alkaa toteuttaa vertailuja sosiaali- ja terveyspalveluista sekä niiden kustannuksista. Turku ja Tampere tulivat mukaan vertailuihin vuonna 1996, minkä jälkeen ryhmä nimettiin Viisikoksi. Vertailu-raportteja alettiin julkaista omassa julkaisusarjassaan vuonna 1999. Kuusikko-yhteistyö alkoi vuonna 2002, kun Oulu liittyi kuudenneksi jäseneksi ryhmään. Kuusikko-työ alkoi varhaiskasvatuksen, toimeentulotuen sekä vanhusten palvelujen vertailulla, mutta ajan myötä mukaan on tullut uusia palvelukokonaisuuksia.

Kuusikko-tiedonkeruu sisältää sosiaali- ja terveyspalveluiden osalta ainoastaan osan kustannuksista ja toimintatiedoista. Sosiaali- ja terveyspalvelut muodostavat omanlaisensa kokonaisuuden, jossa erityisesti sosiaalipalvelut ovat vahvasti limittyneet toisiinsa. Kunta voi panostaa esimerkiksi ehkäiseviin toimintamuotoihin, mutta ehkäisevään työhön laitettut resurssit eivät näy välttämättä Kuusikko-raportoinnissa.

Raporttien tarkoituksena on tuottaa tietoa ja herättää keskustelua kuntien kehittämisen tueksi. Kuusikko-raportit nostavat esiin eroavaisuuksia, jotka vaativat tarkempaa analyysia. Tavoitteena ei ole vertailla esimerkiksi omien ja ostopalvelujen kustannuksia. Omien ja ostopalvelujen tiedonkeruu poikkeaa merkittävästi esimerkiksi asiakasmaksujen, vuokrien, tilaamiseen liittyvien kustannusten ja hallinnon vyörytysten osalta. Kunnan omaa tuotantoa voi verrata toisen kunnan omaan tuotantoon, mutta omien ja ostopalvelujen tiedot eivät ole vertailukelpoisia, koska ne sisältävät eri kustannuseriä.

Kuusikko-raporttien tiedot asiakasmääristä, suoritteista, henkilöstöstä ja kustannuksista on pääasiassa koottu kuntien omista tietojärjestelmistä ja tilinpäätöksistä. Kuusikko-työn keskiössä on työryhmissä tehtävä määrittelytyö, jonka ansiosta kerättävät tiedot saatetaan mahdollisimman vertailukelpoisiksi. Määrittelytyö on välttämätöntä, sillä palvelut poikkeavat kuntien välillä nimikkeiltään ja sisällöiltään, ja ne on organisoitu hallinnollisesti eri tavoin. Lisäksi kunnilla on käytössä toisistaan poikkeavia tietojärjestelmiä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tieto, joka yhdessä kunnassa saadaan automaattisesti, voi toisessa kunnassa vaatia paljon manuaalista työtä tai sitä ei ole edes mahdollista saada. Määrittelytyössä täytyy huomioida myös kuntien erilaiset kirjaamiskäytännöt. Vertailutyön pitkän historian avulla on kuitenkin saavutettu hyvä taso vertailtavuudessa.

Kuusikko-yhteistyön lisäksi tilastotietoja kuntien sosiaali- ja terveyspalveluista tuotetaan monilla tahoilla, kuten Tilastokeskuksessa, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksessa sekä Suomen Kuntaliitossa. Kuusikko-tiedonkeruun ja raportoinnin erityispiirteet liittyvät yhdessä sovittuihin määritelmiin ja sopimuksiin tietosisällöstä, suorite- ja taloustietojen yhdistämiseen yhteen raporttiin, palvelua koskevien tietojen kattavuuteen ja pyrkimyksen tietojen vertailukelpoisuuden yksityiskohtaiseen arviointiin. Lisäksi edellisen vuoden tietoja käsittelevät raportit ilmestyvät yleensä nopeammalla aikataululla kuin valtakunnalliset yhteenvedot.

Kuuden suurimman kaupungin
työllisyyspalvelut
vuonna 2018

Kuusikko-työryhmän julkaisusarja
Teksti: Työllisyyspalvelujen Kuusikko-työryhmä

ISSN 2342-1991 (verkkajulkaisu)

Tekijät		
Työllisyyspalvelujen Kuusikko-työryhmä		
Nimike		
Kuuden suurimman kaupungin työllisyyspalvelut vuonna 2018		
Julkaisija (virasto tai laitos)	Julkaisuaika	Sivumäärä, liitteet
Helsingin kaupungin työllisyyspalvelut, Espoon työllisyyspalvelut, Vantaan kaupungin työllisyyspalvelut, Turun kaupungin työllisyyspalvelut, Tampereen kaupungin työllisyys- ja kasvupalvelut sekä Oulun kaupungin elinkeino- ja työllisyyspalvelut	10/2019	80 s. + 16s. liitteitä
Sarjanimike	Osanumero	
Kuusikko-työryhmän julkaisusarja	7/2019	
ISSN-numero	Kieli	
2342-1991	Suomi	
Tiivistelmä		
<p>Tässä raportissa luodaan katsaus Suomen kuuden suurimman kaupungin työttömyystilastoihin, työllisyyden edistämisen tavoitteisiin ja haasteisiin sekä kaupunkien työllisyyspalvelujen organisointiin. Työmarkkinatuen kuntaosuus -ilmiö on valittu tämän raportin teemaksi, jota tarkastellaan aiempaa laajemmin ja syvällisemmin. Raportin loppuun on koottu tietoa kuntien lakisääteisistä toiminnoista (mm. kuntouttava työtoiminta, velvoitetyöllistäminen, työllistymistä edistävä monilainen yhteispalvelu TYP), kuntien yleisen toimialan nojalla järjestetyistä työllisyyspalveluista (mm. Ohjaamo-toiminta) sekä kuntien työnantajan ominaisuudessa järjestetyistä palveluista (mm. oppisopimus-, palkkatuki- ja työkokeilujaksot).</p> <p>Työttömyysaste kääntyi pitkään jatkuneen talouden taantumän jälkeen kuutoskaupungeissa laskuun vuonna 2016. Vuonna 2017 työttömyysasteen lasku kiihtyi ja jatkui edelleen vuonna 2018. Vuoden 2018 lopussa pääkaupunkiseudun kuntien työttömyysaste vaihteli kuutoskaupungeissa Espoon 7,9 prosentista Turun 12,2 prosenttiin. Koko maan työttömyysaste oli 9,7 prosenttia. Koko maassa työttömien määrä on vähentynyt 32,1 prosenttia ja kuutoskaupungeissa 28,5 prosenttia vuodesta 2015 vuoteen 2018. Kuutoskaupunkien työttömistä työhakijoista 30 prosenttia oli pitkäaikaistyöttömiä vuonna 2018.</p> <p>Vuoden 2018 aikana kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen piirissä oli kuutoskaupungeissa yhteensä 58 216 henkilöä, joka oli 6,3 prosenttia työvoimasta. Edellisvuoteen verrattuna kunnan osarahoittamaa työmarkkinatukea saaneiden määrä kääntyi pieneniseen laskuun kaikissa kuutoskaupungeissa. Työmarkkinatuen kunnan rahoittama osuus oli kuutoskaupungeissa yhteensä hieman yli 172 miljoonaa euroa vuonna 2018.</p> <p>Kuutoskaupunkien työllisyyspalvelujen kokonaisbruttokustannukset ilman työmarkkinatuen kuntaosuutta olivat 122,8 miljoonaa euroa vuonna 2018.</p>		
Asiasanat		
Kuusikko, kuutoskaupungit, kaupunkivertailu, kustannukset, työllisyyspalvelut, työttömyys		
Tiedustelut	Jakelu	
Työryhmän jäsenet, liite 4	www.kuusikkokunnat.fi	

Sisällys

1	JOHDANTO	5
2	TYÖLLISYYSPALVELUJEN TAVOITTEET JA ORGANISOINTI	6
2.1	Valtion ja kuntien rooli työllisyyspalveluissa	6
2.2	Ajankohtaista	7
3	KUUTOSKAUPUNKIEN TYÖLLISYYSPALVELUJEN TILASTOKATSAUS	13
3.1	Työllisyysaste	14
3.2	Työttömät työnhakijat ja työttömyysaste	16
3.3	Aktivointiaste ja kuntouttava työtoiminta	19
3.4	Pitkäaikaistyöttömyys	22
3.5	Nuorisotyöttömyys.....	24
3.6	50 vuotta täyttäneet työttömät.....	25
3.7	Työttömät ulkomaan kansalaiset ja vieraskieliset	27
3.8	Työttömät koulutusasteen mukaan	28
4	TYÖMARKKINATUEN KUNTAOSUUS	31
4.1	Kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen saajat	32
4.2	Kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen kustannukset.....	35
5	TYÖLLISYYSPALVELUJEN KUSTANNUKSET	45
6	TYÖLLISYYSPALVELUT KUUTOSKAUPUNGEISSA	46
6.1	Oppisopimus	47
6.2	Kuntalisä	48
6.3	Palkkatukityö ja veloitetyöllistettävät	51
6.4	Kuntouttava työtoiminta	54
6.5	Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP)	56
6.6	Ohjaamo	59
6.7	Kaupunkikohtaiset hankkeet	62
6.8	Muu panostaminen yritystoimintaan.....	72
7	YHTEENVETO	77
	LÄHTEET	79
	LIITTEET	81
	Liite 1 Työllisyyspalveluihin ja työllisyyden edistämiseen liittyviä käsitteitä	81
	Liite 2 Kuutoskaupunkien työllisyyspalvelujen organisaatiokaavioita	86
	Liite 3 Kuutoskaupunkien ja koko Suomen työttömyys- ja väestötietoja joulukuun lopussa 2012 – 2018	91
	Liite 4 Työllisyyspalvelujen työryhmä	95

1 JOHDANTO

Tässä raportissa luodaan katsaus Suomen kuuden suurimman kaupungin työttömyystilastoihin, työllisyyden edistämisen tavoitteisiin ja haasteisiin sekä kaupunkien työllisyyspalvelujen organisointiin.

Luvussa 2 on kuvattu työllisyyspalvelujen tavoitteita ja organisointia yleisesti sekä lisäksi kuutoskaupunkien työllisyyspalvelujen ajankohtaisia asioita ja organisointia kuntatasolla. Luvussa 3 kuvataan kuutoskaupunkien työllisyyspalvelujen toimintaympäristöä tilastotietojen avulla, muun muassa työllisyysastetta, työttömyysastetta sekä työttömyyden rakennetta iän, työttömyyden keston sekä koulutusasteen mukaan.

Luvussa 4 tarkastellaan työmarkkinatuen kuntaosuutta; tuensaajia ja kustannuksia on kuvattu tilastoin ja lisäksi kuntakohtaisin kuvauksin. Lukuun 5 on koottu kuutoskaupunkien työllisyyspalvelujen kustannustietoja.

Luku 6 kuvaa työllisyyspalveluja kuutoskaupungeissa. Raporttiin on koottu vertailutietoa kuntien lakisääteisistä toiminnoista (mm. kuntouttava työtoiminta, velvoitetyöllistäminen, työllistymistä edistävä monilainen yhteispalvelu TYP), kuntien yleisen toimialan nojalla järjestetyistä työllisyyspalveluista (mm. Ohjaamo-toiminta) sekä kuntien työnantajan ominaisuudessa järjestetyistä palveluista (mm. oppisopimus-, palkkatuki- ja työkokeilujaksot).

Raportti toteutetaan osana kuuden suurimman kaupungin järjestämiä ja tuottamia työllisyyspalveluja ja kustannustasovertailutyötä, jonka valmistumisesta vastaavat kuutoskaupunkien työllisyyspalvelujen Kuusikko-työryhmään kuuluvat asiantuntijat (liite 4). Työllisyyspalvelut eivät ole aiempaan poiketen missään kuutoskaupungissa enää osa aikuissosiaalityötä, vaan työllisyyspalvelujen työryhmä tuottaa työllisyyspalvelujen raportin. Edelliset kuuden suurimman kaupungin työllisyyspalvelujen raportit ovat vuosilta 2013, 2015 ja 2017.

2 TYÖLLISYYSPALVELUJEN TAVOITTEET JA ORGANISOINTI

2.1 Valtion ja kuntien rooli työllisyyspalveluissa

Valtiolla on ensisijainen vastuu työmarkkinoiden toimivuuden ja työvoiman tarjonnan edistämisestä. Työmarkkinoiden toimivuutta edistetään julkisilla työvoima- ja yrityspalveluilla. Käytännössä työvoima- ja yrityspalvelut ovat työnvälityspalveluita, tieto- ja neuvontapalveluita, osaamisen kehittämisspalveluita sekä yritystoiminnan käynnistämisen- ja kehittämisspalveluita. Julkiseen työvoima- ja yrityspalveluun kuuluvat myös henkilöasiakkaan palveluprosessiin liittyvät asiantuntija-arvioinnit sekä tämän lain mukaiset tuet ja korvaukset. (Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta, 916/2012)

Työ- ja elinkeinotoimistot (TE-toimistot)

Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden tarjoamisessa keskeisessä roolissa ovat olleet TE-toimistot. Asiakkaita palvelee eri palvelulinjoilla heidän palvelutarpeensa mukaan. Ensimmäinen palvelulinja (työnvälitys- ja yrityspalvelut) on suunnattu asiakkaille, joiden ammattitaito ja osaaminen mahdollistavat siirtymisen suoraan avoimille työmarkkinoille. Tällaisia asiakkaita ovat muun muassa työstä työhön siirtyvät, opinnoista valmistuvat ja aloittavat yrittäjät. Toinen palvelulinja (osaamisen kehittämisspalvelut) on suunnattu asiakkaille, jotka tarvitsevat ammattitaidon parantamista tai tukea tavoitteiden ja vaihtoehtojen selvittämisessä. Tällaisia asiakkaita ovat esimerkiksi henkilöt, joiden palvelutarve liittyy ammatinvalintaan tai -vaihtamiseen, opintojen loppuun saattamiseen tai kotoutumissuunnitteluun. Kolmas palvelulinja (tuetun työllistämisen palvelut) on suunnattu asiakkaille, jotka tarvitsevat yksilöllistä tukea ja ohjausta työmarkkinavalmiuksien kehittämisessä. Näillä asiakkailla on puutteita elämäntilanteissa, osaamisessa ja ammattitaidossa, ja heidän työkykynsä vaatii usein perusteellista selvittämistä.

Kunnat

Nykyään etenkin kaupungit tukevat yleisen toimialansa nojalla valtion lakisääteisiä työvoima- ja yrityspalveluita omilla vapaaehtoisesti järjestettävillä elinvoima-, työllisyys-, yritys- ja maahanmuuttopalveluillaan. Lakisääteisinä työllisyyspalveluina kunnat vastaavat velvoitetuottamisesta (Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta 916/2012, 11 luku 1-2 §) sekä monialaisesta työllistymistä edistävästä TYP-palvelusta (Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta, 1369/2014). Lakisääteisinä tehtävinä kunnat vastaavat myös työllistymistä tukevien sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisestä ja kuntouttavasta työtoiminnasta (Laki kuntouttavasta työtoiminnasta, 189/2001).

Kunnat vastaavat työmarkkinatuen kuntarahoituksen mukaisesti 50 prosenttia yli 300 päivää työttömyyden perusteella etuutta saaneen ja 70 prosenttia yli 1 000 päivää työttömyyden perusteella etuutta saaneen henkilön työmarkkinatukikustannuksista. Tähän liittyen kuntien painopiste on yleensä ollut kaikkein vaikeimmassa työmarkkina-asemassa olevien työnhakijoiden tilanteen edistämisessä. Työllisyysillä on kuitenkin merkittävä vaikutus etenkin suurien kaupunkien elinvoimaan, jolloin palveluita tarjotaan tänä päivänä huomattavasti laajemmalle ryhmälle.

Kunnat ovat merkittävässä roolissa korkeasti koulutettujen osaajien houkuttelussa ja esimerkiksi IT-alan osaajien kouluttamisessa. Nuorille tarjotaan matalankynnyksen neuvontaa Ohjaamo-toiminnassa ja monet kaupungit tekevät merkittäviä panostuksia myös kaikkien työttömien alle 30-vuotiaiden nuorten ohjauspalveluihin. Kunnat ovat myös merkittävässä roolissa erilaisissa hankkeissa, joissa haetaan uusia tapoja työllistää tiettyjä kohderyhmiä. Toisaalta kunnat ovat itsessään suuria työnantajia ja ne

voivat edistää monin elinkeinopoliittisin toimin työllisyyttä alueellaan. Kaupungit työllistävät runsaasti henkilöitä palkkatuetuun työhön sekä avustavat kuntalisää hyödyntäen ihmisiä työllistymään myös yrityksiin ja järjestöihin.

2.2 Ajankohtaista

Helsinki – Kohti työllisyydenhoidon yhtenäisiä palvelualustoja

Ajankohtaista toimintaympäristössä

Helsingin työllisyyspalvelut ovat vakiintuneet osaksi keskushallinnon elinkeino-osastoa työvoima- ja maahanmuutto –yksikköön. Työllisyyttä tukevat koulutuspalvelut järjestetään kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla ja kaupunki on tiivistänyt yhteistyötään palvelun tarjoamiseksi sote-palvelujen tarpeessa oleville työnhakija-asiakkaille.

Vuonna 2018 Helsingin työllisyyspalveluita pyrittiin systemaattisesti kehittämään ottamalla huomioon useita tekijöitä, kuten toimintaympäristön muutokset. Käynnistettiin työ työllisyyden ekosysteemin mallintamiseksi. Luodussa kaupungin sisäisten palvelujen mallissa toiminta jakautui yhdeksään osioon: (1) Neuvontapalvelut. (2) Asiakasohjauspalvelut. (3) Työkykypalvelut. (4) Osaamisen kehittäminen. (5) Osaajien sijoittumispalvelut. (6) Yrityspalvelut. (7) Toimiala- ja toimintaympäristöpalvelut. (8) Inhouse palvelut. (9) Muut. (Kuvio 1.)

Työllisyyspalvelujen strateginen suunta

Mallinnetussa Helsingin työllisyyden ekosysteemissä on kyse kokonaisuudesta, jolla on elinkaari. Toimijat voimavaroineen toimivat yhdessä jakaen vastuuta. Kaupunki on tiivistänyt yhteistyötään TE-hallintoon ja sote-toimialaan nähden.

Sote-toimialan kanssa on käynnistetty Työkyky käyttöön –hanke, jossa kaupungin työllisyyspalvelujen piirissä olevia rajoittuneen työkyvyn henkilöitä pyritään ohjaamaan oikeiden palvelujen ja oikean etuusmuodon piiriin. Lisäksi kaupunki toteuttaa parhaillaan kumppanuusmallilla ostopalvelua alueen ELY-keskuksen, TE-toimiston ja Invalidiliiton kanssa. Ostopalvelun kohderyhmänä ovat työmarkkinatuen kuntarahoitusosuuslistan asiakkaat ja palveluntuottajalle tarjotaan mahdollisuus ohjata asiakkaita myös Työkyky käyttöön –hankkeeseen sekä yksittäisiin lääkärintarkastuksiin.

Kaupunki on myös aloittanut yhteistyössä TE-toimiston kanssa matalankynnyksen neuvontapalvelun, Aikuisten palvelutorin, TE-toimiston aulapalvelun yhteyteen. Parhaillaan on myös käynnissä työ kaupungin ja TE-toimiston palvelumanuaalien luomiseksi, jotta alueen toimijoilla olisi laajempi käsitys asiakkaille tarjolla olevista palveluista.

Työllisyyspalvelujen operatiivinen ajankohtainen

Työllisyyspalvelujen toiminta on hiljalleen vakiintunut vuoden 2018 organisaatiouudistuksen jälkeen, mutta vuodelle 2020 on luvassa suuriakin muutoksia. Työllisyyspalveluissa valmistellaan parhaillaan ikärajatonta matalan kynnyksen neuvontapalvelun laajempaa mallia vuodesta 2020 alkaen. Aikuisten palvelutori on myös onnistunut erinomaisesti ja työllisyyspalveluissa etsitään keinoja toiminnan vakiinnuttamiseksi.

Suuremmat operatiiviset muutokset ovat kuitenkin parhaillaan odottavassa tilassa viitaten kirjoitushetkellä käynnissä olevaan työllisyyspalvelujen kuntakokeilujen valmistelutyöhön. Työ- ja elinkeinoministeriö antaa tämän hetken tiedon mukaan lokakuuhun mennessä esityksen, jossa halukkaan kunnat voisivat hakea työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämistä vuodesta 2020 alkaen. Alustavaksi kohderyhmäksi on esitetty Kelan työttömyysetuutta saavat työnhakija-asiakkaat. Muutoksen toteutuksessa käynnistyy valtava työ siirtyvien tehtävien ja omien palvelujen yhdenmukaistamiseksi.

Espoo – Työllisyyspalvelut osana elinvoimaa

Espoon työllisyyspalvelut ovat vakiintuneet osaksi konsernihallintoa ja elinkeinot ja kaupunkikehityksikköön, johon kuuluvat myös yrityspalvelut ja maahanmuuttoasiat. Vuoden 2017 loppuun asti työllisyyspalveluita toteutettiin osana sosiaali- ja terveystoimea. Espoon kaupungin työllisyyspalvelut koostuivat vuonna 2018 TYP-toiminnasta, kuntouttavasta työtoiminnasta työ- ja oppimisympäristöissä sekä ostopalveluna, työnhaku- ja työnantajapalveluista, valmennuspalveluista, työllisyyskoulutuksista ja työllisyys Hankkeista, jotka vuonna 2018 olivat Digipore ja Korkeaa osaamista yrityksiin hankkeet.

Toimintaympäristönä Espoossa ei työllisyyden osalta ollut eroavaisuuksia muuhun pääkaupunkiseutuun ja koko maahan.

Espoon työllisyyspalveluille on valmisteltu alkuvuoden aikana työllisyyspalveluiden kehittämissuunnitelmaa vuosille 2020-2021, jonka toimeenpano on jo osittain aloitettu. Ohjelmassa on tarkasteltu kaupungin työllisyyspalveluita kokonaisuutena, tehty resurssiallokaatiota ja joitain uusia avauksia. Ohjelma noudattaa yleistä työllisyyspalveluiden kehityslinjaa, jossa palveluita pyritään osin sähköistämään, niihin pyritään liittämään osaamisen lisäämistä johdonmukaisesti, palveluita viedään lähemmäs yrityksiä tai niissä toteutettavaksi ja lähennetään työllisyyspalveluita oppilaitosten ja korkeakoulujen kanssa. Ohjelmalla pyritään palveluiden kehittämisen lisäksi vahvistamaan kaupungin työllisyyspalveluiden strategista toimijuutta.

Vantaa – Uusi palvelumalli tehostamaan nuorten työllistämistä

Ajankohtaista toimintaympäristössä

Työpaikkamäärän kasvu on ollut Vantaalla merkittävää. Vuosina 2007-2016 työpaikkamäärä on kasvanut 7 600 työpaikalla. Avoimia työpaikkoja Vantaalla yli 10 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin (7/2019). Suurimmat työllistäjät Vantaalla ovat tukku- ja vähittäiskauppa, kuljetus ja varastointi sekä teollisuus. Työpaikkaomavaraisuus on Vantaalla 107,6, joka on laskenut hieman runsaan väestönkasvun seurauksesta. Vuoden 2019 alussa Vantaalla oli lähes 230 000 asukasta, josta 78,7 prosenttia oli suomenkielisiä, 2,4 prosenttia ruotsinkielisiä ja 18,9 prosenttia vieraskielisiä. Vuoden 2017 lopun tietojen mukaan Vantaan 15 vuotta täyttäneestä väestöstä 31 prosenttia oli suorittanut enintään perusasteen, 38 prosenttia toisen asteen ja 31 prosenttia korkea-asteen tutkinnon.

Vantaalla parantunut työllisyystilanne näkyi erityisesti pitkäaikaistyöttömyyden vähenemisenä. Vuoden 2018 alussa käyttöön otettu aktiivimalli on lisännyt muun muassa kuntouttavan työtoiminnan kysyntää. Heinäkuussa 2019 Vantaalla oli 2 439 pitkäaikaistyötöntä, mikä oli 15,7 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Nuorten työttömyys puolestaan laski 4,5 prosenttia. Heinäkuussa Vantaalla oli 1 456 alle 25-vuotiasta työtöntä. Ulkomaalaisia työttömiä oli 3 095, joka oli 5 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin.

Työllisyyspalvelujen strateginen suunta

Vantaan kaupunki on vahvasti panostanut nuorisotyöttömyyden hoitoon. Vuoden 2019 aikana työllisyyspalvelut on ottanut käyttöön nuorille, alle 30-vuotiaille työttömille työnhakijoille suunnatun rekrytointituen. Lisäksi Vantaa uudisti kaupunginhallituksen päätöksellä nuorten kesätyösetelikäytännöt. Kesätyöseteli jaettiin kaikille peruskoulun yhdeksäsluokkalaisille sekä jaossa oli 1000 kpl seteleitä muille iältään 15-18 -vuotiaille nuorille. Kesätyösetelin kustannukset on kohdennettu Vantaan kaupunginhallitukselle sekä työllisyyspalveluille. Työllisyyspalvelut on valmistellut yhteistyössä Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston kanssa uutta palvelumallia, jossa nuorten työttömien työnhakijoiden palvelut keskitetään Vantaan Ohjaamon yhteyteen. Uuteen palvelukokonaisuuteen kuuluu Ohjaamo-toiminnan lisäksi työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP) nuorten tiimi ja muut alle 30-vuotiaille suunnatut TE-palvelut. Palvelumallin tavoitteena on tehostaa vantaalaisten nuorten työllistämistä, osaamisen kehittämistä sekä ohjausta oikean palvelun piiriin. Uudistus tullaan toteuttamaan asteittain. Myös Vantaalla on aloitettu mahdolliseen työllisyyden kuntakokeiluun valmistautuminen.

Vantaa on Suomen monikulttuurisin kaupunki, jonka vieraskielisestä väestöstä 74 prosenttia kuuluu työikäiseen väestöön. Vieraskielisen väestön osuuden on ennustettu yhä kasvavan. Vantaa päätti syksyllä 2018 lähteä kehittämään kohdennettuja palveluita tälle kohderyhmälle ja Vantaan osaamiskeskus aloitti toimintansa keväällä 2019.

Työllisyyspalvelujen operatiivinen ajankohtainen

Työllisyyspalvelut uudisti organisaatiotaan ja uudistus astui voimaan 1.2.2019. Organisaatiouudistuksen tavoitteena on palveluiden tehostaminen. Uutena yksikkönä on Yhteiset palvelut, jotka palvelevat koko tulosaluetta. *Asiakkuusyksikköön* kuuluvat työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP), Ohjaamo, Vantaan osaamiskeskus sekä työllisyyspoliittista avustusta saava Luotsi-hanke. *Yhteiset palvelut-yksikköön* on sijoitettu sihteerin- ja vahtimestaripalvelut, uraohjaus- ja uravalmennuspalvelut, yritys ohjaamo sekä ESR-hanke DigiPore. *Kuntouttava työtoiminta yksikköön* on sijoitettu työllisyyspalveluiden kolme valmennustaltoa Luxi, Koutsi ja Reeli sekä sosiaaliohjaajapalvelut. Uudessa organisaatiossa hankkeet on sijoitettu eri yksiköihin keskitetyn mallin sijaan.

Turku - Positiivinen rakennusmuutos vauhdittaa työllisyysasteen nousua

Ajankohtaista toimintaympäristössä

Positiivinen rakennusmuutos on jatkunut jo usean vuoden ajan. Tämä on näkynyt mm. avoimien työpaikkojen lisääntymisenä ja pulana osaavasta työvoimasta. Valmistavan teollisuuden, kuten auto- ja tekkateollisuuden nousu, on heijastunut myös palvelualojen työpaikkatarjontaan. Pitkäaikais- ja nuorisotyöttömyys ovat vähentyneet huomattavasti, kun tarkastellaan aikaväliä toukokuu 2016 – toukokuu 2019. Edellä mainitulla aikavälillä työttömien määrä väheni 14 717 henkilöstä 10 193 henkilöön. Nuorten työttömien määrä väheni vastaavasti 1 996 henkilöstä 1 355 henkilöön ja pitkäaikaistyöttömien määrä 5 630 henkilöstä 3 055 henkilöön. Työttömyysprosentti oli vuoden 2016 toukokuussa 16,1 prosenttia ja toukokuussa 2019 työttömyysprosentti oli 10,8 prosenttia. Tämä positiivinen kehitys on heijastunut myös työmarkkinatuen kuntaosuuteen, jossa on saatu pienennettyä kunnan maksuosuutta noin 3,3 miljoonaa euroa vuosien 2016-2018 välillä ja vuoden 2019 ennuste laskee kuntaosuutta edelleen noin 1,7 miljoonaa euroa.

Työllisyys- ja yrityspalveluiden alueellinen kokeilu päättyi vuoden 2018 lopussa. Työllisyyskokeilussa havaittuja hyviä käytäntöjä, kuten esimerkiksi asiakkaille suunnatut eri aihealueiden moduulit ja avoin aulapalvelu ilman ajanvarausta, on siirretty osaksi pysyvää toimintaa. Kokeilun aikana käyttöön otettuja

digiratkaisuja (mm. Foreammatti) kehitetään edelleen vastaamaan käyttötarpeita. Kuntouttavassa työtoiminnassa käyttöön otettu palvelusetelimallin sähköinen järjestelmä pilotoidaan myös työllistämisen Turku- ja rekry-lisässä sekä kesätyöseteleissä. Lisäksi työllisyyspalvelukeskus on mukana kehittämässä kaupunkitasoista yksityisten sosiaalipalvelujen valvontajärjestelmää osana kuntouttavan työtoiminnan laadun kehittämistä.

Työllisyyspalvelujen strateginen suunta

Kaupungin strategisena linjauksen mukaan tuetaan työllisyyden paranemista uudistamalla kaupungin työllistämistoimintaa ja lisäämällä maahanmuuttajien työelämäyhteyksiä. Yhteistyötä kumppaneiden kanssa lisätään myös. Kaupungin työllisyyspalveluille on asetettu kaksi päätavoitetta, jotka ovat nuorisotyöttömyyden vähentäminen ja pitkäaikaistyöttömien aktivointi. Tuleviin strategiisiin linjauksiin voi vaikuttaa myös mahdollinen uusi työllisyydenhoidon kuntakokeilu.

Työllisyyspalvelujen operatiivinen ajankohtainen

Työkeskus on muuttunut Valmennuspisteeksi ja samalla sen toimintoja on uudistettu. Valmennuspisteen prosesseja ja palveluja kehitetään edelleen. Valmennuspiste tarjoaa erilaisia palveluja matkalla työelämään, kuten kuntouttavaa työtoimintaa, työkokeilua ja tuettua työllistämistä.

Alkuvuodesta 2019 käynnistyi iso maahanmuuttajille suunnattu Osaamiskeskus-hanke, jossa kohde-ryhmänä on noin 8 000 maahanmuuttajataustaista henkilöä, joiden osaaminen pyritään hyödyntämään alueen työvoimatarpeen tyydyttämiseksi. Hanke tarjoaa maahanmuuttajille apua työllistymisedellytysten paranemisessa ja suomen kielen edistämisessä ja heitä tuetaan työnhaun eri vaiheissa. Hankkeessa on käytössä suomen kielen opiskeluun kielirobotti ja omakielistä neuvontaa monilla eri kielillä.

Turun alueen positiivinen työllisyyskehitys on osaltaan auttanut työmarkkinatuen kuntaosuuden laskeutumiseen, mutta kehitykseen on vaikutettu myös palkkatukityöllistämällä työmarkkinatuella olevia työttömiä, jolloin he ovat poistuneet kunnan maksuosuuden piiristä työssäoloehdon täytyttyä.

Turussa ei ole tehty merkittäviä muutoksia työllisyydenhoidon organisaatiossa. Tilannetta arvioidaan uudestaan mahdollisten työllisyydenhoidon uusien kuntakokeilupäätösten myötä.

Tampere on valmis laajempaan vastuuseen

Ajankohtaista toimintaympäristössä

Tampereen työttömyysaste oli heinäkuussa 2019 12,9 prosenttia, jossa oli laskua vuoden takaisesta 0,1 prosenttiyksikköä. Tampereen työttömyysaste on edelleen selvästi koko maan keskiarvon (7/2019: 10,2 %) yläpuolella. Rakennetyöttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys ovat Tampereella edelleen haasteita. Työllisyyskokeilun toimivallan päättyminen näkyy aktivointiasteen laskuna ja vaikuttaa osaltaan työttömyyskehitykseen. Nuorten työttömien määrä on kääntynyt jopa kasvuun. Samaan aikaan varsin korkean työttömyyden kanssa ovat rekrytointiongelmat lisääntyneet. Esimerkiksi EK:n heinäkuun suhdannebarometrissa 32 prosenttia pirkanmaalaisista vastaajista arvioi pulan ammattityövoimasta olevan yrityksen kasvun este. Näin vastanneiden osuus oli noussut neljällä prosenttiyksiköllä huhtikuusta. Pirkanmaan TE-toimistoon avoimeksi ilmoitettujen uusien työpaikkojen määrä on ollut vuonna 2019 suurempi kuin vastaavana aikana 2016-2018. Tampereella oli heinäkuussa 2019 noin 3500 avoimeksi ilmoitettua työpaikkaa.

Työllisyyspalvelujen strateginen suunta

Tampere valmistautuu ottamaan vastaan mahdollisesti laajenevaa toimivaltaa työllisyyspalveluiden järjestämisessä ja tuottamisessa pääministeri Rinteen hallitusohjelman kirjauksiin perustuen. Pirkanmaan kunnat ryhtyvät valmistelemaan yhteistä työllisyys Hanketta, joka olisi hallitusohjelman toimeenpanosuunnitelman mukainen jatko ja laajennus vuosina 2017-2018 toteutetulle työvoima- ja yrityspalveluiden alueelliselle kokeilulle. Tampere johtaa valmistelua ja mukaan voivat tulla kaikki halukkaat Pirkanmaan kunnat. Tampereen valmistelu tapahtuu kaupunginhallituksen vuosille 2019-2020 hyväksymän elinvoima- ja kasvupalveluallianssin kehitysohjelman puitteissa.

Osana valtakunnallisiin uudistuksiin valmistautumista kaupungin elinvoiman ja kilpailukyvyn palvelualueeseen kuuluvia toimintoja on organisoitu uudelleen siten, että työllisyyspalveluihin on yhdistetty kasvupalvelut sisältäen yrityspalvelujen järjestämisvastuun. Palveluryhmän nimi on 4.9.2019 alkaen työllisyys- ja kasvupalvelut.

Työllisyyspalvelujen operatiivinen ajankohtainen

Tampere on rakentanut vuonna 2019 työllisyyskokeilun päätyttyä yhdessä TE-toimiston kanssa alustapohjaista palvelurakennetta, jolla on pyritty turvaamaan asiakasohjaus kaupungin palveluihin sekä työllisyyskokeilun hyvät käytänteet niin pitkälle kuin nykytoimivaltuudet mahdollistavat. Alustoja on rakennettu seuraaviin teemoihin: Yrittäjyys- ja työnantajapalvelut, Kansainvälisen osaamisen palvelut, Työllisyys- ja koulutuspalvelut, Nuorten työllisyyspalvelut sekä Aikuisten monialaisen tuen palvelut. Kaupungin ja TE-toimiston toimintoja on sijoitettu palvelualueittain yhteisiin tiloihin. Lukumääräisesti suurin osa asiakkaista on ohjattu kaupungin työllisyyspalveluihin TYP-lainsäädäntöön perustuen. Muilta osin asiakasohjaus TE-toimiston kaupungin työllisyyspalveluihin ei ole toiminut toivotulla tavalla ja vaikutukset näkyvät aktivointiasteen laskussa ja työttömyyden kehityksessä.

Kansainvälisen osaamisen palveluihin on panostettu. Maahanmuuttajien kansainvälinen osaamiskeskustoiminta on käynnistynyt 1.5.2019 yhteistyössä Tampereen seudun ammattiopiston Tredun, kaupungin avo- ja asumispalveluiden ja TE-toimiston kanssa. Osaamiskeskus ohjaa työnhakijoita työelämään ammatillisen koulutuksen ja lisäkoulutuksen avulla. Toiminnan käynnistämiseen on saatu valtionavustus. Lisäksi International Tampere Hub -toiminta on saanut hankerahoituksen ja aloittanut toiminnan toukokuussa 2019. Toiminnan jatkokehitykseen kuuluu yhteinen alustatoiminta TE-toimiston ja korkeakoulu yhteistyön kanssa sisältäen osaajien houkuttelun. Tampereen kansainvälisen osaamisen ja maahanmuuton strateginen ohjelma on valmistunut ja hyväksytty kaupunginhallituksessa kesäkuussa 2019.

Oulu - Uusi kumppanuusmalli työllisyyden edistämiseksi

Oulussa allekirjoitettiin 12. elokuuta 2019 työllisyyden ekosysteemin kumppanuussopimus. Sen osapuolia ovat Oulun kaupungin lisäksi Pohjois-Pohjanmaan liitto, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto ja Kansaneläkelaitoksen Pohjoinen vakuutuspiiri. Osapuolet ovat sopineet työllisyyden edistämiseen liittyvästä keskinäisestä strategisesta yhteistyöstä.

Kumppaneiden sopimia yhteisiä teemoja ovat muun muassa BusinessAseman perustaminen (työnhakijoiden ja työnantajien kohtaamisen helpottamiseksi), tiedolla johtaminen (yhteinen ennakointi, tiedontuotanto, tiedonvaihto ja mittarit), Ohjaamo-toiminnan laajentaminen (palvelutarpeen arviointi ja asiakkaan ohjautuminen palveluihin) ja kasvupalvelukokeilut (pilotit Yhteistyöstä yhteiseen tekemiseen ja ICT-toimialan rekrytointipalvelut).

Ajankohtaista toimintaympäristössä

Työmarkkinoiden voimakas koheneminen on jatkunut talouskasvun hidastumisesta huolimatta sekä valtakunnallisesti että Oulun talousalueella. Rakentamisen ja liike-elämän palvelujen kasvu on ollut vahvinta. Muita hyvin kasvaneita toimialoja olivat teollisuus sekä laajemminkin koko palvelusektori, joista yksityiset terveys- ja kotitalouspalvelut kasvoivat hyvin tukku- ja vähittäiskaupan ohella.

Myönteistä työllisyyskehitystä on pitkään varjostanut korkea nuorisotyöttömyys ja pitkäaikaistyöttömyyden rakenteellinen syveneminen. Suuri rakennetyöttömyys hidastaa työttömyyden laskua parantuneesta suhdannetilanteesta huolimatta. Avoimien työpaikkojen määrä suhteessa työttömien työnhakijoiden määrään on jatkanut kasvua. Tämä kertoo osaltaan yritysten kasvavista haasteista löytää sopivaa työvoimaa ja voi hidastaa työllisyyden kasvua jatkossa. Työvoiman saatavuudesta kärsii varsinkin rakennusala, mutta pulaa työnhakijoista on laajemminkin eri palvelualoilla ja mm. sosiaali- ja terveysalalla sekä ohjelmistoalalla.

Työllisyyspalvelujen strateginen suunta

Elinkeino- ja työllisyyspalveluissa pääpainopisteet ovat olleet uusien työpaikkojen luomisessa, nuorten työllisyyden edistämisessä sekä pitkäaikaistyöttömyyden vähentämisessä. Toimenpiteitä kohdennetaan sekä työnantaja-, että työnhakija-asiakkaille heidän palvelutarpeidensa mukaisesti, sillä samat ratkaisut eivät toimi kaikille. Työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmiin haetaan ratkaisuja yritysten kanssa tehtävässä tiiviissä yhteistyössä. Kuntien elinkeino- ja työllisyyspalveluiden sekä kolmannen sektorin yhteistyötä tarvitaan puolestaan erityisesti vaikeimmin työllistyvien palveluratkaisuissa ja aktivoinnissa.

Työllisyyspalvelujen operatiivinen ajankohtainen

Vuoden 2018 lopulla työllisyyspalveluiden organisaatiota selkeytettiin. Työllisyyspalveluihin muodostettiin kolme palvelukokonaisuutta, joiden jokaisen esimiehenä toimii palvelupäällikkö: nuorten työllisyyspalvelut, pitkään työtä hakeneiden palvelut, sekä TYP ja työstartti. Suurin osa muista toiminnoista ja hankkeista sijoitettiin näiden esimiesten alaisuuteen sen mukaisesti, mikä on tarkoituksenmukaisinta kyseessä olevien tehtävien käytännön hoitamisen kannalta. Monet toiminnot ovat kuitenkin koko toiminnan läpileikkaavia, jolloin työtä tehdään jonkun nimetyn palvelukokonaisuuden ja esimiehen alaisuudessa, mutta työ koskee koko työllisyyspalveluita. Vuoden 2018 lopussa työllisyyspalveluiden henkilöstön työsuhteista oli vakinaisia 25 ja määräaikaista 35 työsuhdetta.

3 KUUTOSKAUPUNKIEN TYÖLLISYYSPALVELUJEN TILASTOKATSAUS

Tässä luvussa kuvataan kuutoskaupunkien työllisyyspalvelujen toimintaympäristöä tilastotietojen avulla. Aluksi tarkastellaan lyhyesti työllisyystilannetta työvoiman lukumäärän kehitystä ja työllisyysastetta. Tämän jälkeen tarkastellaan työttömyyttä työttömyysasteen ja työttömyyden rakennetta kuvaavilla tilastoilla. Työttömyyden rakennetta kuvataan iän (alle 25-vuotiaiden ja yli 50-vuotiaiden työttömien osuus ja lukumäärä), työttömyyden keston, työttömien ulkomaalaisten ja vieraskielisten osuuden ja lukumäärän sekä työttömien koulutusasteen avulla.

Vuosien 2017-2018 työllisyyden ja työttömyyden lukuja tarkasteltaessa on kiinnitettävä huomiota TE-hallinnon asiakaspalvelutoiminnassa 1.1.2017 alkaen tehtyihin muutoksiin. Ennen syksyä 2016 TE-toimiston työnhakija-asiakkuudet rekisteröitiin pääsääntöisesti kuuden kuukauden jaksolle voimaan ja työnhaku uusiutui etenkin suurten kaupunkien asiakasmäärillä automaattisesti aina kuuden kuukauden välein, mikäli tilanne ei ollut muuttunut. Työnhaun päättämisen tai muutosten ilmoittamisvastuu oli asiakkaalla itsellään. Tieto ei kulje esimerkiksi Kelalta TE-toimistoon työttömyysetuusmaksujen päätyttyä. Merkittävä osa eteenpäin siirtyneistä työnhakijoista jäi työttömän työnhakijan statukselle Ura-järjestelmään.

Tilanne kuitenkin muuttui 1.1.2017 voimaan astuneen kolmen kuukauden määräaikaishaastatteluja koskeneen lainsäädännön myötä. Suurissa kaupungeissa työnhakijalistaaja siivottiin jo syksyn 2016 aikana ”valetyöttömistä” ja lakimuutoksen jälkeen työnhaut rekisteröitiin voimaan enintään 3-6 kuukauden jaksoille. Mikäli työnhakija jätti tämän jälkeen ilmoittamatta työllistymisestä, päättyi hänen työnhakunsa tilanteessa, jossa hän ei myöhemmin osallistunut määräaikaishaastatteluun tai palveluinfotilaisuuteen. Vaihtelevien arvioiden mukaan nämä ”valetyöttömät” on siivottu Ura-asiakastietojärjestelmästä kesään 2018 mennessä. Tällöin vuosien 2016-2019 työttömyystilastojen vertailu ei ole enenkään suuremmissa kaupungeissa luotettavaa, joissa on arvioiden mukaan ollut enemmän ”valetyöttömiä” (resurssi ei ole riittänyt tiiviiseen henkilökohtaiseen palveluun).

Myöskään pitkäaikaistyöttömyyden vuosia 2016-2019 koskevat luvut eivät ole luotettavia. Pitkäaikaisyöttömyydellä tarkoitetaan yhtäjaksoisesti 12 kuukautta Ura-järjestelmässä työttömänä ollutta työnhakijaa. Mikäli asiakkuus katkeaa yhdeksi päiväksi, tällainen henkilö lakkaa olemasta pitkäaikaistyöttömäksi katsottu työnhakija. Määräaikaishaastattelujen myötä henkilöiden työnhaku katkesi, mikäli hän jätti saapumatta määräaikaishaastatteluun (puhelimitse/henkilökohtaisesti) tai palveluinfotilaisuuteen. Työnhaun pystyi käynnistämään uudelleen seuraavasta päivästä lukien. Tilastoa vääristää entisestään heinäkuussa 2017 käyttöön otettu Ura-järjestelmän automatisoitu sähköinen palvelutarvearvio (”Paula”), joka edellytti työnhakijaa laatimaan palvelutarvearvion 2 arkipäivän kuluessa ja tämän jälkeen työllistymissuunnitelmaehdotuksen 7 arkipäivän kuluessa. Prosessi on heikosti ohjeistettu ja muutoksen alkuvaiheissa valtaosa työnhaun muutoksesta tai työttömäksi ilmoittautuneista ei osannut täyttää pyydettyjä tietoja, jolloin työnhaku katkesi. Järjestelmä on edelleen nykyäänkin käytössä.

3.1 Työllisyysaste

Tilastokeskus tuottaa kahta työmarkkinoita kuvaavaa tilastoa, työvoimatutkimusta ja työssäkäyntitilastoa. Tilastokeskuksen työvoimatutkimus on kuukausittaisiin haastatteluihin perustuva otostutkimus ja työssäkäyntitilasto rekisteritietoihin perustuva vuositilasto.

Työssäkäyntitilasto

Työssäkäyntitilasto on rekisteritietoihin perustuva vuositilasto, johon perustuva työllisyysaste saadaan noin kahden vuoden viiveellä.

Työllisen määritelmä: Työlliseen työvoimaan luetaan kaikki 18-74-vuotiaat henkilöt, jotka vuoden viimeisellä viikolla olivat ansiotyössä eivätkä olleet työttömänä työnhakijana työ- ja elinkeinoministeriön työnhakijarekisterissä tai suorittamassa varusmies- tai siviilipalvelua. Tieto työllisyydestä perustuu työeläke- ja veroviranomaisten tietoihin.

Väestön vertailuryhmä työllisiin verrattuna: 18-64-vuotiaat henkilöt. Tässä on tilaston kannalta erikoista, että myös 65-74-vuotiaita työllisiä verrataan 18-64-vuotiaaseen väestöön.

Tämän tilaston analysoinnissa on kiinnitettävä huomiota aiemmin viitattuihin Ura-järjestelmän ”valeyöttömien” siivoukseen vuosina 2016-2018. Tällä on myös vaikutusta työssäkäyntitilastojen lukuihin, koska ”valeyöttömät” työssä olleet henkilöt ovat ennen kesää 2018 voineet olla työttömänä työnhakijana TEM:n Ura-työnhakijarekisterissä.

Työvoimatutkimus

Työvoimatutkimus on haastatteluihin perustuva otostutkimus, rekisteritietoihin perustuvaa tilastoa tuoreempi. Työvoimatutkimukseen perustuvaa työllisyysastetta käytetään, kun puhutaan ”virallisesti” Suomen työllisyysasteesta.

Työllisen määritelmä: Työllinen on henkilö, joka on tutkimusviikolla tehnyt ansiotyötä vähintään tunnin rahapalkkaa tai luontaiselta vastaan tai voittoa saadakseen. Myös tutkimusviikolla työstä tilapäisesti pois ollut palkansaaja lasketaan työlliseksi, jos poissaolon syy on äitiys- tai isyysvapaa tai oma sairaus tai jos poissaolo on kestänyt alle 3 kuukautta. Yrittäjä tai samassa kotitaloudessa asuvan perheenjäsenen yrityksessä palkatta työskentelevä lasketaan työlliseksi riippumatta poissaolon pituudesta tai syystä.

Väestön vertailuryhmä työllisiin verrattuna: 15-64-vuotiaat henkilöt.

Tilastokeskus tuottaa Työvoimatutkimus-tietoa (<http://www.tilastokeskus.fi/til/tyti/index.html>) kuukausittain valtakunnallisesta ja maakuntatasolla. Kyseessä on puhelinhaastatteluilla tehty otosaineisto, jossa otos on 12 000 henkilöä / kk.

Nämä tiedot voi tilata suuntaa-antavalla tasolla kuntakohtaisesti neljännesvuosittain. Tilastokeskus ei muutoinkaan jaa kuukausikohtaisia tilastoja otoksen pienuudesta johtuvien satunnaisvirheiden mahdollisuuden vuoksi.

Raportin näkemyksen mukaan työssäkäyntitilasto on kahden vuoden takaisena liian vanhentunutta ja materiaalin arviointi on etenkin vuosina 2016-2019 vaikeaa Ura-järjestelmässä vuodesta 2017 alkaen toteutetuista muutoksista johtuen. Lisäksi työvoimatutkimuksen määritelmä huomioi kattavammin nykyaikana kasvavasti yleistyvien määräaikaista tai osa-aikatyötä tekevien henkilöiden työssäolon. Kuukausikaupungit pitävät myös tarkoituksenmukaisena sitä, että tiedot ovat saatavilla kuntakohtaisesti.

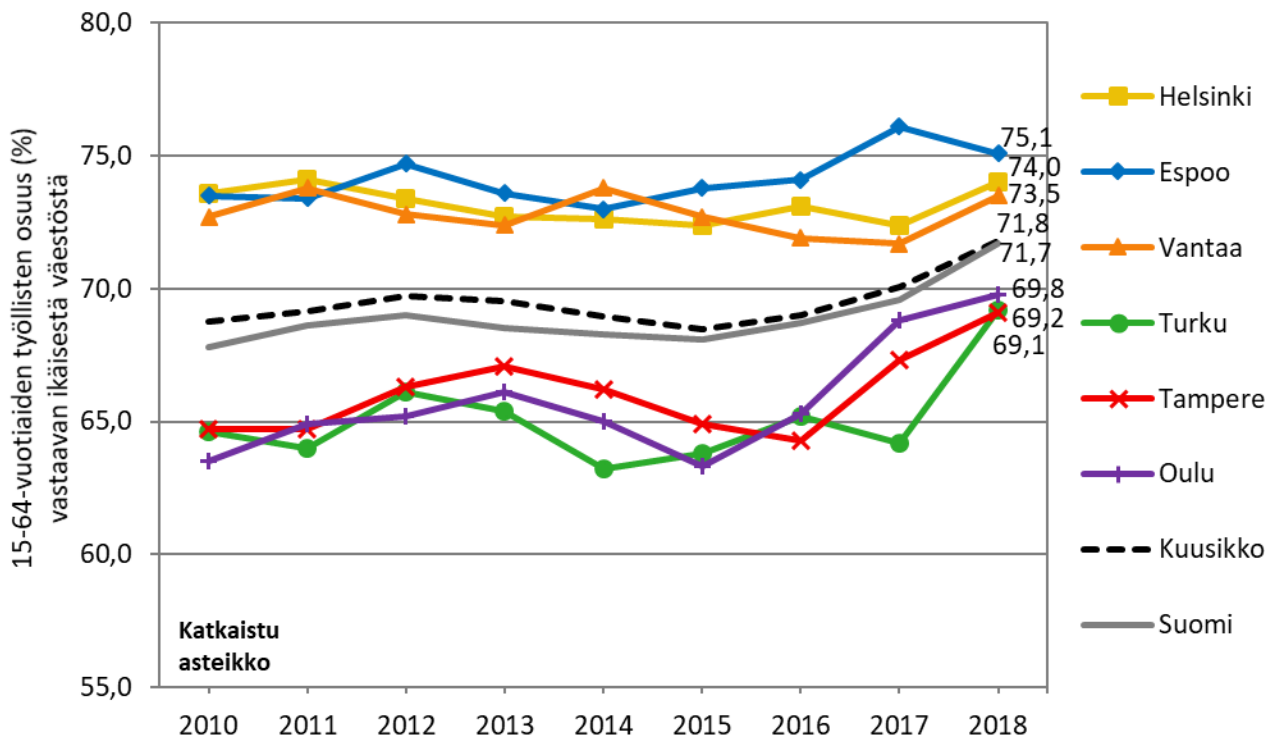

Vuotta 2020 ajatellen selvitetään kansallisen tulorekisterin hyödyntämismahdollisuutta ajantasaisen rekisteriin pohjautuvan työllisyystilaston luomiseksi.

Suomen työllisyysaste oli vuonna 2018 oli 71,7 prosenttia, mikä on 2,1 prosenttiyksikköä enemmän kuin edellisvuonna (Työvoimatutkimus 2019). Työvoimatutkimukseen perustuva työllisyysasteen neljännesvuosikeskiarvo oli kuutoskaupungeissa 71,8 prosenttia vuonna 2018. Kuutoskaupunkien työllisyysaste nousi edellisvuodesta 1,7 prosenttiyksikköä.

Espoossa (75,1 %), Helsingissä (74,0 %) ja Vantaalla (73,5 %) työllisyysaste oli vuonna 2018 selvästi muita kuutoskaupunkeja korkeampi. Oulussa (69,8 %), Turussa (69,2 %) ja Tampereella (69,1 %) työllisyysaste jäi alle 70 prosenttiin. Kaikissa kuutoskaupungeissa työllisyysaste painui vuosina 2014–2015 alhaisemmalle tasolle kuin edellisen taantuman jälkeen vuonna 2009. Vuoden 2018 aikana työllisyysaste kääntyi nousuun kaikissa kuutoskaupungeissa paitsi Espoossa, jossa työllisyysaste laski prosenttiyksikön vuonna 2018.

Kuvio 1. Työvoimatutkimukseen perustuva työllisyysaste eli 15-64 vuotiaiden työllisten osuus vastaavan ikäisestä väestöstä vuosina 2010–2018

Lähde: Tilastokeskus, Työvoimatutkimus

3.2 Työttömät työnhakijat ja työttömyysaste

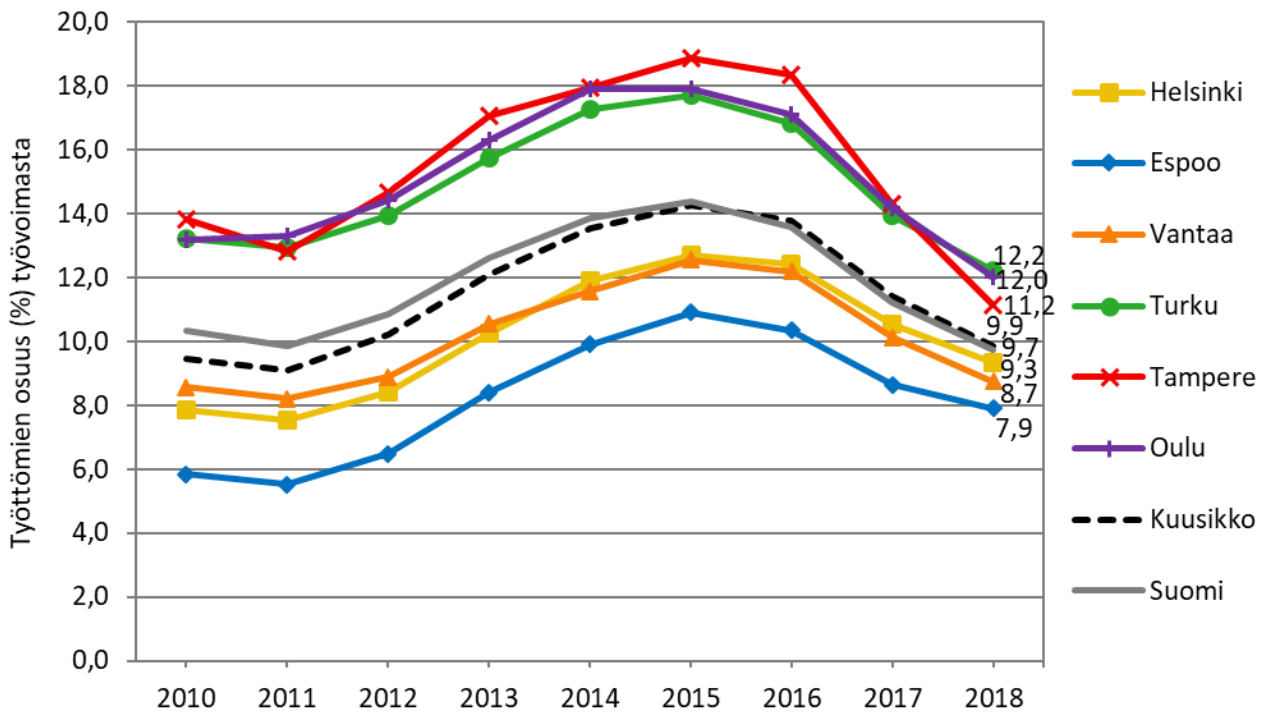
Työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) Työnvälitystilastossa työttömyyden määritelmänä on, ettei henkilöllä ole työsuhdetta eikä hän työllisty yritystoiminnassa. Lisäksi Työnvälitystilastossa kokoaikaisesti lomautetut luetaan työttömiin, mutta päätoimisia opiskelijoita ei. Työttömiin ei myöskään lueta työllistymistä edistävissä palveluissa olevia työnhakijoita. Erityisesti tämä palveluissa olevien puuttuminen vaikeuttaa työttömien määrän vaihteluista tehtäviä tulkintoja, sillä palveluihin osallistumisen lisääntyminen vaikuttaa suoraan työttömien määrään ilman, että työllisyyden hoidon piirissä olevien asiakkaiden kokonaismäärässä tapahtuu muutoksia. Tästä syystä palvelut sisältävän laajan työttömyyden ja tästä lasketun laajan työttömyysasteen tarkastelu voivat olla työllisyystilanteen kokonaiskuvan kannalta usein hedelmällisempiä.

Vuoden 2018 lopussa pääkaupunkiseudun kuntien työttömyysaste vaihteli työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston mukaan Espoon 7,9 prosentista Helsingin 9,3 prosenttiin ja pääkaupunkiseudun ulkopuolella Tampereen 11,2 prosentista Turun 12,2 prosenttiin. Koko maan työttömyysaste oli 9,7 prosenttia. Työttömyysaste nousi kuutoskaupungeissa vuosina 2011–2015, mutta kääntyi vuoden 2016 aikana laskuun. Vuonna 2017 lasku kiihtyi kaikissa kuutoskaupungeissa ja jatkui edelleen vuonna 2018.

Työttömien määriin ovat kohentuneen työmarkkinatilanteen lisäksi vaikuttaneet voimakkaasti 2017 käynnistyneet määräaikaishaastattelut, joiden seurauksena tilastoista on poistunut merkittävä määrä väärin perustein työttömäksi kirjattuja asiakkaita. Määräaikaishaastattelujen vaikutukset näkyvät kuviossa 2 ja kuviossa 3. Tällä hetkellä näiden indikaattorien luotettavuus työllisyystilanteen tarkastelun välineenä on siis kuitenkin em. syystä väliaikaisesti laskenut. Määräaikaishaastattelujen vaikutusten kestoä indikaattorin luotettavuuteen on vaikea arvioida.

Kuutoskaupungeissa sekä työttömyysasteen että laajan työttömyysasteen kehitys vaikuttaa olevan koko maata heikompaa. Kokonaisuutta tulee tarkastella kuitenkin laajemmin. Työllisten määrä kuutoskaupungeissa yhteenlaskettuna vuosina 2010–2018 on lisääntynyt 6,6 prosenttia, kun se muissa Suomen kunnissa yhteenlaskettuna on laskenut 3,1 prosenttia (Tilastokeskus, 2019). Työllisyys kuutoskaupungeissa siis kasvaa ja kehittyy suopeasti, vaikka työttömyysasteen kehitys on muuta maata heikompaa. Työttömyysasteen ilmaisuvoima työllisyyden hoidon kuntia vertailevana indikaattorina onkin rajallinen ja se kaipaisi tuekseen syvällisempää tarkastelua esim. muuttoliikkeen, demografian ym. tekijöiden osalta.

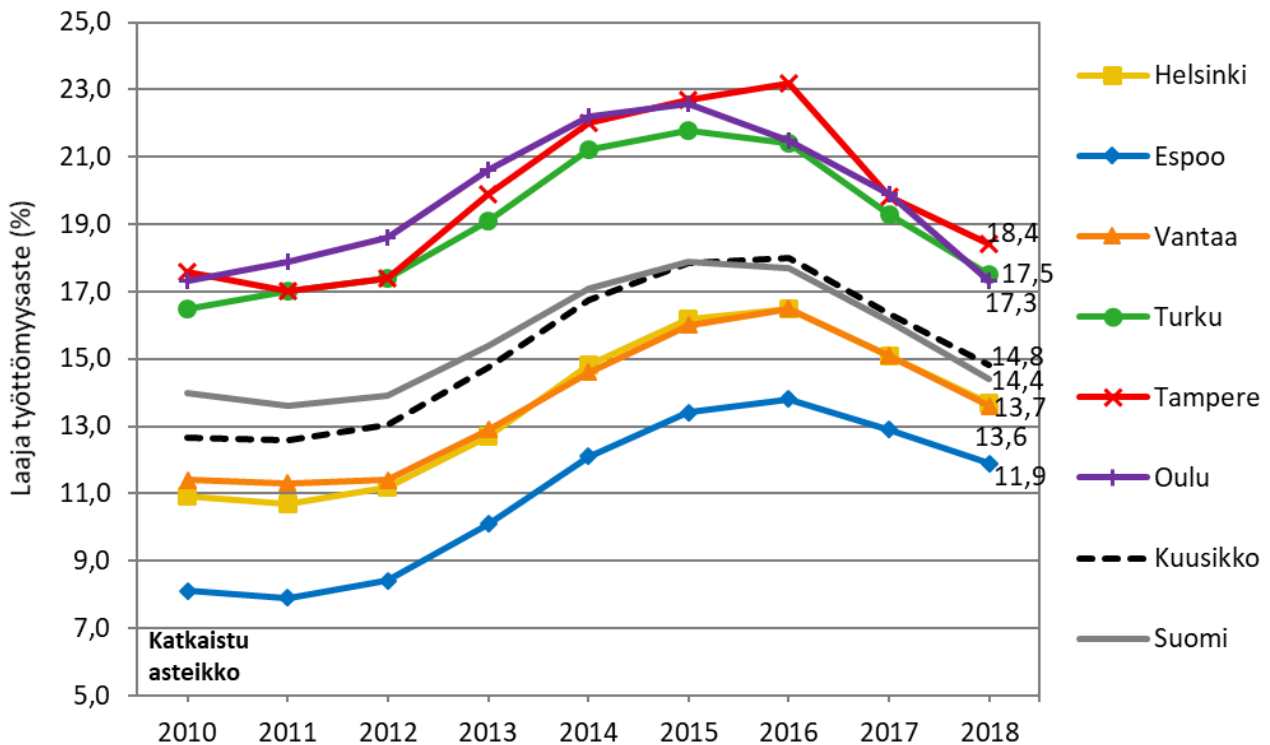
Kuvio 2. Työttömyysaste vuosien 2010–2018 lopussa (15–74-vuotiaat)

Lähde: TEM, työnvälitystilasto

Kuviossa 3 on esitetty laaja työttömyysaste eli työttömien työnhakijoiden ja erilaisissa työvoimapolitiisissa palveluissa olevien osuus työvoimasta. Vuoden 2018 lopussa pääkaupunkiseudun kuntien laaja työttömyysaste vaihteli työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston mukaan Espoon 11,9 prosentista Helsingin 13,7 prosenttiin ja pääkaupunkiseudun ulkopuolella Oulun 17,3 prosentista Tampereen 18,4 prosenttiin. Koko maan laaja työttömyysaste oli 14,4 prosenttia.

Kuvio 3. Laaja työttömyysaste vuosien 2010–2018 lopussa (15–74-vuotiaat)

Lähde: TEM, työnvälitystilasto

Taulukkoon 1 on koottu yhteen kuutoskaupunkien työttömyyden rakennetta kuvaavia tietoja sekä tarkasteltu työttömien työnhakijoiden lukumäärän muutosta suhteessa edellisvuoteen. Työllisyystilanne on alkanut parin viime vuoden aikana parantua koko maassa ja työttömien määrä jatkoi laskuaan vuonna 2018 kaikissa kuutoskaupungeissa. Työttömien määrä väheni eniten Tampereella (-21,3 %) ja vähiten Espoossa (-7,4 %). Koko maassa työttömiä oli 13,2 prosenttia edellisvuotta vähemmän.

Kuutoskaupunkien työttömistä työnhakijoista 30 prosenttia oli vuoden 2018 lopussa pitkäaikaistyöttömiä eli työttömyys oli jatkunut yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan. Pitkäaikaistyöttömien määrä laski kuutoskaupungeissa keskimäärin edellisvuodesta lähes neljänneksellä (-24,3 %). Mikäli työnhakija-asiakkaan työnhaku on katkennut vuoden 2017 määräaikaishaastatteluista tai kesällä 2017 käyttöönotetusta sähköisestä palvelutarvearviosta johtuen, on huomioitava, että työnhakijan yhtäjaksoisen vuoden työttömyyden laskenta on käynnistynyt uudelleen.

Toinen työttömyyden pitkittymistä kuvaava luku on rakennetyöttömien määrä. Rakennetyöttömiä oli 60,9 prosenttia kuutoskaupunkien työttömistä ja heidän määränsä väheni 15,7 prosenttia edellisvuodesta. Rakennetyöttömiin kuuluvat pitkäaikaistyöttömät, rinnasteiset pitkäaikaistyöttömät, toimenpiteiltä työttömäksi jääneet sekä toimenpiteiltä uusille toimenpiteille sijoittuneet.

Rinnasteisilla pitkäaikaistyöttömillä tarkoitetaan työttömiä työnhakijoita, jotka ovat olleet viimeisen 16 kuukauden aikana vähintään 12 kuukautta työttöminä. Toimenpiteiltä työttömäksi jääneitä ovat henkilöt, jotka eivät ole 3 kuukauden kuluttua toimenpiteen päättymisen jälkeen työllistyneet, vaan ovat palanneet uudelleen työttömiksi työnhakijoiksi. Toimenpiteiltä uusille toimenpiteille sijoittuneilla tarkoitetaan henkilöitä, jotka ovat vähintään toista kertaa jossakin toimenpiteessä sijoitettuna laskentapäivänä ja ovat edeltävän 16 kuukauden aikana olleet yhteensä 12 kuukautta joko työttömänä työnhakijana tai sijoitettuna jollakin toimenpiteellä.

Työttömistä työnhakijoista 50 vuotta täyttäneitä oli kuutoskaupungeissa 32,0 prosenttia ja nuoria (alle 25-vuotiaita) 11,3 prosenttia. 50 vuotta täyttäneiden osuus työttömistä työnhakijoista oli pääkaupunkiseudulla hieman korkeampi kuin muissa kaupungeissa. Vastaavasti nuoria työttömiä oli pääkaupunkiseudun ulkopuolella suhteellisesti enemmän. Ulkomaan kansalaisia oli kuutoskaupunkien työttömistä 17,1 prosenttia ja heidänkin määränsä pieneni kaikissa kuutoskaupungeissa edellisvuodesta, paitsi Espoossa, jossa osuus pysyi lähes muuttumattomana. Pääkaupunkiseudulla heidän osuutensa oli selvästi muita kuutoskaupunkeja suurempi.

Taulukko 1. Kuutoskaupunkien ja koko Suomen työttömyystietoja 31.12.2018

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko	Suomi
Työttömyysaste (%)	9,3	7,9	8,7	12,2	11,2	12	9,9	9,7
Työttömät työnhakijat yhteensä (lkm)	31 830	11 235	10 194	11 440	12 993	11 767	89 459	256 504
<i>joista pitkäaikaistyöttömiä (%)</i>	<i>33,3</i>	<i>31,2</i>	<i>23,4</i>	<i>30,0</i>	<i>26,2</i>	<i>29,6</i>	<i>30,0</i>	<i>26,0</i>
<i>joista rakennetyöttömiä (%)</i>	<i>61,7</i>	<i>60,9</i>	<i>57,9</i>	<i>64,1</i>	<i>59,6</i>	<i>59,2</i>	<i>60,9</i>	<i>58,7</i>
<i>joista alle 25-vuotiaita (%)</i>	<i>7,4</i>	<i>8,6</i>	<i>11,4</i>	<i>12,5</i>	<i>15,3</i>	<i>18,3</i>	<i>11,3</i>	<i>13,0</i>
<i>joista yli 50-vuotiaita (%)</i>	<i>34,7</i>	<i>34,8</i>	<i>32,8</i>	<i>31,3</i>	<i>26,6</i>	<i>28,1</i>	<i>32,0</i>	<i>37,0</i>
<i>joista ulkomaan kansalaisia (%)</i>	<i>19,9</i>	<i>24,8</i>	<i>26,1</i>	<i>14,9</i>	<i>9,9</i>	<i>4,8</i>	<i>17,1</i>	<i>10,8</i>
Muutos v. 2017-2018								
Työttömyysaste (%-yksikköä)	-1,2	-0,7	-1,4	-1,7	-3,1	-2,2	-1,5	-1,5
Työttömät työnhakijat yhteensä (lkm)	-3 643	-898	-1 394	-1 486	-3 513	-1 966	-12 900	-39 020
Työttömät työnhakijat yhteensä (%)	-10,3	-7,4	-12,0	-11,5	-21,3	-14,3	-12,6	-13,2
<i>Pitkäaikaistyöttömät (%)</i>	<i>-16,0</i>	<i>-20,2</i>	<i>-31,8</i>	<i>-22,4</i>	<i>-42,2</i>	<i>-23,8</i>	<i>-24,3</i>	<i>-27,1</i>
<i>Rakennetyöttömät (%)</i>	<i>-11,8</i>	<i>-11,8</i>	<i>-17,7</i>	<i>-13,0</i>	<i>-26,4</i>	<i>-17,3</i>	<i>-15,7</i>	<i>-17,0</i>
<i>Alle 25-vuotiaat (%)</i>	<i>-16,3</i>	<i>-10,6</i>	<i>-7,8</i>	<i>-7,6</i>	<i>-27,2</i>	<i>-9,6</i>	<i>-14,9</i>	<i>-12,7</i>
<i>Yli 50-vuotiaat (%)</i>	<i>-9,2</i>	<i>-9,0</i>	<i>-17,0</i>	<i>-14,4</i>	<i>-23,3</i>	<i>-14,5</i>	<i>-13,3</i>	<i>-14,4</i>
<i>Ulkomaan kansalaiset (%)</i>	<i>-6,9</i>	<i>0,7</i>	<i>-5,0</i>	<i>-7,4</i>	<i>-23,0</i>	<i>-9,8</i>	<i>-7,1</i>	<i>-8,0</i>

Lähde: TEM, työnvälitystilasto

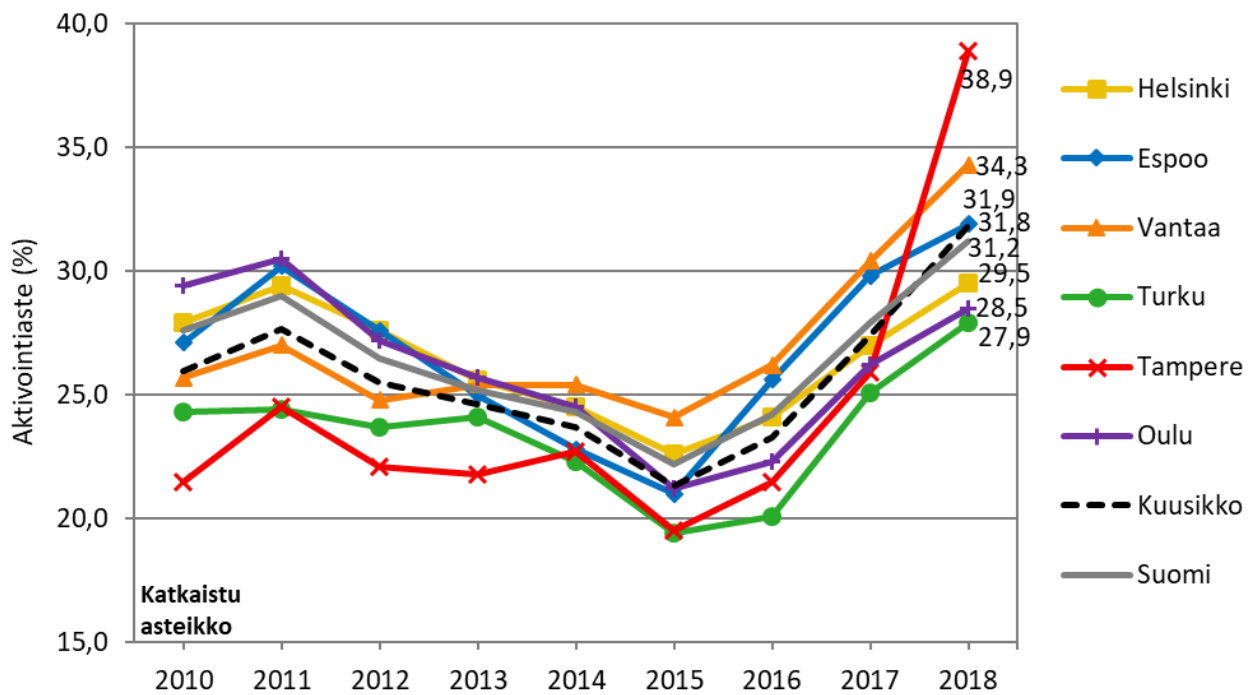
3.3 Aktivointiaste ja kuntouttava työtoiminta

Aktivointiaste kuvaa aktiivisen työvoimanpolitiikan palveluiden laajuutta työmarkkinoilla. Aktivointiaste on työllistymistä edistävien palveluiden piirissä olevien prosenttiosuus työttömien työnhakijoiden ja palveluiden piirissä olevien summasta. Aktiivisiin palveluihin luetaan palkkatuilla työllistetyt, työ- ja koulutuskokeiluissa olevat, vuorotteluvapaatyöpaikkaan työllistetyt, työvoimakoulutuksessa olevat, valmennuksissa olevat, työttömyysetuudella omaehtoisesti opiskelevat sekä kuntouttavassa työtoiminnassa olevat.

Aktivointiaste kääntyi vuoden 2015 jälkeen nousuun kaikissa kuutoskaupungeissa ja nousua on jatkunut vuoteen 2018 saakka. Osaltaan tätä selittää luvussa 3.2. mainitut työttömien määräaikaishaastattelut, joiden seurauksena tammikuusta 2017 alkaen tilastoista poistui merkittävä määrä väärin perustein kirjattuja työttömiä. Työttömien määrän laskiessa palveluissa olevien suhteellinen osuus tilastoissa on noussut voimakkaasti. Palvelut ovat myös absoluuttisesti tarkasteltuna lisääntyneet ja työttömien määrän taustalla on myös työmarkkinatilanteen kohentuminen. 2010-lukua kokonaisuutena tarkasteltaessa havaitaan, että asiakasmääristä yhteenlaskettuna kuutoskaupunkien aktivointi (26,2 %) on ollut selvästi alhaisempaa muuhun Suomeen (28,5 %) verrattuna.

Vuonna 2018 kuutoskaupunkien keskimääräinen aktivointiaste (31,8 %) oli ensimmäistä kertaa koko maan aktivointiastetta (31,2 %) korkeampi. Kuutoskaupunkien aktivointiaste vaihteli Turun 27,9 prosentista Tampereen 38,9 prosenttiin. Kuutoskaupungeista Vantaa ja erityisesti Tampere ovat nostaneet aktivointiastettaan viime vuosina ja näiden kaupunkien 2018 vuoden aktivointiasteet olivat selkeästi korkeimpia kuin koskaan vuoden 2006 alkaneen tilastoinnin aikana missään kuutoskaupungissa.

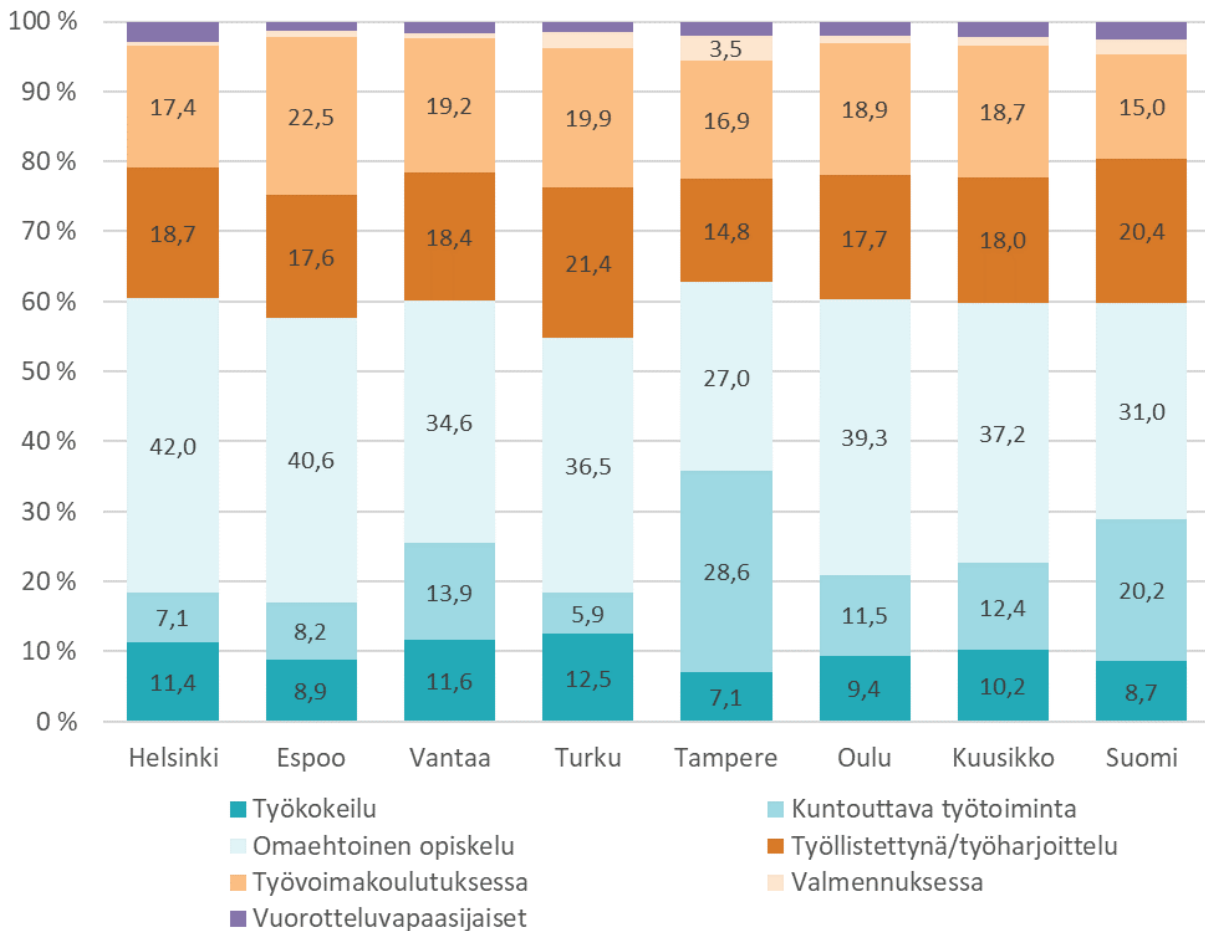
Kuvio 4. Aktivointiaste vuosien 2010–2018 lopussa

Lähde: TEM, työnvälitystilasto

Työllistämistä edistävät palvelut suuntautuvat eri tavoin ja niissä painottuvat eri palvelut kuutoskaupungeissa ja muualla Suomessa. Isoissa kaupungeissa työllisyyskoulutuksen ja tuetun omaehtoisen opiskelun osuudet ovat korkeampia kuin pienemmissä kunnissa ja vastaavasti pienemmissä kunnissa painottuu kuntouttavan työtoiminnan käyttö, joka tyypillisesti on ollut paljon vähäisempää isoissa kaupungeissa.

Kuvio 5. Palvelujakauma vuonna 2018¹

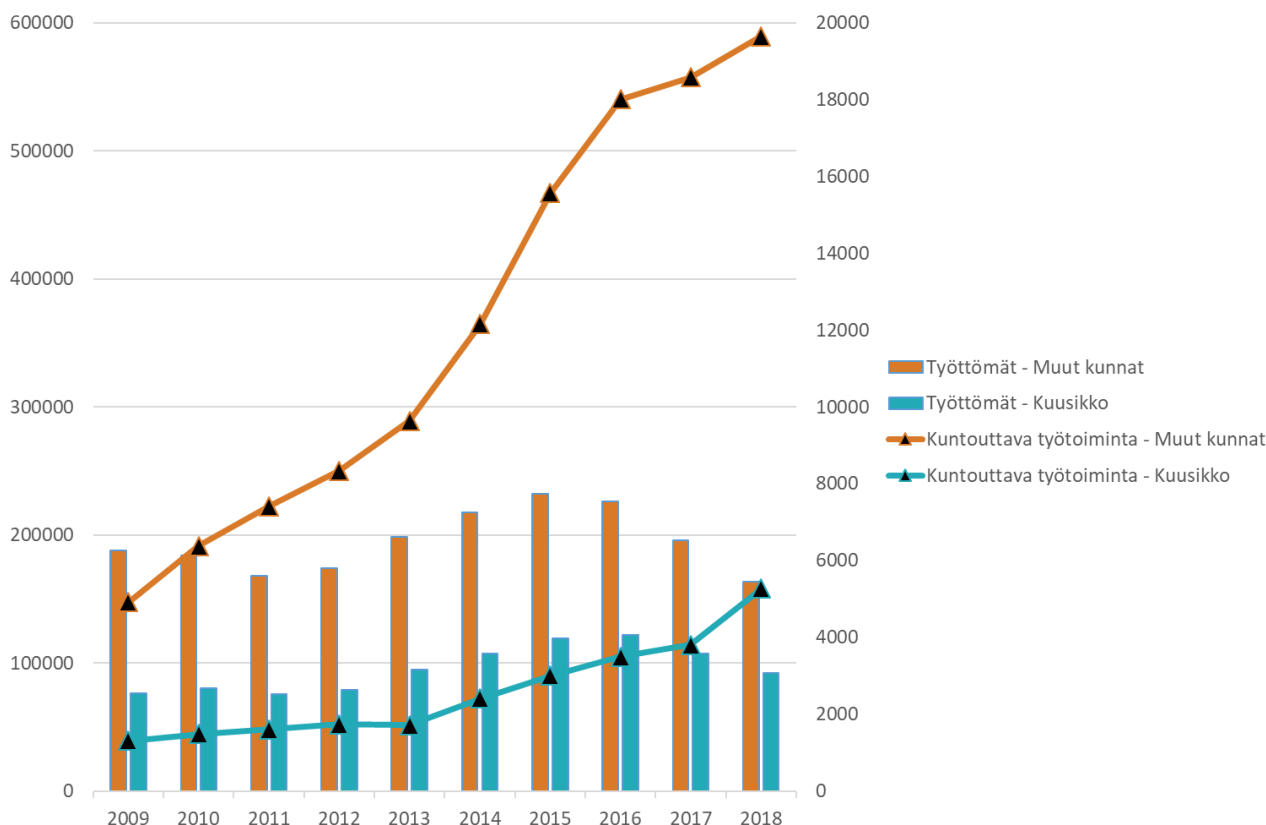
¹ Alle kolmen prosentin osuuksia ei ole merkitty lukuina näkyviin kuvioon.

Lähde: Työnvälitystilasto TEM/Raportti 4250. Tampereen kaupunki - Työllisyyspalvelut

Kuntouttava työtoiminta on lakisääteinen työllistymistä edistävä palvelu, joka on tarkoitettu pitkään työttöminä olleille henkilöille työllistymismahdollisuuksien ja elämänhallinnan parantamiseksi. Toiminnalla pyritään myös ehkäisemään syrjäytymistä tarjoamalla mahdollisuus työtoimintaan ja muihin palveluihin. Kuntouttavan työtoiminnan järjestää kunta joko itse tai tekemällä kirjallisen sopimuksen sen järjestämisestä toisen kunnan tai kuntayhtymän taikka rekisteröidyn yhdistyksen, rekisteröidyn säätiön, valtion viraston tai rekisteröidyn uskonnollisen yhdyskunnan kanssa. Kuntouttavaa työtoimintaa ei saa hankkia yritykseltä. (Laki kuntouttavasta työtoiminnasta, 189/2001)

2010-luvulla kuntouttavan työtoiminnan osuus kaikista työllistämistä edistävästä palveluista on kasvanut koko maassa ja kuutoskaupungeista Vantaa ja Tampere ovat lisänneet kuntouttavan työtoiminnan käyttöönsä eniten. Vuonna 2018 kuntouttavan työtoiminnan osuus työllistämistä edistävästä palveluista koko maassa oli 20,2 prosenttia. Tampere oli vuonna 2018 ensimmäinen kuutoskaupunki tilastoinnin alkamisen eli vuoden 2006 jälkeen, jolla kuntouttavan osuus palvelujakaumasta ylsi maan keskiarvon tasolle tai sen yli (28,6 %). Vantaalla sen osuus vuonna 2018 oli 13,9 prosenttia. Kuntouttava työtoiminta onkin hyvin vahvasti pienempien kuntien käyttämä palvelu. Isoissa kaupungeissa kuntouttavan työtoiminnan käyttö on ollut selkeästi vähäisempää verrattuna pienempiin kuntiin.

Kuvio 6. Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuneiden asiakkaiden ja työttömien määrät kuutoskaupungeissa ja Suomen muissa kunnissa vuosina 2009-2018 (keskiarvo/kk)

Lähde: TEM, Työnvälitystilasto

3.4 Pitkäaikaistyöttömyys

Pitkäaikaistyöttömiksi lasketaan henkilöt, jotka ovat olleet yhtäjaksoisesti työttöminä työnhakijoina vähintään 12 kuukautta. Vuoden 2018 lopussa kuutoskaupungeissa oli yhteensä 26 818 pitkäaikaistyöttöntä. Heistä lähes puolet oli 50 vuotta täyttäneitä ja 2,4 prosenttia alle 25-vuotiaita. Nuoria pitkäaikaistyöttömiä oli Oulussa selvästi muita kaupunkeja enemmän. Kuutoskaupunkien ja koko Suomen pitkäaikaistyöttömissä on enemmän miehiä kuin naisia.

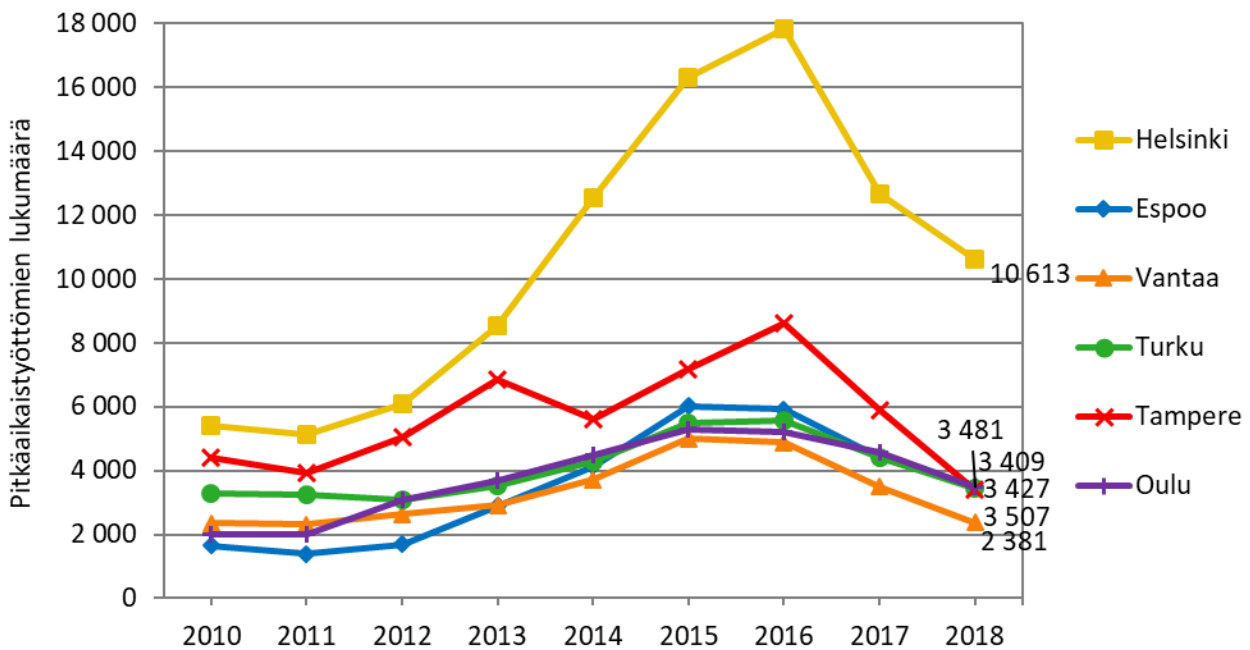
Taulukko 2. Pitkäaikaistyöttömien lukumäärä ikäryhmän ja sukupuolen mukaan vuoden 2018 lopussa

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko	Suomi
Yhteensä (lkm)	10 613	3 507	2 381	3 427	3 409	3 481	26 818	66 792
Alle 25-vuotiaat (%)	1,4	1,7	1,8	2,2	3,1	6,3	2,4	2,9
25-34-vuotiaat (%)	13,3	12,3	13,9	16,4	23,0	21,0	15,9	13,7
35-49-vuotiaat (%)	33,4	32,4	30,5	33,4	33,4	30,1	32,6	27,9
50-64-vuotiaat (%)	51,5	53,0	53,2	47,1	40,2	42,0	48,6	54,7
Yli 64-vuotiaat (%)	0,4	0,7	0,6	0,8	0,3	0,6	0,5	0,7
Miehiä (%)	58,5	56,2	57,3	60,9	59,0	60,6	58,8	59,3
Naisia (%)	41,5	43,8	42,7	39,1	41,0	39,4	41,2	40,7

Pitkäaikaistyöttömien määrä kääntyi osassa kuutoskaupungeista laskuun jo vuonna 2016 ja tämän jälkeisinä vuosina lukumäärä on laskenut kaikissa kuutoskaupungeissa. Vuonna 2018 pitkäaikaistyöttömien lukumäärä laski edellisvuodesta eniten Tampereella (-42,2 %) ja vähiten Helsingissä (-16,0 %).

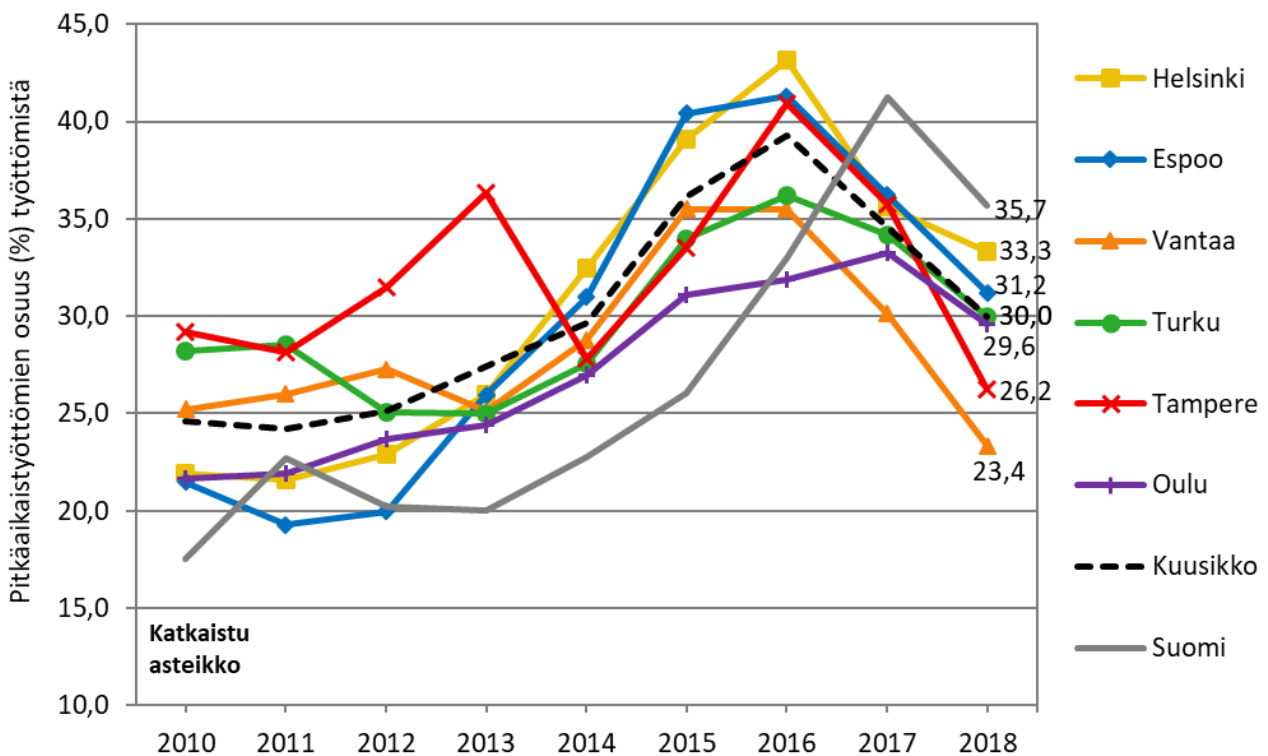
Kuvio 7. Pitkäaikaistyöttömien lukumäärä vuosien 2010–2018 lopussa

Lähde: TEM, työnvälitystilasto

Pitkäaikaistyöttömien osuus kaikista työttömistä työnhakijoista pieneni vuonna 2018 kaikissa kuutoskaupungeissa vuoteen 2017 verrattuna. Osuus vaihteli Vantaan 23,4 prosentista Helsingin 33,3 prosenttiin. Pitkäaikaistyöttömien osuus kaikista työttömistä työnhakijoista oli kaikissa kuutoskaupungeissa matalampi kuin koko Suomessa keskimäärin.

Kuvio 8. Pitkäaikaistyöttömien osuus kaikista työttömistä työnhakijoista vuosien 2010–2018 lopussa

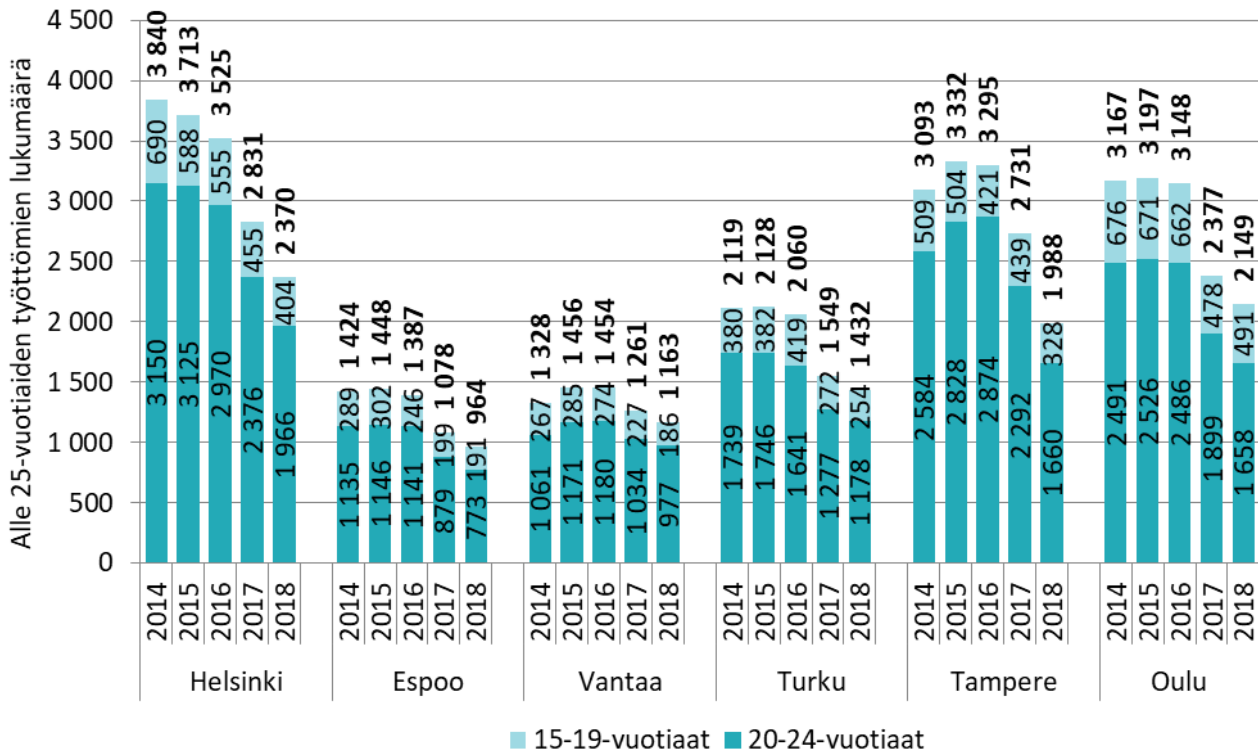

Lähde: TEM, työnvälitystilasto

3.5 Nuorisotyöttömyys

Kuudessa suurimmassa kaupungissa oli vuoden 2018 lopussa 10 066 alle 25-vuotiasta työtöntä työnhakijaa. Heidän lukumääränsä kääntyi työttömien kokonaismäärän tapaan laskuun vuonna 2016 ja on jatkanut vähenemistä vuosien 2017 ja 2018 aikana. Vuodesta 2017 alkaen säädetty työttömien työnhakijoiden määräaikaishaastatteluiden käytäntö lienee vaikuttanut myös tähän alenemaan. Vuonna 2018 nuorten työttömien määrä väheni edellisvuodesta eniten Tampereella (-27,2 %) ja vähiten Turussa (-7,6 %).

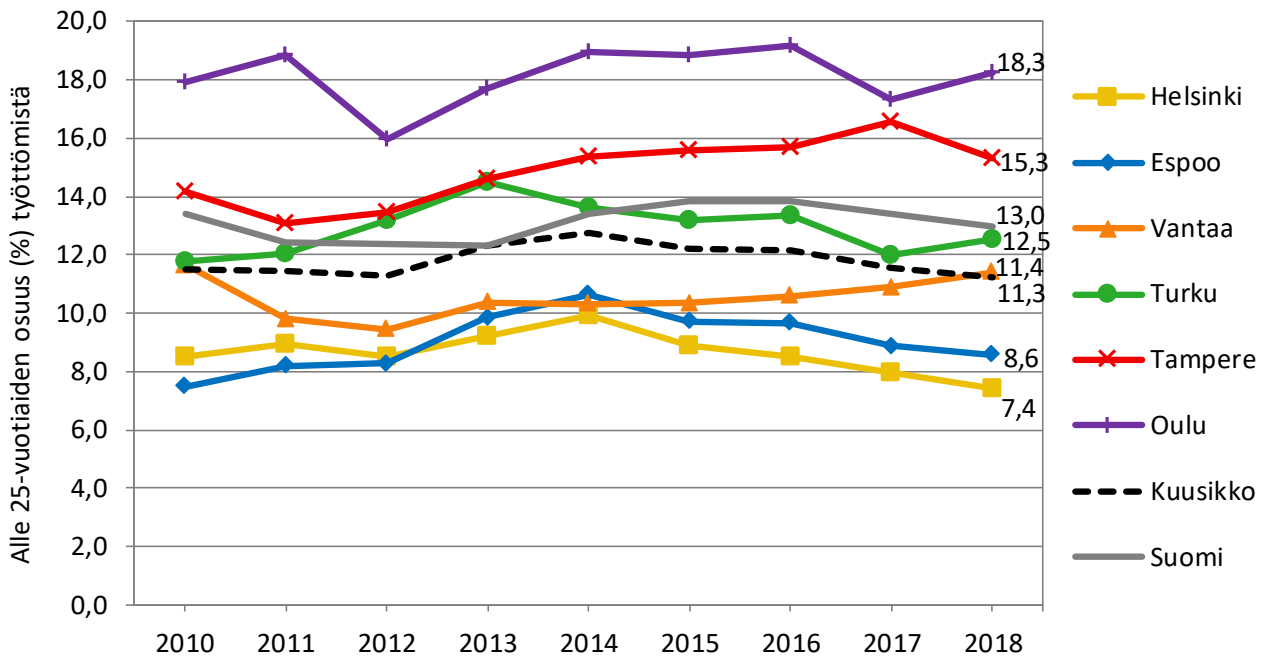
Kuvio 9. Nuorisotyöttömien (alle 25-vuotiaiden) lukumäärä vuosien 2014–2018 lopussa

Lähde: TEM, työnvälitystilasto

Vuoden 2018 lopussa alle 25-vuotiaiden työttömien osuus kaikista kuutoskaupunkien työttömistä työnhakijoista oli 11,3 prosenttia. Osuus vaihteli pääkaupunkiseudun kunnissa 7,4–11,4 prosentin ja muissa kaupungeissa 12,5–18,3 prosentin välillä ja laski edellisvuoteen verrattuna Helsingissä, Espoossa ja Tampereella ja nousi muissa kuutoskaupungeissa. Nuorisotyöttömyys on ollut erityisesti Oulun haaste ja siellä nuorten osuus työttömistä oli vuonna 2018 edelleen kuutoskaupunkien korkein.

Kuvio 10. Alle 25-vuotiaiden työttömien osuus kaikista työttömistä työnhakijoista vuosien 2010–2018 lopussa

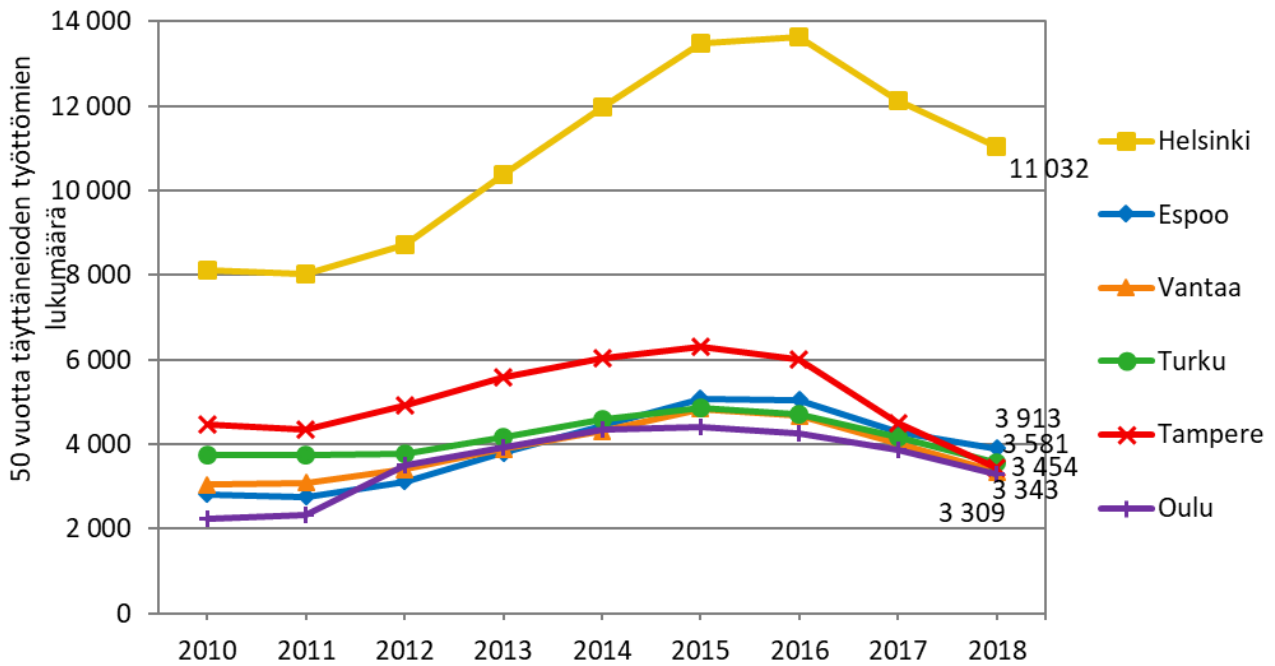
Lähde: TEM, työnvälitystilasto

3.6 50 vuotta täyttäneet työttömät

Vuoden 2018 lopussa kuutoskaupungeissa oli 28 600 viisikymmentä vuotta täyttäneitä työtöntä eli 32,0 prosenttia kaikista työttömistä. Tämä oli yli 5,5 prosenttiyksikköä vähemmän kuin koko maassa. 50 vuotta täyttäneiden työttömien määrä laski kaikissa kuutoskaupungeissa huomattavasti edellisvuodesta, mutta keskimäärin hieman vähemmän kuin nuorempien työttömien määrä. 50 vuotta täyttäneiden työttömien määrä väheni selvästi eniten Tampereella (-23,3 %), heidän osuutensa kaikista työttömistä oli Kuusikon matalin, 26,6 prosenttia. Pääkaupunkiseudun kunnissa osuus oli jonkin verran muita kuutoskaupunkeja korkeampi.

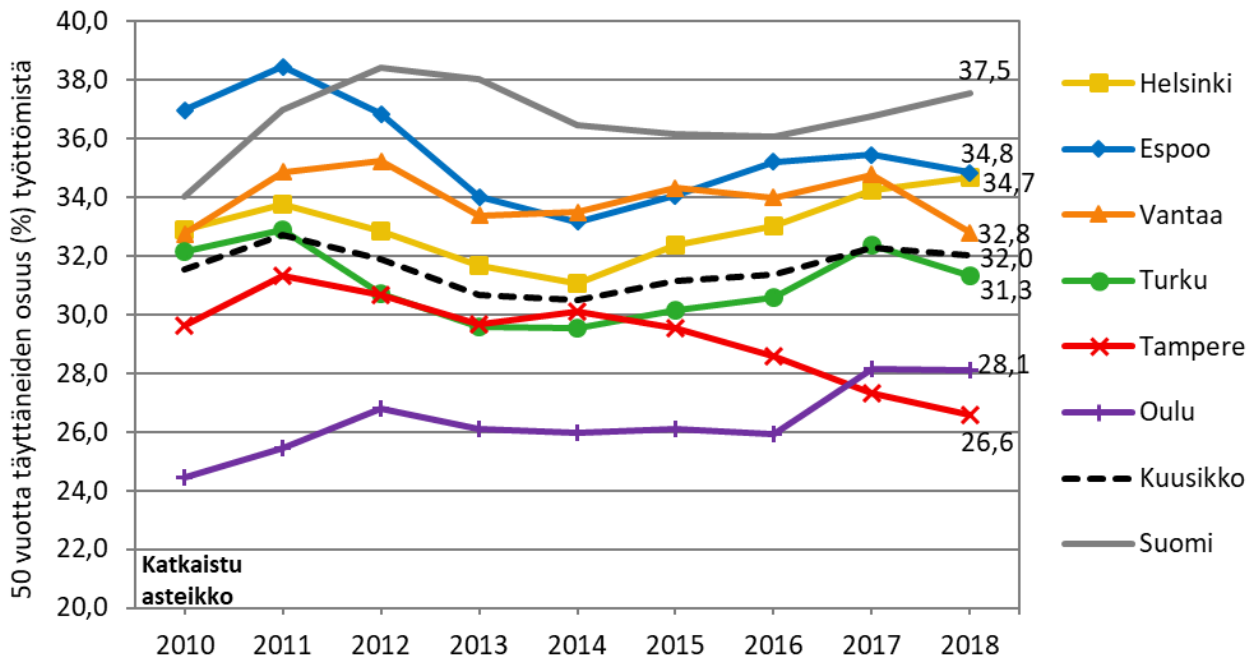
Kuutoskaupunkien 50 vuotta täyttäneistä työttömistä 46,0 prosenttia oli pitkäaikaistyöttömiä vuoden 2018 lopussa, kun kaikista työttömistä pitkäaikaistyöttömiä oli noin kolmannes (Taulukko 1). Kaikista pitkäaikaistyöttömistä lähes puolet (49,1 %) olikin täyttänyt 50 vuotta (Taulukko 2).

Kuvio 11. 50 vuotta täyttäneiden työttömien lukumäärä vuosien 2010–2018 lopussa

Lähde: TEM, työnvälitystilasto

Kuvio 12. 50 vuotta täyttäneiden työttömien osuus kaikista työttömistä työnhakijoista vuosien 2010–2018 lopussa

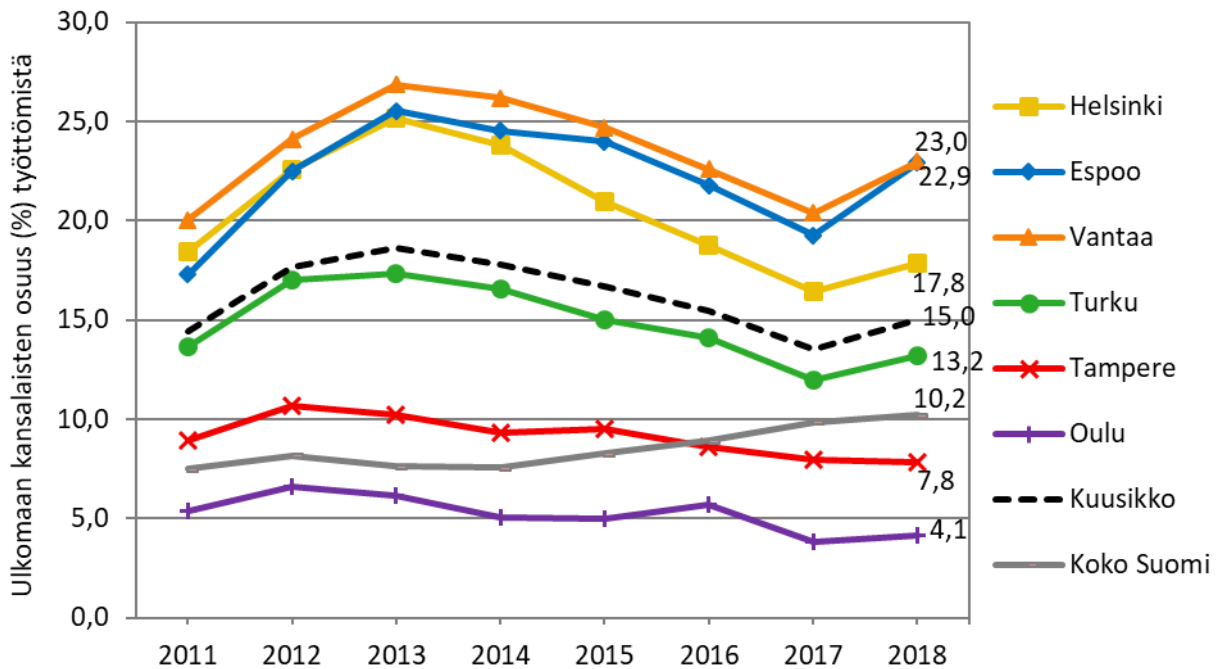

Lähde: TEM, työnvälitystilasto

3.7 Työttömät ulkomaan kansalaiset ja vieraskieliset

Kuutoskaupunkien työttömistä työnhakijoista keskimäärin 15 prosenttia oli ulkomaan kansalaisia. Pääkaupunkiseudulla, jossa ulkomaalaisten osuus väestöstä on maan suurin, myös heidän osuutensa työttömistä oli muita kaupunkeja korkeampi. Vuoden 2018 lopussa ulkomaan kansalaisia oli Vantaalla 23,0 prosenttia, Espoossa 22,9 prosenttia ja Helsingissä 17,8 prosenttia, mutta Oulussa vain 4,1 prosenttia työttömistä työnhakijoista. Ulkomaalaisten osuus työttömistä työnhakijoista on Tamperetta lukuun ottamatta kasvanut edellisvuodesta kaikissa kuutoskaupungeissa.

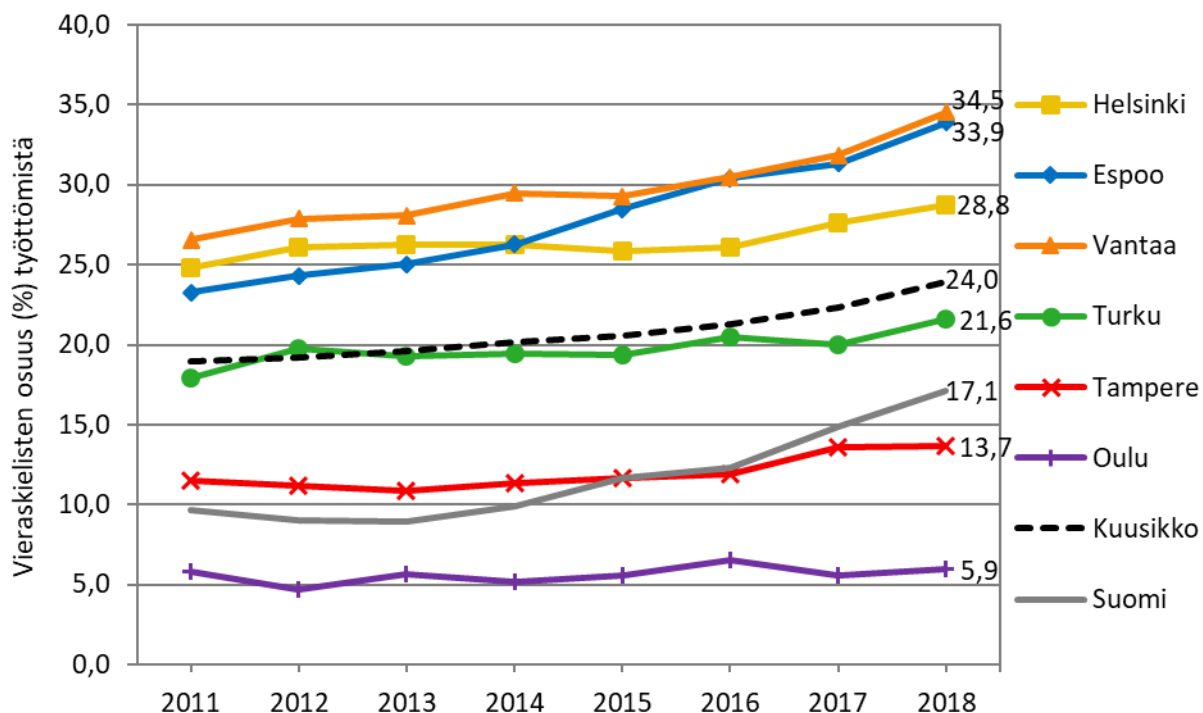
Kuvio 13. Ulkomaan kansalaisten osuus kaikista työttömistä työnhakijoista vuosien 2011–2018 lopussa

Lähde: TEM, työnvälitystilasto

Vieraskielisten osuus työttömistä työnhakijoista, kuten myös väestöstä, on ulkomaan kansalaisten osuutta suurempi. Kuutoskaupunkien työttömistä työnhakijoista lähes neljännes puhui äidinkielenään muuta kuin suomea tai ruotsia. Vieraskielisten osuus työttömistä työnhakijoista on noussut edellisvuodesta kaikissa kuutoskaupungeissa. Pääkaupunkiseudun kaupungeissa heidän osuutensa vaihteli vuonna 2018 Helsingin 28,8 prosentista Vantaan 34,5 prosenttiin ja muissa kuutoskaupungeissa Oulun 5,9 prosentista Turun 21,6 prosenttiin.

Kuvio 14. Vieraskielisten (muu kuin suomi tai ruotsi äidinkielenä) osuus kaikista työttömistä työnhakijoista vuosien 2011–2018 lopussa

Lähde: TEM, työnvälitystilasto

3.8 Työttömät koulutusasteen mukaan

Koulutuksella on vaikutusta niin työttömyysriskiin kuin työllistymismahdollisuuksiin. Työttömyyden suurin uhka kohdistuu heikoimmin koulutettuihin ja työttömäksi joutuvat useimmiten ensimmäiseksi heikosti koulutetut työntekijät ja ilman ammatillista tutkintoa on vaikea työllistyä (Myrskylä 2010, 21.23). Korkeintaan perusasteen tutkinnon suorittaneiden lukumäärä on laskenut kuutoskaupungeissa keskimäärin 11,0 prosenttia vuoden 2011 lopusta. Lukumäärä kasvoi vuoteen 2015 saakka, jonka jälkeen se on kääntynyt selkeään laskuun.

Taulukko 3. Työttömät työnhakijat koulutusasteen mukaan vuoden 2018 lopussa.

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko	Koko Suomi
Yhteensä (lkm)	31 830	11 235	10 194	11 440	12 993	11 767	89 459	256 504
Perusaste ¹ (%)	24,1	21,6	28,7	24,4	19,5	19,6	23,1	24,4
Keskiaste (%)	37,1	35,9	41,3	46,2	50,4	54,4	42,8	49,8
Alempi korkea-aste ² (%)	16,6	18,7	14,5	14,1	16,0	15,3	16,0	14,3
Ylempi korkea-aste ³ (%)	13,6	13,9	6,5	10,0	9,6	8,1	11,1	6,6
Koulutus tuntematon (%)	8,6	9,9	9,1	5,4	4,5	2,6	7,0	4,8

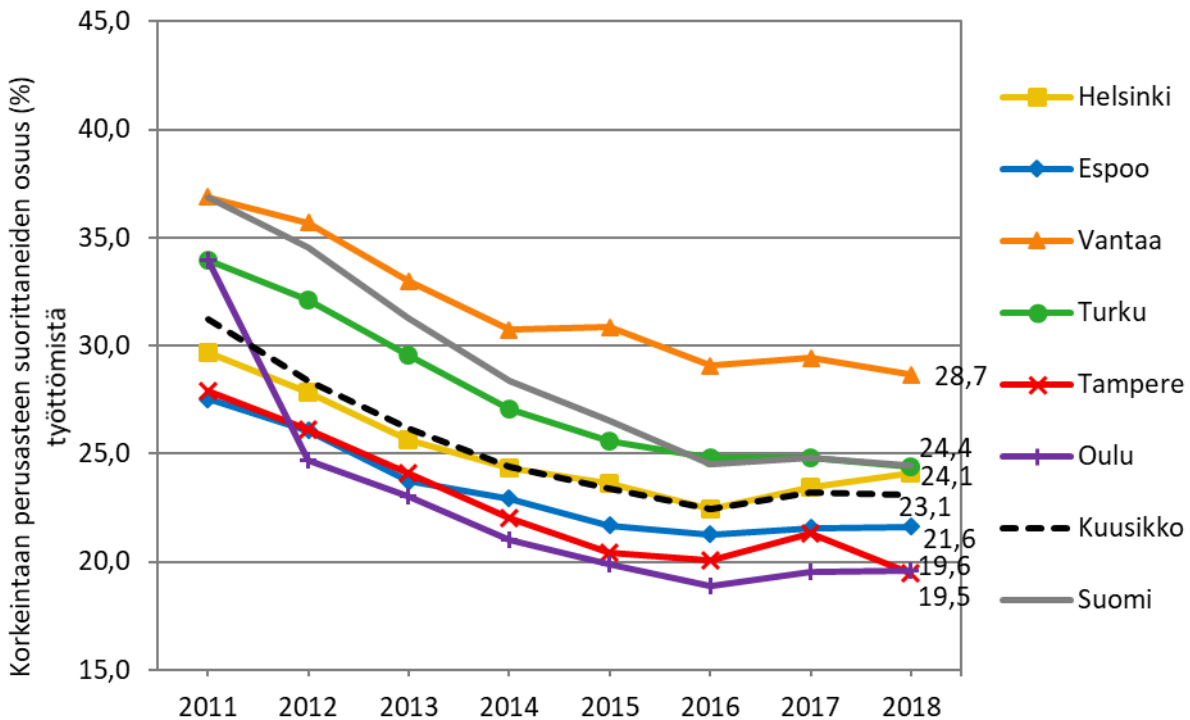
¹ Sisältää alemman ja ylempään perusasteen.

² Sisältää alimman ja alemman korkea-asteen.

³ Sisältää ylempään korkea-asteen ja tutkijakoulutuksen.

Korkeintaan perusasteen tutkinnon suorittaneiden osuus kaikista työttömistä työnhakijoista laski työttömien kokonaismäärän kasvaessa ja yleisen koulutustason noustessa vuoteen 2016 saakka. Vuonna 2017 heidän osuutensa kaikista työnhakijoista kääntyi pieneniseen kasvuun. Vuonna 2018 korkeintaan perusasteen tutkinnon suorittaneiden osuus on osassa kuutoskaupungeissa kasvanut ja osassa laskenut edellisvuoteen verrattuna. Kuvio 15 kuvaa korkeintaan perusasteen tutkinnon suorittaneiden työttömien työnhakijoiden prosenttiosuutta kaikista työttömistä työnhakijoista vuosien 2011-2018 lopussa.

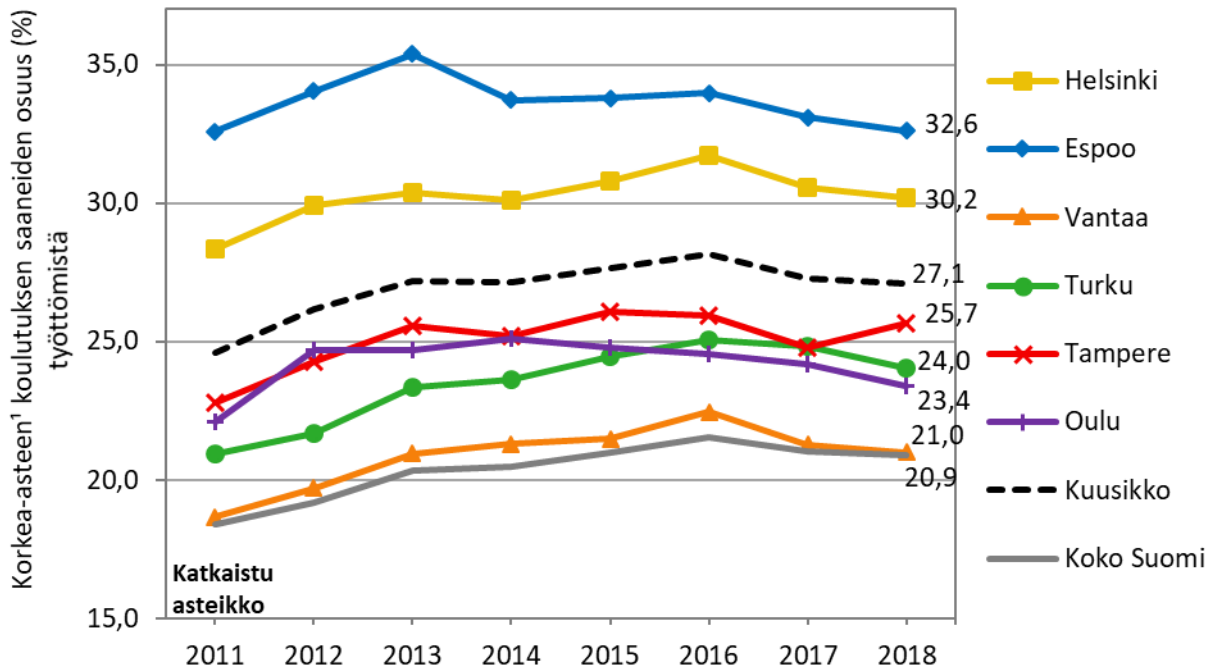
Kuvio 15. Korkeintaan perusasteen tutkinnon suorittaneiden osuus kaikista työttömistä työnhakijoista vuosien 2011–2018 lopussa

Lähde: TEM, työnvälitystilasto

Korkeasti koulutettujen osuus kaikista työttömistä työnhakijoista kasvoi pikkutiljaa talouden taantumman jatkuessa kuutoskaupungeissa sekä myös koko maassa vuosien 2011-2016 aikana. Osuus heijastelee kunnan väestön koulutustasoa ja on luonnollisesti korkein niissä kunnissa, joissa korkeasti koulutettuja on eniten. Vuoden 2016 jälkeen korkea-asteen koulutuksen saaneiden osuus on kääntynyt laskuun kaikissa kuutoskaupungeissa, Oulussa jo vuodesta 2014 eteenpäin. Vuonna 2018 korkeasti koulutettujen osuus nousi Tampereella 0,9 prosenttiyksikköä edellisvuodesta muissa kuutoskunnissa osuuden jatkaessa laskuaan. Kuviossa 16 on kuvattu korkea-asteen koulutuksen (sekä ylempi että alempi korkeakoulututkinto) saaneiden työttömien työnhakijoiden osuutta vuodesta 2011 vuoteen 2018.

Kuvio 16. Korkea-asteen koulutuksen saaneiden osuus kaikista työttömistä työnhakijoista vuosien 2011–2018 lopussa

¹ Korkea-aste pitää sisällään alimman ja alemman korkea-asteen, ylemmän korkea-asteen ja tutkija-koulutuksen.

4 TYÖMARKKINATUEN KUNTAOSUUS

Työttömän sosiaaliturva muodostuu työttömyyspäivärahasta tai työmarkkinatuesta. Työttömyyspäiväraha maksetaan siihen oikeutetuille henkilöille¹ joko peruspäivärahana (Kelan maksama etuus) tai ansiopäivärahana (työttömyyskassan maksama ansiosidonnainen etuus, joka edellyttää jäsenyyden työttömyyskassaan). Työmarkkinatukea maksetaan työttömälle, joka tulee ensi kertaa työmarkkinoille tai joka ei ole ollut riittävän pitkään töissä (ei täytä työssäoloehto) sekä heille, jotka eivät enää voi saada perus- tai ansiopäivärahaa enimmäisajan täytyttyä.

Työmarkkinatuen rahoittavat valtio ja kunnat. Vuosina 2006–2014 kunnat rahoittivat 50 prosenttia työttömyysajan työmarkkinatuesta, jos tuensaajan työttömyysajan tukipäivien kertymä oli vähintään 500 etuuden maksupäivää. Vuoden 2015 alussa kuntien rahoitusvastuu laajeni vähintään 300 päivää työttömyysajan tukea saaneisiin. 300–999 päivää tukea saaneiden osalta kunnan rahoittama osuus on 50 prosenttia ja vähintään 1 000 päivää tukea saaneiden osalta 70 prosenttia (Kela 2014; 1290/2002, 14 luku 3 a §). Kuntien tulee maksaa osuus niiden tukea saavien työmarkkinatuesta, jotka eivät ole osallistuneet aktivointitoimenpiteisiin, joita ovat muun muassa omaehtoinen opiskelu, työ- ja koulutuskokeilu, työharjoittelu, työelämävalmennus ja kuntouttava työtoiminta.

Työmarkkinatuen kuntaosuuslistalla olevilla henkilöillä tarkoitetaan kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen saajia.

Kuutoskaupungit ovat maksaneet vuosina 2010-2018 työmarkkinatuen kuntaosuutta yli miljardi euroa

Työmarkkinatuen kuntarahoitusosuus ei suurten kaupunkien mukaan täytä tarkoituksensa mukaisia tavoitteita. Suurten kaupunkien työmarkkinatuen kuntarahoitusosuuskustannukset ovat ylittäneet 2010-luvulla jo miljardin euron rajan (1,06 miljardia euroa). Kuntarahoitusosuutta on säädettyä perusteltu sillä, että kunnille synnytetään vastuu edistää kaikkien pisimpään työttömänä olleiden henkilöiden tilannetta ja työllistymistä. Nykyisellään järjestelmä ei kuitenkaan ole tarkoituksenmukainen, koska kunnilla ei katsota olevan TYP:in, kuntouttavan työtoiminnan ja velvoitetyöllistämisen ohella lakisäateistä velvollisuutta tämän tavoitteen toteuttamiseksi. Tästä johtuen kunnilla on ainoastaan käytettävissään ko. asiakasryhmän henkilötunnus- ja osoitetiedot sekä vapaaehtoisissa palveluissa kirjoilla olevien asiakkaiden asiakastiedot. Lakisäateinen vastuu koko ryhmän työllistymisen edistämisestä on TE-toimistolla. Tämä on ongelmallista, koska TE-hallinnon palvelut tähtäävät lähtökohtaisesti asiakasryhmän työhön tai koulutukseen ohjaamiseen.

Työmarkkinatuen kuntarahoitusosuuden kysymys ei ole ratkaistavissa pelkästään työllisyyspalveluilla. Suurten kaupunkien tutkimuksien mukaan 25-40 prosenttia työmarkkinatuen kuntarahoitusosuuden piirissä olevista asiakkaista on kuitenkin vähintään jollakin tasolla osatyökykyisiä henkilöitä. Oletettavasti yli puolet asiakkaista on tukevien sote-palvelujen tarpeessa. Alueelliset ELY-keskukset eivät kuitenkaan voi käyttää määrärahojaan asiakkaiden toimintakykyä kehittävien palvelujen hankintaan (päämäärän tulee olla työhön tai koulutukseen siirtymisen tukeminen). Oman osansa ongelma-asetelmaan tuo myös se, että opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala tukee tämän rakenteen rinnalla työnhakijoiden ohjaamista tutkinto-opintoihin. Samaan aikaan työ- ja elinkeinoministeriö ohjaa määrärahojaan mm. kouluttamattomien nuorten ohjaamiseksi avoimille työmarkkinoille matalapalkkaiseen ja lyhyellä aikavälillä vaikuttaviin tehtäviin. Suurten kaupunkien toive on, että työllisyyskokeilujen avulla

---

¹ Työttömyyspäivärahaa saa 17 - 64-vuotias työtön, joka asuu Suomessa, ilmoittautuu työttömäksi työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimistoon, hakee kokoaikatyötä, on työkykyinen ja työmarkkinoiden käytettävissä ja täyttää työssäoloehdon (ollut työssä 26 viikkoa edellisen 28 kuukauden aikana).

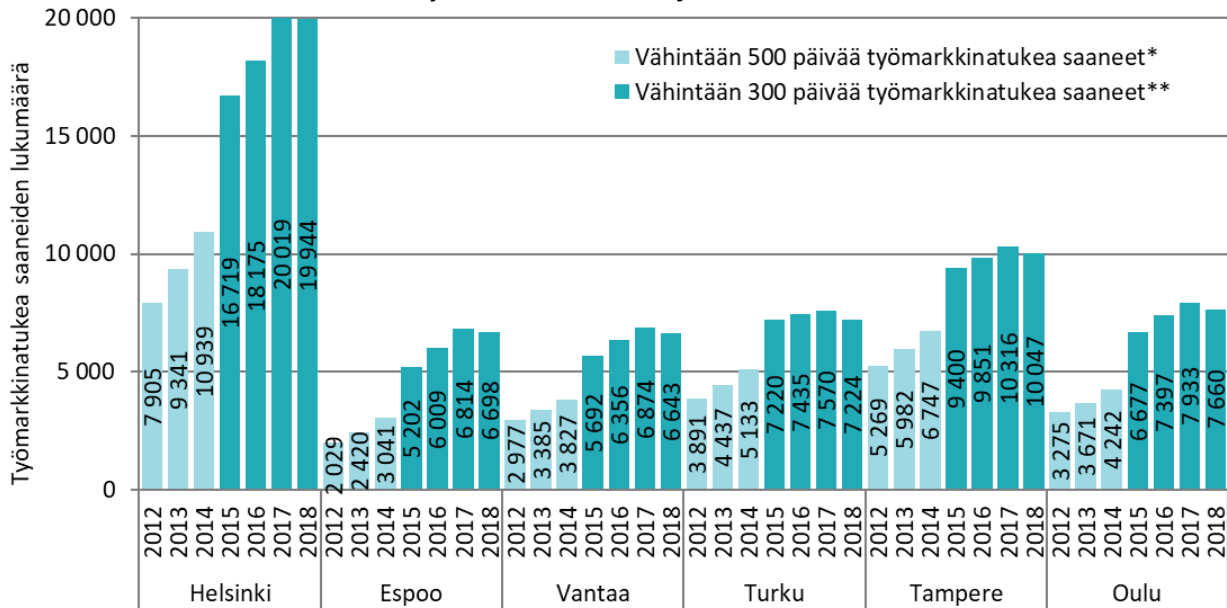
voidaan synnyttää monialaisia palvelualustoja, joissa suurille kaupungeille tarjotaan vihdoin keinot ja mahdollisuudet työllisyys-, elinvoima-, koulutus- ja soite-palvelujen yhdistämiseksi, jolloin työmarkkinatuen kuntarahoitusosuuden asiakasryhmän tilannetta voidaan tehokkaasti viedä eteenpäin.

Kuutoskaupungeissa kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen kustannukset asukasta kohden ovat selvästi korkeammat kuin muussa Suomessa keskimäärin. Vuonna 2018 kuutoskaupungeissa kuntaosuuskuormitus oli 98 euroa per asukas, kun se muissa Suomen kunnissa oli vain 43 euroa per asukas. Lisäksi kuntaosuuskuormituksen kehitys on kuutoskaupungeissa ollut muuta Suomea heikompaa. Vuoden 2015 kuntaosuusuudistuksen jälkeen nähdään kustannuksissa voimakas nousu, joka on kuutoskaupungeissa ollut muuta Suomea jyrkempää. Osaltaan muutokset selittyvät perustoimeentuloa koskevilla vuoden 2017 muutoksilla, jolloin Kela ohjasi perustoimeentulotuen saajat TE-toimiston asiakkaiksi. Samalla näiden asiakkaiden työttömyysturvan korvauksettoman määrääjän jaksot olivat pääsääntöisesti vanhentuneet, jolloin merkittävä osa heistä päätyi perustoimeentulotuelta työmarkkinatuen piiriin. Myös kotoutujat ovat tulleet työmarkkinatuella vuodesta 2017 alkaen, jolloin etenkin vuosien 2015-2016 turvapaikanhakijamäärät rasittavat erityisesti suurten kaupunkien työmarkkinatuen kuntarahoituskustannuksia jo vuodesta 2019 alkaen.

4.1 Kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen saajat

Kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen saajien määrä on kasvanut vuodesta 2012 vuoteen 2017. Lukumäärän suurta kasvua vuosina 2014–2015 selittää lisäksi edellä kuvattu kuntien vastuun kasvaminen työttömyyden hoidossa. Vuoden 2018 aikana työmarkkinatuen kuntaosuuden piirissä oli kuutoskaupungeissa yhteensä 58 216 henkilöä, joka oli 6,3 prosenttia työvoimasta, kun muualla Suomessa vastaava osuus oli 5,4 prosenttia. Edellisvuoteen verrattuna kunnan osarahoittamaa työmarkkinatukea saaneiden määrä kääntyi pienen laskuun kaikissa kuutoskaupungeissa. Laskua oli Turussa 4,6 prosenttia, Vantaalla ja Oulussa 3,4 prosenttia, Tampereella 2,6 prosenttia, Espoossa 1,7 prosenttia ja Helsingissä 0,4 prosenttia.

Kuvio 17. Kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen saajat vuosina 2012-2018

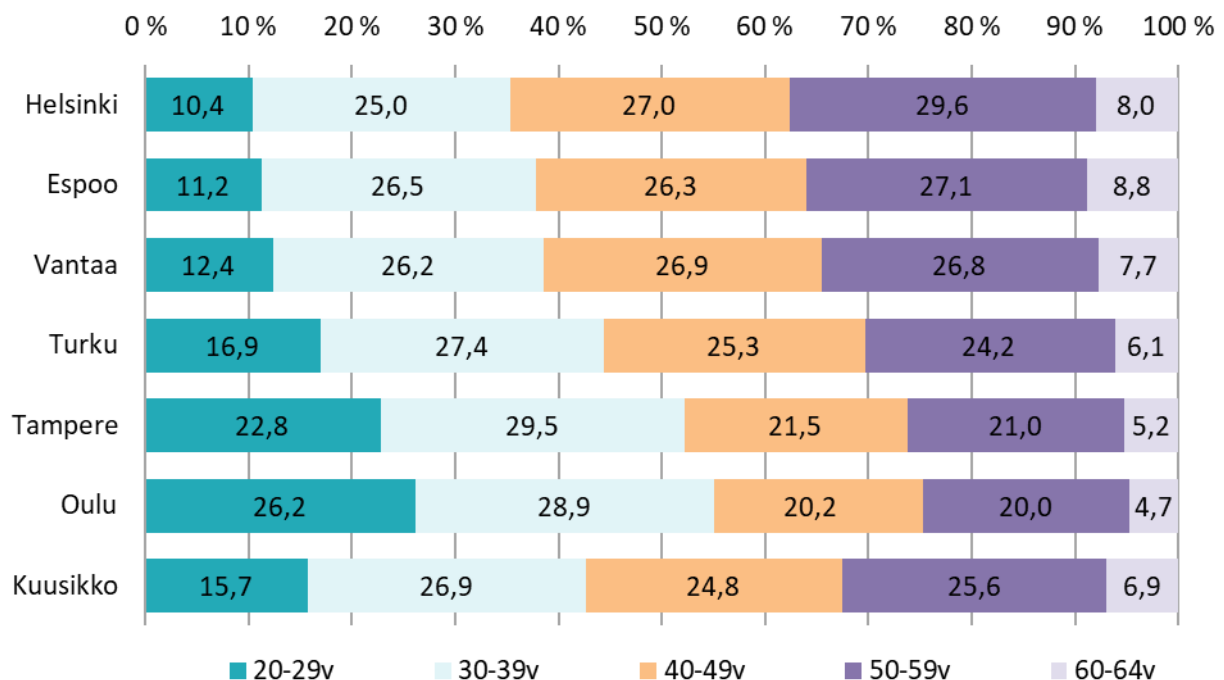
* Vuosina 2006–2014 kunnat rahoittivat 50 % työttömyysajan työmarkkinatuesta, jos tuen saajan työttömyysajan tukipäivien kertymä oli vähintään 500 päivää.

** Vuoden 2015 alusta kuntien rahoittama osuus on ollut 300–999 päivää tukea saaneiden osalta 50 % ja vähintään 1 000 päivää tukea saaneiden osalta 70 %.

Lähde: Kelasto Kunnan osarahoittama työmarkkinatuki NIT089C

Kuviossa 18 on kuvattu kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen saajien ikäjakaumaa vuonna 2018. 50-59-vuotiaat olivat tuensaajien suurin ikäryhmä Helsingissä (29,6 %) ja Espoossa (27,1 %). Vantaalla 40-49-vuotiaiden ja 50-59-vuotiaiden osuus kaikista kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen tuensaajista oli lähes yhtä suuri (26,8-26,9%). Tuensaajista 30-39-vuotiaat muodostivat suurimman ikäryhmän Turussa (27,4 %), Tampereella (29,5 %) ja Oulussa (28,9 %).

Kuvio 18. Kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen saajat iän mukaan vuonna 2018

Lähde: Kelasto Kunnan osarahoittama työmarkkinatuki NIT089C

Vuonna 2018 kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen piirissä oli keskimäärin kuukausittain Tampereella 2,4 prosenttia, Oulussa ja Turussa 2,3 prosenttia, Helsingissä 1,9 prosenttia, Vantaalla 1,6 prosenttia ja Espoossa 1,4 prosenttia kaupunkien väestöstä. Koko maassa kuukausittainen osuus väestöstä kuntaosuuden piirissä oli keskimäärin 1,5 prosenttia. (Kelasto, 2019) Todellisuudessa asiakkaita käy työmarkkinatuen kuntaosuuden piirissä paljon keskimääräistä kuukausittaista arvoa suurempi määrä.

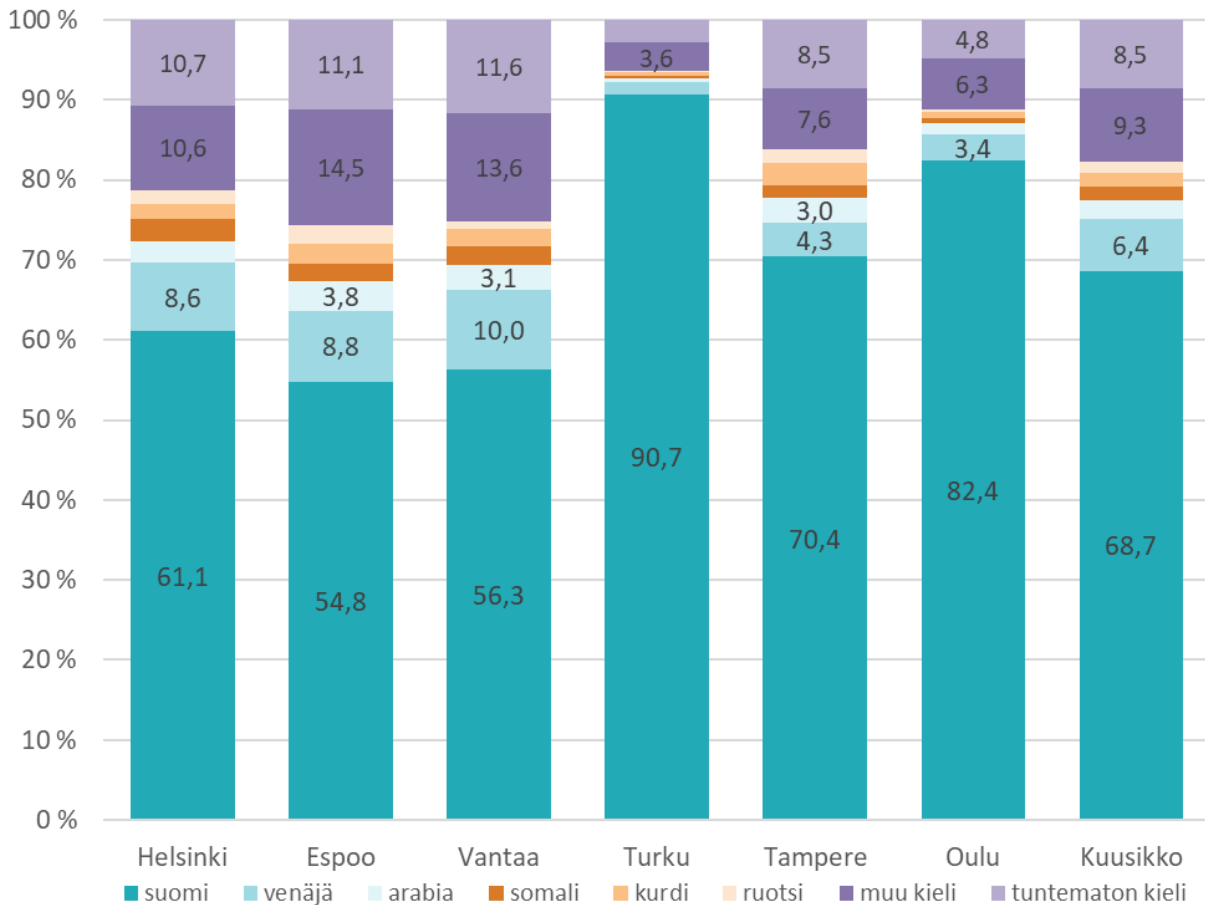
Pitkäaikaistyötöntä ei luokitella enää pitkäaikaistyöttömäksi, jos hän on työllistämistoimenpiteessä päivänkin, mutta työmarkkinatuen kuntaosuudelle hän kuitenkin jää, jos on siinä ollut. Kun asiakas siirtyy työllistymistä edistävään palveluun tai työhön, kunnan maksuosuus työmarkkinatuesta lakkaa siltä ajalta. Listalta poistuu heti koulutuksen alettua tai muuhun työllistämistä edistävään palveluun pääsyn jälkeen siksi aikaa, minkä palvelu kestää.

Työmarkkinatuen 300 maksupäivän laskeminen alkaa uudestaan sen jälkeen, kun henkilö on tullut työsäoloehdon ja työttömyyspäivärahan enimmäisajan täyttymisen jälkeen uudelleen oikeutetuksi työmarkkinatukeen. Työmarkkinatuen maksamisen edellytyksenä on myös, että henkilön työnhaun tulee olla voimassa. Työmarkkinatuen kuntaosuuden piirissä ollut henkilö voi siis poistua listalta ja palata pitkänkin ajanjakson jälkeen takaisin.

Vuoden 2018 aikana kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen piirissä käyneiden yksilöllisten asiakkaiden osuus kaupunkien väestöstä vaihteli Espoon 2,4 prosentista Tampereen 4,3 prosenttiin. Turussa ja Oulussa osuus oli 3,8 prosenttia, Helsingissä 3,1 prosenttia ja Vantaalla 2,9 prosenttia. Koko Suomen väestöstä keskimäärin 2,6 prosenttia kävi vuoden 2018 aikana kuntaosuuden piirissä. (Kelasto, 2019)

Kuutoskaupunkien työmarkkinatuen kuntaosuuden saajista hieman yli kaksi kolmasosaa puhui äidinkielenään suomea vuonna 2018. Suomenkielisten osuus oli suurin Turussa (90,7 %) ja pienin Espoossa (54,8 %). Pääkaupunkiseudulla vieraskielisten osuus työmarkkinatuen kuntaosuuden saajista oli selvästi suurempi kuin muissa kuutoskaupungeissa. Vieraskielisten osuus vaihteli pääkaupunkiseudulla Helsingin 37,2 prosentista Espoon 42,8 prosenttiin ja muissa kuutoskaupungeissa Turun 9,2 prosentista Tampereen 27,9 prosenttiin.

Kuvio 19. Kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen saajat äidinkielen mukaan vuonna 2018¹

Lähde: Kela, Analytiikka- ja tilastoryhmä

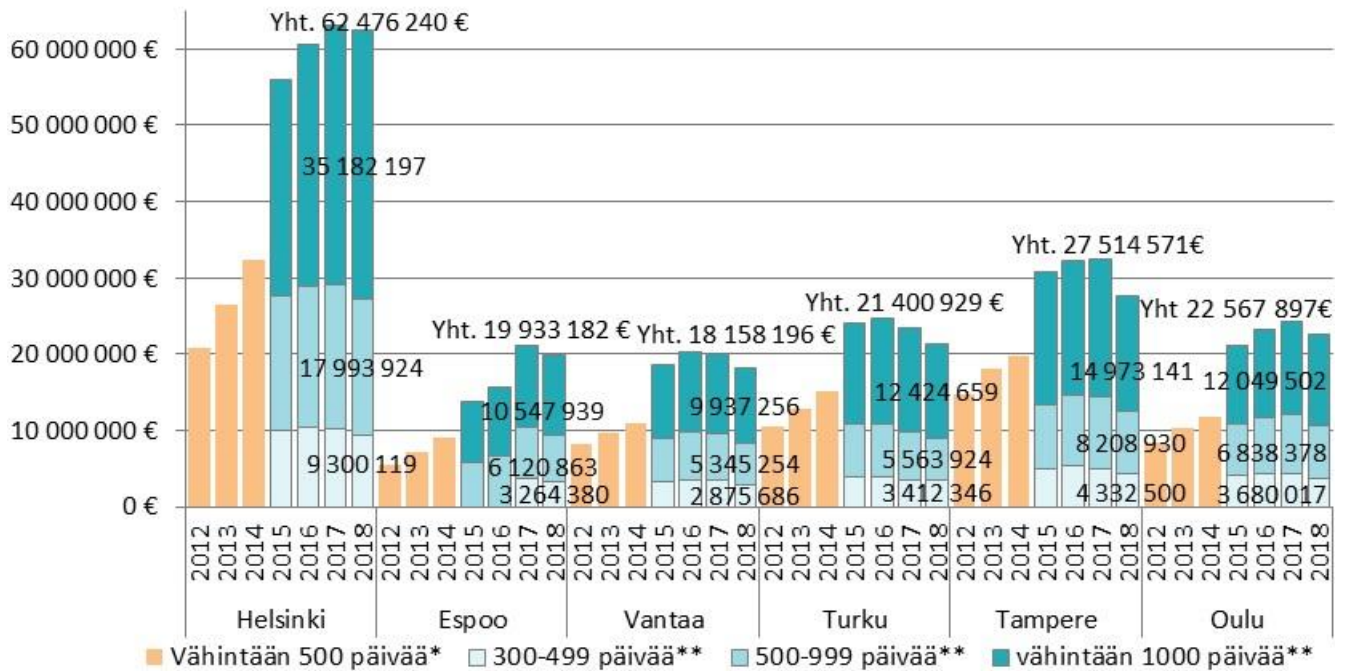
¹ Alle kolmen prosenttien osuuksia ei ole merkitty lukuina näkyviin kuvioon.

4.2 Kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen kustannukset

Kuviossa 20 on kuvattu kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen kustannuksia vuosina 2012-2018. Vuosina 2012-2014 kunnat rahoittivat 50 prosenttia työmarkkinatuen kustannuksista niiden työttömien osalta, jotka olivat saaneet työmarkkinatukea vähintään 500 päivää (kuviossa 20 oranssin väriset pylväät). Vuoden 2015 alussa kuntien rahoitusvastuu kasvoi siten, että kunnat rahoittavat 50 prosenttia työmarkkinatuen kustannuksista niiden osalta, joiden kohdalla työmarkkinatukea on maksettu vähintään 300 päivää mutta alle 1000 päivää, ja 70 prosenttia työmarkkinatuen kustannuksista niiden osalta, jotka ovat saaneet työmarkkinatukea vähintään 1000 päivän ajan (kuviossa 20 sinisen sävyiset pylväät).

Työmarkkinatuen kunnan rahoittama osuus oli kuutoskaupungeissa yhteensä 172,1 miljoonaa euroa vuonna 2018. Kustannukset laskivat kaikissa kuutoskaupungeissa edellisvuodesta: Tampereella 15,4 prosenttia, Vantaalla 9,5 prosenttia, Turussa 8,8, prosenttia, Oulussa 6,9 prosenttia, Espoossa 5,4 prosenttia ja Helsingissä 1,1 prosenttia.

Kuvio 20. Kunnan osarahoittaman työmarkkinatuki vuosina 2012-2018 kuutoskaupungeissa

* Vuosina 2006–2014 kunnat rahoittivat 50 % työttömyysajan työmarkkinatuesta, jos tuen saajan työttömyysajan tukipäivien kertymä oli vähintään 500 päivää.

** Vuoden 2015 alussa kuntien rahoitusvastuu laajeni vähintään 300 päivää työttömyysajan tukea saaneisiin. 300–999 päivää tukea saaneiden osalta kunnan rahoittama osuus on 50 %. Vähintään 1 000 päivää tukea saaneiden työttömyysajan työmarkkinatuesta kunnat ovat rahoittaneet vuodesta 2015 alkaen 70 %.

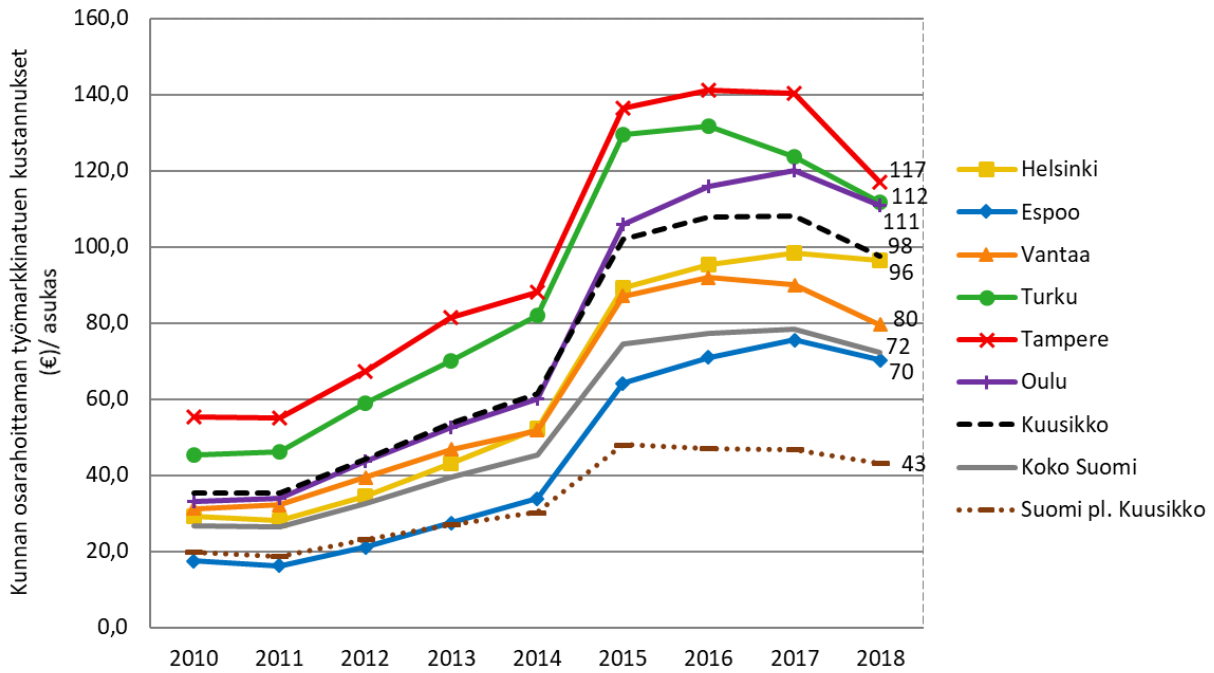
Lähde: Kelasto Kunnan osarahoittama työmarkkinatuki NIT089C

Kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen kustannukset kasvoivat voimakkaasti asukasta kohden vuodesta 2014 vuoteen 2015, mitä selittää kuntien vastuun kasvaminen työttömyyden hoidossa. Vuoteen 2016 saakka kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen kustannukset asukasta kohden jatkoivat kasvuun kaikissa kuutoskaupungeissa, mutta vuonna 2017 tai viimeistään vuonna 2018 kustannukset kääntyivät kaikissa kuutoskaupungeissa laskuun. Kustannukset asukasta kohden vaihtelivat kuutoskaupungeissa Espoon 70 eurosta Tampereen 117 euroon vuonna 2018. (Kuvio 21)

Kuutoskaupungeissa kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen kustannukset asukasta kohden olivat selvästi korkeammat kuin muussa Suomessa keskimäärin. Vuonna 2018 kuutoskaupungeissa kuntaosuuskuormitus oli 97,66 euroa per asukas, kun se muissa Suomen kunnissa oli vain 43,10 euroa per asukas. Lisäksi kuntaosuuskuormituksen kehitys on kuutoskaupungeissa ollut muuta Suomea heikompa. 2010-luvulla kuutoskaupungeissa kuntaosuuden kuormitus per asukas nousi 177 prosenttia, kun se muissa Suomen kunnissa nousi vain 118 prosenttia. Vuoden 2015 kuntaosuusuudistuksen jälkeen nähdään kustannuksissa voimakas nousu, joka on kuutoskaupungeissa ollut muuta Suomea jyrkempää. (Kuvio 21)

Kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen kustannukset työvoimaan kuuluvaa henkilöä kohden vaihtelivat Espoon 140 eurosta Tampereen 236 euroon vuonna 2018. Kustannukset työvoimaan kuuluvaa henkilöä kohden laskivat kaikissa kuutoskaupungeissa edellisvuoteen verrattuna. (Kuvio 22)

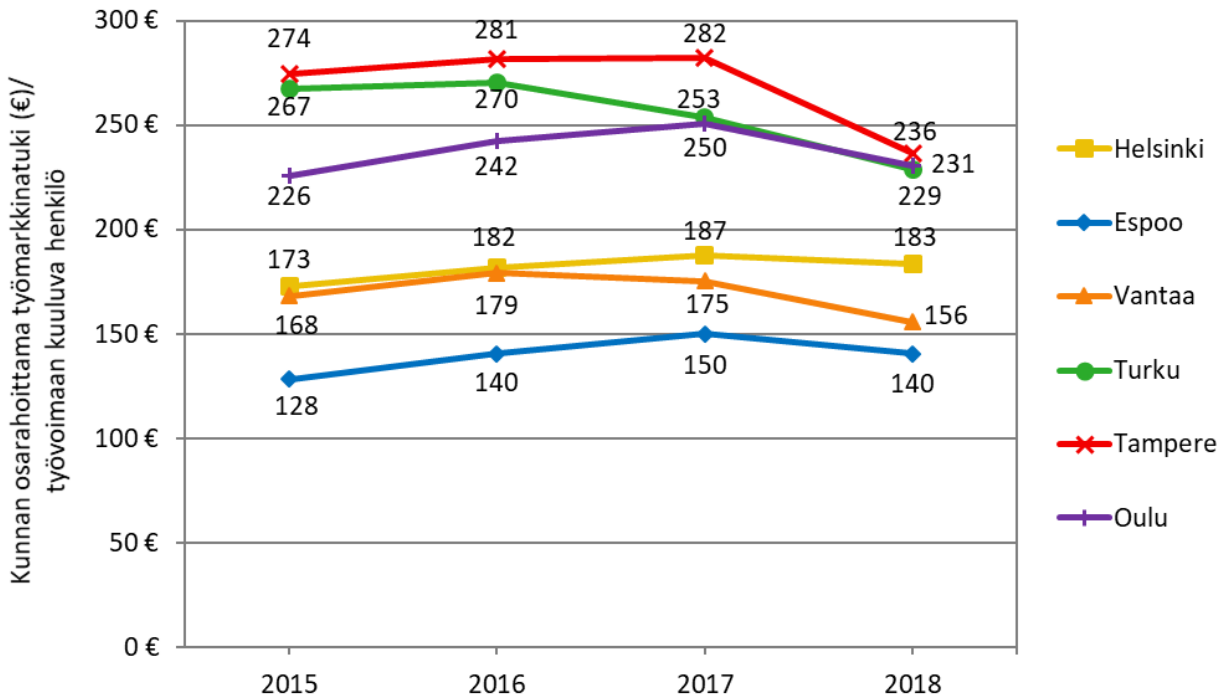
Kuvio 21. Kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen kustannukset (€) asukasta kohden vuosina 2010-2018

Lähteet:

Kelasto Kunnan osarahoittama työmarkkinatuki NIT089C
StatFin 11ra -- Tunnuslukuja väestöstä alueittain

Kuvio 22. Kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen kustannukset (€) työvoimaan kuuluvaa henkilöä kohden vuosina 2015-2018

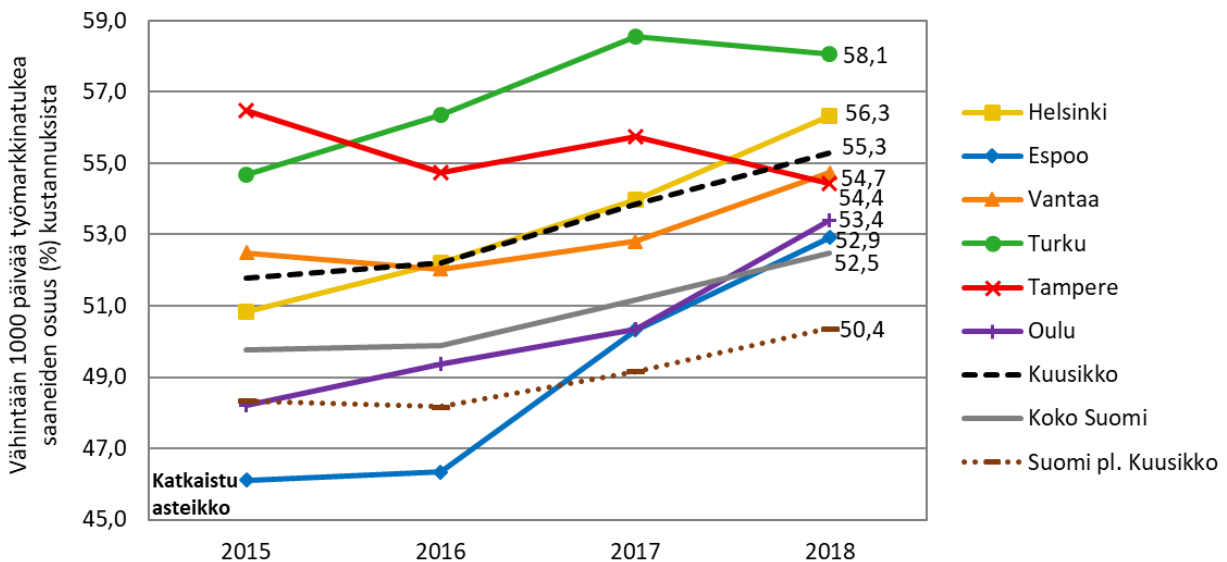

Lähteet:

Kelasto Kunnan osarahoittama työmarkkinatuki NIT089C
TEM, työnvälitystilasto

Yli 1000 päivää työmarkkinatukea saaneiden osuus kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen kustannuksista kasvoi vuodesta 2017 vuoteen 2018 kaikissa kuutoskaupungeissa lukuun ottamatta Tamperettä, jossa osuus laski edellisvuodesta. Vähintään 1000 päivää työmarkkinatukea saaneiden osuus kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen kustannuksista vaihteli Espoon 52,9 prosentista Turun 58,1 prosenttiin vuonna 2018. Muussa Suomessa osuus oli kuutoskaupunkeja matalampi - keskimäärin 50,4 prosenttia.

Kuvio 23. Vähintään 1000 päivää työmarkkinatukea saaneiden kustannusten osuus (%) kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen kokonaiskustannuksista vuosina 2015-2018

Lähde: Kelasto / NIT086A

Helsinki

Kustannuksien vakiintuminen?

Tilanne kuntaosuuslistalla ei ole merkittävästi muuttunut edeltävän kahden vuoden aikana. Kuukausittain tukea saavien määrä kasvoi vuonna 2018 noin prosentin verrattuna edelliseen vuoteen, kun vuotta aikaisemmin kasvua oli ollut lähes 5 prosenttia. Tuen saajien määrän kasvusta huolimatta vuonna 2018 työmarkkinatuen kustannukset laskivat noin prosentilla. Kustannusten lasku johtuneeksi paitsi parantuneesta työllisyysilanteesta myös aktiivimallista, joka tuli voimaan huhtikuussa 2018. Ensimmäistä kertaa listalle tulleiden määrä kääntyi niin ikään laskuun viime vuoden aikana, ollen nyt keskimäärin 285 henkilöä kuukaudessa aikaisemman 330 sijaan. Noususuhdanteen vaikutus kuntaosuuteen on siis ollut hidasta ja jäänyt melko vaatimattomaksi. Osaltaan tilanteeseen on myös vaikuttanut se, että perustoi-meentulotuella olevat henkilöt ovat siirtyneet työmarkkinatuen piiriin vuodesta 2017 lähtien. Kela on myös joulukuusta 2018 alkaen korvamerkinnyt listalle tulleet muista kunnista muuttaneet, joten jatkossa pystymme luotettavasti arvioimaan muuttoliikkeen vaikutuksia Helsingin maksuosuuden kehitykselle.

Turvapaikanhakijoiden vaikutus Helsingin kuntaosuuskustannuksiin

Vuosien 2019-20 kuntaosuuslistan kustannuksiin odotetaan myös vaikuttavan sen, että erityisesti vuosina 2015-16 turvapaikanhakijoiksi Suomeen saapuneet ovat siirtyneet työmarkkinatuen piiriin vuodesta 2017 alkaen. Maan sisäistä turvapaikanhakijoiden muuttoliikennettä ei voi arvioida, mutta oletet-

tavasti henkilöt ovat muuttaessa yleisimmin päätyneet Helsinkiin. Nämä henkilöt päätyvät työttömyyden ja hetkellisen palveluihin osallistumisen jälkeen työmarkkinatuen kuntaosuuden piiriin syksystä 2019 alkaen. Tässä asiassa etenkin maahanmuuttajien palvelukokonaisuudet korostuvat kuntaosuuden kasvun hidastamisessa tulevina vuosina.

Kuntaosuuslista osittain rakenteellisena perustulon lähteenä

Helsingin tutkimuksien perusteella jopa 25-40 prosenttia kuntaosuuden piirissä olevista asiakkaista on osittain työkyvyttömiä työttömiä työnhakijoita. Merkittävästi suurempi osuus henkilöistä on lisäksi joidenkin sote-palvelujen tarpeessa. Mukana on työttömyysetuutta saavia henkilöitä, jotka eivät todellisuudessa pyri työllistymään. Työmarkkinatuen kuntarahoitusosuus on ilmiönä laaja ja monialainen, jolloin asian ratkaisua ei voi nähdä ainoastaan työvoimapolitiittisena kysymyksenä. Osittain tätä ilmiötä tukee 1000-päiväläisten suhteellisen vakiintunut määrä listalla.

Kaupunkitutkimus- ja tilastot -yksikön tekemän tarkastelun mukaan vuoden 2018 maksuista 56 prosenttia meni yli 1000 päivää työttömänä olleisiin, vaikka listalla on määrällisesti ollut enemmän 300-999 päivää työttömänä olleita. Maksuluokkien saajat kohtasivat joulukuussa 2018 siten, että molemmissa maksuluokissa oli yhtä paljon tuen saajia, eli noin 6000 henkilöä. Ikäryhmittäin tarkasteltuna tuensaajien määrät alenivat sekä nuorimmissa että kaikkein vanhimmassa, yli 60-v ikäryhmässä. Pudotus vuoden takaiseen oli suurin 20-29-vuotiailla. 40-59-vuotiaiden ikäryhmissä tuensaajien määrät kasvoivat.

Espoo

Espoon kuntaosuusmaksut vuonna 2018 olivat 19,9 miljoonaa euroa ja kuntaosuutta maksettiin koko vuoden aikana 6 698 henkilöstä. Maksuosuus väheni vuodesta 2017 vuoteen 2018 noin 1,12 miljoonalla eurolla. Maksuosuuden lasku tapahtui käytännössä kokonaan alemmassa alle 1 000 päivää tukea saaneiden maksuluokassa ja pysyi samana korkeammassa maksuluokassa.

Kuntaosuuslistalla oli naisia ja miehiä vuoden aikana lähes yhtä paljon. Naisten suhteellinen osuus oli korkeampi alle 500 päivää työmarkkinatukea saaneiden joukossa ja miesten osuus korkeampi yli tuhat päivää saaneissa. Suurin ikäryhmä oli 35-39-vuotiaat, joita listalla oli 974. Seuraavaksi suurimmat ikäryhmät olivat 50-54-vuotiaat ja 55-59-vuotiaat. Näistä ikäryhmistä 35-39-vuotiaissa korostui alle 100 päivää tukea saaneet, kun yli 50-vuotiaissa oli suhteessa huomattavasti enemmän yli 1 000 päivää passiivista työmarkkinatukea saaneita.

Espoossa kuntaosuuslistalaisten määriä seurataan Kelan Kelasto -tilastopalvelun kautta. Tarvittaessa on tehty erillisiä tilauksia Kelalta, mutta vuonna 2018 sellaista ei tehty. Normaali seuranta sisältää toteutumien seuraamisen kuukausittain, ennusteen tekemisen erikseen jokaiselle vuodelle sekä ennusteiden tekemisen jokaisen vuosikolmanneksen seurannan yhteydessä.

Pelkästään kuntaosuuslistalaisille ei suunnattu vuonna 2018 omia palveluita eikä heitä huomioitu erikseen kohderyhmänä. Kuntaosuuslistalaisia palveltiin osana kaikkia palveluita erikseen heille palveluita kohdentamatta. Kuntaosuuslistalaisten osuutta Espoon palveluissa ei seurattu vuonna 2018.

Vantaa

Vantaalla työmarkkinatuen kuntaosuuslistalla oli vuonna 2018 yhteensä 6643 henkilöä, joista miesten osuus oli 53 prosenttia ja naisten 47. Tuhat päivää ja sen yli työmarkkinatukea saaneiden osuus vuoden

2018 kustannuksista oli 55 prosenttia. Määrällisesti eniten kuntaosuuslistalla oli 500-999 päivää työmarkkinatukea saaneita, joita oli 2 838. Listalla olevien suurin ikäryhmä oli 50-54-vuotiaat.

Kustannukset vuonna 2018 olivat yhteensä 18 158 197 euroa, joka oli 1,9 miljoonaa euroa (-9,5 %) vähemmän kuin vuotta aiemmin. Työmarkkinatuen kuntaosuuslistalla väheni erityisesti 300-499 päivää työmarkkinatukea saaneiden määrä.

Työmarkkinatuen kuntaosuuden kustannuksia sekä listalla olijoiden kertymää ikäryhmittäin seurataan säännöllisesti. Tiedot saadaan Kelan Kelasto -tilastopalvelun kautta sekä Kelan toimittaman työmarkkinatuen kuntaosuus laskun liitteen kautta. Lisäksi käytössä on tilasto työmarkkinatuen saajista alueittain.

Turku

Vuonna 2018 työmarkkinatuen saajia oli 7 224, josta miesten osuus oli 56 prosenttia ja naisten osuus 44 prosenttia. Yli 1000 pv osuus oli 3 153 henkilöä eli n. 44 prosenttia. Vuonna 2017 listalla oli 7 570 saajaa.

Vuoden 2018 työmarkkinatuen maksukertymä oli 21,4 miljoonaa euroa, kun vuonna 2017 laskukertymä oli 23,5 miljoonaa euroa, eli vuonna 2018 maksukertymä oli 2,1 miljoonaa euroa vähemmän kuin edeltävänä vuonna. Vuodelle 2018 työmarkkinatuen kuntaosuuteen oli varattu rahaa 21,6 miljoonaa euroa, joten em. varaus alittui n. 200 000 eurolla.

Kuntaosuuslistalla oleviin kohdennetut toimenpiteet vuonna 2018

Kustannusten laskevaa trendiä on tukenut yleisen työttömyyden väheneminen Turun alueen positiivisen rakennemuutoksen siivittämänä, jolloin myös työttömyysjaksot ovat lyhentyneet henkilöiden työllistyessä aiempaa paremmin. Pitkäaikaistyöttömyys on laskenut Turussa vuoden 2017 jälkeen noin 40 %, jolla on ollut iso vaikutus työmarkkinatukimenoihin. Lisäksi jo useamman vuoden aikana työllisyyspalvelukeskus on kohdistanut palveluja, kuten palkkatukityöllistäminen, kunta- ja rekrylisä, sekä kuntouttava työtoiminta, työmarkkinatukea saaville henkilöille. Etenkin palkkatukityöllistämisen kohdentaminen on tuottanut kunnalle nettosäästöä työmarkkinatukimenoissa. Noin puolet palkkatukijaksoista on kohdistunut työmarkkinatukea saaviin henkilöihin ja tästä saatava nettohyöty on kunnan kannalta ollut merkittävä (välittömät ja välilliset hyödyt), kun henkilöt ovat poistuneet kunnan maksuosuuden piiristä työssäoloehdon täytyttyä.

Hankkeista Party-hanke kohdisti palvelunsa yli 1000 pv työmarkkinatukea saaneisiin henkilöihin, jolloin he siirtyivät passiivista aktiivitoimenpiteiden piiriin ja pois työmarkkinatuen kuntaosuuslistalta.

Seuranta ja raportointi

Turussa työmarkkinatuen seuranta tehdään kuukausitasolla ja tilanteen kehittymistä raportoidaan kuukausittain kaupungin konsernijohtolle, sekä kaupunginhallitukselle. Seurantatiedot otetaan Kelan Kelmu-näkymästä, jossa näkyy työmarkkinatuen kuntaosuuden lasku henkilötietoineen. Lisäksi seurannassa hyödynnetään Kelan Kelasto -sivuston tilastoja, josta poimitaan Turun tietojen lisäksi muiden Kuusikko-kaupunkien työmarkkinatuen kuntaosuudet vertailua varten. Tiedot tehdään koonti, jonka avulla työmarkkinatuen kuntaosuuden kehittymistä Turussa ja muissa Kuusikko-kaupungeissa seurataan kuukausi- ja vuositasolla. Seuranta pyritään kehittämään edelleen niin, että tietojen avulla pystyttäisiin entistä paremmin kohdentamaan palveluja myös ennaltaehkäisten henkilöiden valumista

listalle, sekä saamaan listalla passiivissa olevat henkilöt aktiivitoimenpiteiden piiriin ja/tai oikealle statukselle, esimerkiksi ammatilliseen kuntoutukseen tai eläkkeelle. Raportoinnin tuloksia hyödynnetään palveluiden suunnittelussa ja kohdentamisessa, jotta vaikuttavuus olisi hyvä.

Muuta/Haasteita/Tulevaisuuden näkymiä/Pohdintaa

Työmarkkinatukilistalla on runsaasti henkilöitä, joilla ei ole mm. terveysongelmien vuoksi mahdollisuutta työllistyä, tai heille ei ole soveltuvia palveluita. Isoissa kaupungeissa tämä henkilömäärä on volyymilta iso. Listaan pääsisi paremmin kiinni, mikäli olisi mahdollista tehdä ristiin ajoja muiden toimijoiden tietojärjestelmien välillä ja/tai yhtenäistää tietojen keruuta ja saada sitä kautta segmentoitua asiakkaita soveltuvien palvelujen kohdentamiseksi tai puuttuvien palvelujen esiin tuomiseksi.

Lain edellyttämät kolmikantasuunnitelmat ovat usein turhan raskaita tapoja saada asiakasta eteenpäin. Lisäksi eri organisaatioiden keinot listan purkamiseen kilpistyvät usein tietosuojamääräyksiin. Mahdollisuus vaikuttaa listalle valumaan on kunnilla melko olematon, jolloin aktivoivat toimenpiteet ajoittuvat liian myöhään ja tilanteen korjaaminen on haastavampaa.

Osatyökykyisten mahdollisuudet työllistyä ovat liian heikot, eivätkä palvelujärjestelmät toimi riittävän koordinoitusti yhteen.

Vuodelle 2019 Turku on varannut työmarkkinatukeen 20,4 miljoonaa euroa. Tämän raportin laadintahetkellä trendi näyttää edelleen selkeää laskua ennusteen ollessa noin 1,7 miljoonaa euroa alempi, verrattuna 2018 toteutuneeseen maksuosuuteen, joka oli 21,4 miljoonaa euroa.

Tampere

Kuntaosuuden piirissä olevien määrä, asiakasrakenne ja kustannukset

Kuntaosuuden piirissä olleiden asiakkaiden määrät ovat olleet koko maassa voimakkaassa kasvussa 2010-luvulla. Tampereella 2010–2018 vuosina kasvua oli 106 prosenttia ja kasvusta kuntaosuuden lakiuudistus 2015 vuonna aiheutti vuoden sisällä 39 prosentin nousun asiakasmäärässä. Vuonna 2018 kuntaosuuden piirissä kävi Tampereella yhteensä 10 047 asiakasta, joka on 2,6 prosenttia vähemmän kuin edeltävänä vuonna. Keskimäärin yhdessä kuussa kuntaosuuden piirissä vuonna 2018 oli 5803 yksittäistä asiakasta. Voidaankin todeta, että kyseessä on hyvin dynaaminen ilmiö, jossa kuntaosuuden piirissä olevat asiakkaat vaihtuvat vuoden aikana voimakkaasti. Tyypillinen vaihtuvuuden syy on palveluihin osallistuminen, sillä palveluiden ajalta kuntaosuutta ei makseta. Kuntaosuuden piiriin tulee myös täysin uusia asiakkaita, joita vuonna 2018 oli keskimäärin 132 kuukaudessa. Täysin uusien kuntaosuus asiakkaiden määrä Tampereella oli 16,1 prosenttia alhaisempi kuin edellisellä vuonna. Loppuvuosi 2018 oli ensimmäinen jakso 2007 vuoden jälkeen, jolloin edeltävän 12 kuukauden aikana kuntaosuuden piirissä olleiden asiakkaiden rullaava summa kääntyi hienoiseen laskuun.

Kuntaosuuskustannukset on saatu Tampereella laskuun ja vuonna 2018 kustannukset (27,5 M€) olivat 15,4 prosenttia edellisvuotta alhaisemmat. Tämä on saavutettu maksuosuusasiakkaille kohdistetuilla palveluilla, joita on lisätty voimakkaasti. Palveluista korostuu OMA-valmentajan ohjauspalvelut ja kuntouttava työtoiminta. Asukaslukuun suhteutettuna kuntaosuuskustannukset ovat Tampereella koko 2010-luvun ajan olleet käytännössä koko maan heikommät. Vuonna 2018 kuntaosuuden kustannukset olivat noin 117 euroa per asukas (vs. 140 euroa 2017), mutta kustannukset ovat pudotuksesta huolimatta asukasta kohden edelleen kuutoskaupunkien korkeimmat. Kehitys on kuitenkin oikean suuntaista, sillä kustannusten pudotus Tampereella oli 2018 vuonna kuutoskaupunkien voimakkainta.

Kuntaosuuden piirissä olevien asiakkaiden keski-ikä oli 40,5 vuotta. Alle 30 -vuotiaita oli 21,3 prosenttia. Kuntaosuuden piirissä olleista miehiä oli 57,2 prosenttia. Korkeammalla 70 prosentin maksuosuudella olevissa asiakkaissa miesten osuus nousee jo 62,4 prosenttiin. Tamperelaisella kuntaosuusasiakkaalla oli vuonna 2018 keskimäärin 148 kuntaosuuden piirissä ollutta kertymäpäivää vuodessa (pl. viikonloput) ja keskimääräiset kustannukset olivat 2844 euroa asiakasta kohden (vs. esim. 2013 vuonna 3310 euroa per asiakas). Vuonna 2018 asiakkaat olivat olleet kuntaosuuden piirissä keskimäärin 207 päivää ennen ensimmäistä laskutuksen katkoa. Tampereella on onnistuttu viime vuosina laskemaan tätä ensimmäisen katkottoman kuntaosuustukijakson kesto selkeästi. Esimerkiksi vielä vuonna 2012 tämä kesto oli keskimäärin 455 päivää kuntaosuudella ennen ensimmäistä laskutuksen katkoa. Vuoden 12 laskutuskaudesta asiakkaat ovat keskimäärin kuntaosuuden piirissä 7,9 laskutuskauden aikana. Myös tässä indikaattorissa on selkeää laskua Tampereella viime vuosina (esim. 2016 vuonna 8,5 laskutuskautta per asiakas).

Kuntaosuuden piirissä olevista asiakkaista 4433 (44,1 %) oli vuoden aikana korkeammalla 70 prosentin maksuosuudella. Tampereella 70 prosentin maksuosuudella olevien asiakkaiden määrä ja heidän osuutensa kokonaiskustannuksista on kehittynyt muita kuutoskaupunkeja nopeammin 2015 vuoden kuntaosuusuudistuksen jälkeen. Heidän osuutensa kaikista asiakkaista on hiukan laskenut, kun muissa kaupungeissa on nähtävissä selkeää nousua.

Kuntaosuuslistaa seurataan sekä julkisesta datasta että Tieto Oyj:n kautta saatavista yksilöidyistä laskutustiedoista. Edellä ja muualla raportissa on nostettu esiin joitain keskeisiä Tampereella käytettyjä kuntaosuuden seurantamittareita. Kuntaosuusasiakkaiden tietojen saamisessa on edelleen suuria haasteita ja tietojen käyttäminen palveluiden kohdentamiseen kaipaa myös terävöittämistä ja toimijoiden välistä yhteistyötä.

Kuntaosuuslistalaisiin kohdennetut toimenpiteet vuonna 2018

Tampere panosti työllisyyskokeilussa passiivisen työttömyysturvan rahoittamisen sijaan asiakkaiden kohtaamiseen ja palveluiden avulla työllistymisen edistämiseen. Kaikki Kelan työmarkkinatukea saavat työttömät olivat työllisyyskokeilun ajan Tampereen kaupungin vastuulla ja kaupungilla oli pääsy myös URA-järjestelmän asiakastietoihin. Tammikuusta 2018 alkaen tavoitteena oli kutsua jokainen työmarkkinatuen kuntaosuuslistalla oleva asiakas henkilökohtaiselle- tai ryhmätapaamiselle, jossa asiakkaalle kerrottiin kaikki tarjolla olevat työllistymistä edistävät palvelut.

Kaikki työllisyyskokeilun asiakkaat jaettiin OMA-valmentajille eli jokaiselle asiakkaalle nimettiin vastuutyöntekijä. Asiakkaita ohjattiin palvelutarpeen arvioinnin perusteella työllistymistä ja työllistymisedellytysten kehittymistä tukeviin palveluihin. Kantavana periaatteena oli, että asiakkaan työllistymis- tai kuntoutumisen polku etenee tehokkaimmin palveluissa. Työllisyyskokeilun aikana kehitettiin ja käyttöön otettiin uusia palveluja, kuten ryhmämuotoisia kuntouttavan työtoiminnan palveluja.

Oulu

Yleisen työllisyystilanteen parantuessa työmarkkinatuen kuntaosuuden määrä väheni vuodesta 2017 -1,67 milj. euroa. Asiakkaiden määrä väheni erityisesti 300 päiväisten osalta (-400), kuten myös uusien asiakkaiden virtaus listalle, mutta yli 1000 päiväisten määrä kasvoi n. 100 henkilöllä verrattuna vuoden takaiseen. Oulussa pitkäaikaistyöttömien määrä kuitenkin laski yli 1000 henkilöllä verrattuna edelliseen vuoteen, joten todennäköisesti 1000 päiväisten kasvua selittää työmarkkinatuen kuntaosuuslistan 300 päiväisten virtaus 1000 päiväisiin. Huomioitavaa on myös se, että työmarkkinatuen kuukausittaisella kuntaosuuslistalla oli enemmän henkilöitä kuin pitkäaikaistyöttömiä. Joulukuussa 2018 pitkäaikaistyöttömiä oli Oulussa 3481 henkilöä ja kuntaosuuslistalla 4299 henkilöä. Tämä tarkoittaa sitä, että

kuntaosuuslistalla olevat eivät kaikki ole pitkäaikaistyöttömiä, kuten yleinen käsitys on. Esimerkiksi ne kuntaosuuslistan henkilöt, jotka saavat soviteltua työmarkkinatukea, eivät ole pitkäaikaistyöttömiä luokiteltuja. Kelalta tilatun selvityksen mukaan Oulussa näitä henkilöitä on n. 10 prosenttia kuntaosuuslistalaisista. Sovitellun työmarkkinatuen saajista Oulun kuntaosuuslistalla on osa yhdistyksissä osa-aikaisessa palkkatukityössä olevia henkilöitä, jotka saavat pienen palkan vuoksi palkan lisäksi soviteltua työmarkkinatukea.

Oulun kuntaosuuslista-analyyseissä ei ole voitu verrata henkilöiden työttömyyden kestoa, koska tämä tieto on vain TE-toimiston asiakasrekisterissä eikä tietoja saa lain mukaan kunnalle toimittaa. Vertailua esim. äidinkielen, ammatin ja koulutusasteen mukaan ei ole myöskään voitu tehdä em. syystä johtuen.

Vaikka kuntien vastuulla on suuri osa työmarkkinatuen rahoituksesta, kunnilla ei nykyinsäädännön mukaan ole riittävästi mahdollisuuksia palveluiden kohdentamiseksi kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen piirissä oleville asiakkaille. Tiedonvaihto ja yhteiset käytännöt työnhakijoiden työmarkkinatukikertymien tarkistamiseksi sekä erilaisten rekisteritietojen yhdistämisen mahdollisuus helpottaisivat palveluiden kehittämistä ja kohdentamista. Lisäksi työttömille työnhakijoille tulisi turvata riittävät palvelut sekä sujuvat siirtymät erilaisiin sosiaali-, terveys-, ja kuntoutuspalveluihin sekä eläkeselvittelyyn. Nämä palvelut ovat usein alimitoitettuja tai ruuhkautuneet ja mm. osatyökykyisten henkilöiden palvelujärjestelmä on pirstaloitunut. Vaikuttavuuden lisäämiseksi palveluiden yhteensovittamiseen, koordinointiin ja tiedon jakamiseen tulisi panostaa eri viranomaisen (mm. työllisyys-, sosiaali-, terveys-, koulutus-, kuntoutus) välillä.

Volyymit

Vuonna 2018 Oulun työmarkkinatuen kuntaosuuslistalla oli yhteensä 7660 (v. 2017 7933) eri henkilöä, joista 3092 henkilöä (40,3 %) oli yli 1000 päiväisiä. Miehiä oli 57 prosenttia ja naisia 43 prosenttia. Listalla oli kaikkein eniten 30-34-vuotiaita henkilöitä (1181 henkilöä). Kunnan maksuosuus oli 22 567 896 euroa (v. 2017 24 238 478€). Asiakaskohtainen kuntaosuus oli 2946€/v. Uusia, ensi kertaa yli 300 päivää tmt-tukea saaneita nousi listalle keskimäärin 106 henkilöä/kk. Näistä valtaosa oli 20-24-vuotiaita nuoria. Listalta poistui keskimäärin 538 henkilöä kuukausittain, mutta vastaavasti palasi keskimäärin 400 henkilöä/kk. Yksi henkilö oli kuntaosuuslistalla vuoden aikana keskimäärin 7,4 kuukauden ajan. Yhden kerran listalla kävi vuoden aikana 620 eri henkilöä ja 1831 eri henkilöä oli listalla yhtäjaksoisesti koko vuoden ajan. Soviteltua työmarkkinatukea saaneita listalla oli n. 10 prosenttia asiakkaista (n. 766 henkilöä).

Kuntaosuuslistalaisiin kohdennetut toimenpiteet vuonna 2018

Oulun kaupunki kohdentaa osan toteuttamistaan työllisyyspalveluista henkilöille, jotka ovat saaneet työmarkkinatukea yli 300 päivää. Lisäksi alueella toimii useita ESR ja TYPO -rahoitettuja työllisyyshankkeita. Useissa näistä kriteerinä on yleensä pitkäaikaistyöttömyys tai vähintään 300 päivää työmarkkinatukea saaneet. Vuonna 2018 ko. kriteereillä Oulun kaupungin toimesta työllistettyjen määrät on kuvattu kappaleessa 5.

Toukokuussa 2018 käynnistettiin Työstartti -palvelu, jonka kohderyhmänä ovat yli 30-vuotiaat oululaiset työnhakija-asiakkaat, joilla ei ole muuta voimassa olevaa tai suunniteltua palvelua. Työstartti kohdensi palvelun pitkäaikaistyöttömiin, yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneisiin työnhakijoihin, lähes koko vuoden 2018. Asiakkaat ohjautuvat Työstarttiin TE-toimiston ohjaamina ja työllisyyden palvelurekisterin sähköisen asiakkuuspyynnön kautta. Vuodenvaihteessa 2018-2019 Työstartin asiakkuuskriteereitä muutettiin siten, että palveluun voi ohjautua myös työtön työnhakija jo ennen 300 päivän työmarkkinatuen kertymää. Asiakkuuskriteerien muuttamisella tavoitettiin työnhakija-asiakkaat, jotka ovat palvelutarpeenarvioinnin ja palveluohjauksen tarpeessa varhaisemmassa vaiheessa ennen kuin

työttömyys pitkittyy. TE-toimisto puolestaan aloitti v. 2018 lopussa yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneiden oman aktivoinnin ns. erillisen Aktiivimalli-tiimin toimesta. Oulussa ko. ryhmässä työskentelee 10 palveluohjajaa. Lisäksi Oulun kaupungille on perustettu vuosille 2018-2019 *Moniammatillinen työllisyystyöryhmä* (Kela, TE-toimisto, Oulun kaupunki, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Pohjois-Pohjanmaan liitto) joka on perustettu erityisesti kehittämään yhteistyössä palveluita ja toimintamalleja työllisyyden edistämiseksi sekä kaupungin työmarkkinatukiosuuden pienentämiseksi. Tämä yhteistyö käynnistyi vuoden 2018 alussa ja on nyt tiivistynyt *Työllisyyden ekosysteemin kumppanuussopimuksella*. Oulu on myös valmistellut v. 2018 Työ ja elinkeinoministeriön TYÖ-SIB -hankkeen tuloa alueelle, joka tuo lisää resursseja pitkäaikaistyöttömien (ja kuntaosuuslistalaisten) aktivointiin kun hanke käynnistyy.

Kuntaosuuslistan seuranta ja raportointi

Oulussa kuntaosuuslistalaisten määriä seurataan Kelan Kelasto -tilastopalvelun, Kelan Kelmu-etuustietopalvelun sekä Kelan toimittaman asiakaslistan kautta. Kelan kuntaosuus-laskun liitteenä toimittama asiakaslista digitalisoitiin syyskuussa 2018, jolloin listalta voidaan seurata uusien asiakkaiden, poistuvien ja palaavien virtausta kuukausitasolla. Toistaiseksi kuntaosuuslistan tietoja analysoidaan ja raportoidaan excelin avulla, mutta tavoitteena on siirtää data-analytiikka Oulun kaupungilla käytössä olevalle power-bi alustalle ja hyödyntää siinä ohjelmistorobotiikkaa. Tavoitteena on nopean ja virheettömän raportoinnin lisäksi saada syvempää asiakasymmärrystä palveluiden kehittämisen, mittareiden ja päätöksen teon tueksi.

5 TYÖLLISYYSPALVELUJEN KUSTANNUKSET

Taulukkoon 4 on koottu työllisyyspalvelujen kokonaiskustannukset kaupungeittain. Kustannukset on kunnallisia toimintamenoja eivätkä kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen kustannukset ole niissä mukana (luvun 4 kuviossa 20 on tarkasteltu kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen osuutta erikseen). Kustannusten vertailu on haasteellista johtuen kuntien erilaisesta tavasta organisoida ja toteuttaa työllistämispalvelut.

Kuutoskaupunkien työllisyyspalvelujen kokonaisbruttokustannukset olivat 122,8 miljoonaa euroa vuonna 2018. Kustannukset nousivat edellisvuodesta Tampereella 45,6 prosenttia, Turussa 11,9 prosenttia, Vantaalla 10,5 prosenttia, Helsingissä 4,8 prosenttia ja Espoossa 1,9 prosenttia ja laskivat Oulussa 1,4 prosenttia.

Suurin yksittäinen kustannuserä on palkkatukityöllistämisen kustannukset, jotka kattoivat kuutoskaupungeissa keskimäärin 41,3 prosenttia työllisyyspalvelujen kokonaiskustannuksista vuonna 2018.

Taulukko 4. Työllisyyspalvelujen kokonaiskustannukset (kunnalliset toimintamenot) kuutoskaupungeissa vuonna 2018 sekä muutos edellisestä vuodesta (kustannukset ovat ilman kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen kustannuksia)

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kokonaiskustannukset (brutto, €)	38 852 477	12 522 907	16 451 995	18 300 000	24 609 982	12 074 840	122 812 201
<i>TYP-toiminnan kustannukset (%)</i>	6,6	9,4	6,3	9,0	4,4	6,5	6,7
<i>Kuntouttava työtoiminta (%)</i>	13,4	24,2	15,2	8,2	21,9	14,1	15,7
<i>Palkkatukityöllistäminen (%)</i>	52,8	40,3	39,6	46,0	28,7	26,4	41,3
<i>Avustukset yrityksille ja yhteisöille (%)</i>	4,8	8,9	6,5	3,0	7,1	10,2	6,2
<i>Projektit ja hankkeet (%)</i>	4,1	0,0	4,4	6,6	4,7	11,8	5,0
<i>Muut kulut (%)</i>	18,3	17,2	28,0	27,3	33,1	30,9	25,0
<i>Kokonaiskustannusten muutos vuodesta 2017 (%)</i>	4,8	1,9	10,5	11,9	45,6	-1,4	14,3

Taulukkoon 5 on koottu kuntouttavan työtoiminnan kustannukset ja niiden jakautuminen kunnan omaan toimintaan ja ostopalvelutoimintaan kuutoskaupungeissa vuonna 2018.

Taulukko 5. Kuntouttavan työtoiminnan kustannukset vuonna 2018 sekä muutos edellisestä vuodesta.

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kustannukset yhteensä (€)	5 191 114	3 026 315	2 507 744	1 498 477	6 681 017	1 701 870	20 606 537
<i>Kunnan oma toiminta (%)</i>	92,7	49,9	59,5	31,0	0,0	34,7	43,0
<i>Ostopalvelutoiminta (%)</i>	7,3	50,1	40,5	69,0	100,0	0,0	51,6
<i>Muu (%)</i>	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	65,3	5,4
<i>Muutos vuodesta 2017 (%)</i>	-12,7	61,7	53,0	12,2	21,8	12,2	15,8

6 TYÖLLISYYSPALVELUT KUUTOSKAUPUNGEISSA

Helsinki

Helsingin kaupunki tarjoaa monipuolisia työllistymistä edistäviä palveluita helsinkiläisille työttömille, esimerkiksi palkkatuki-, oppisopimuskoulutus- ja työkokeilumahdollisuuksia. Kaupunki tukee kaupunkistrategian painopisteiden mukaisia työllisyys Hankkeita ja nuorten kesätyömahdollisuuksia sekä osallistuu uudenlaisiin työllistymistä edistäviin ostopalvelukokeiluihin. Lakisääteisiä palveluita ovat työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu sekä sosiaali- ja terveystoimialan järjestämä kuntouttava työtoiminta. Helsinki kannustaa ja tukee asiakkaidensa työllistymistä yksityiselle sektorille etsimällä yrityskoordinaattoreillaan uusia työllistymismahdollisuuksia sekä myöntämällä rahallisenä tukena Helsinki-lisää. Helsingin kaupungin työllisyyspalveluissa tehdään tiivistä yhteistyötä Helsingissä toimivien työnantajien kanssa. Kaikki työllisyyspalvelut ovat työnhakijoille maksuttomia.

Kaupungin työllisydenhoidon määrärahoista ostetaan myös kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla työttömille tarjottavia palveluita. Vuonna 2018 koulutuspalveluita tarjottiin 4400 työllisyyspalvelujen asiakkaalle. Kaupungin palkkatukityöhön varatuista määrärahoista on osoitettu viiden henkilötyövuoden työsuunnittelijakiintiö työttömille suunnattujen palvelujen toteuttamiseen ja kehittämiseen kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla. Työllisydenhoidon koulutustoiminta kattaa muun muassa lupa- ja korttikoulutukset, yksilölliset koulutuspaikat, lyhytkoulutukset, suomi toisena kielenä-koulutukset, suomen kielen testauksen, osaamisen tunnistamisen, hakuapupalvelun sekä ryhmäaohjauspalvelun.

Vuodelle 2018 Helsingin kaupunki asetti tavoitteeksi järjestää palkkatuettu työsuhde kaupungille tai Helsinki-lisällä tuettu yksityisen sektorin työsuhde 2000 henkilölle, oppisopimuskoulutus kaupungilla 300 henkilölle ja työkokeilu kaupungilla 1200 henkilölle. Tämä budjetin sitova tavoite toimenpidejaksojen järjestämiseksi vähintään 3 500 asiakkaalle täyttyi.

Turku

Turku osallistui työllisydenhoidon kuntakokeiluun ajalla 8/17 – 12/18, jossa työvoimatoimistosta siirrettiin kaikki alle 25-vuotiaat ja pitkäaikaistyöttömät asiakkaat kunnallisen työvoimatoimiston (ns. paradigman muutos) palvelujen piiriin, yhteensä runsas 8 000 asiakasta. Kokeiluaikana kaupungilla oli käytössä TE-hallinnon URA-järjestelmä. Ko. aikana mm. TYP-työssä aktivointisuunnitelman kolmikanta muuttui kaksikanta -malliksi (asiakas ja kunnan tai TE-toimiston virkailija). Voimassa olevien suunnitelmien päivitys tehtiin myös samalla periaatteella.

Kokeilun kohderyhmän ja palvelujen lisäksi kaupunki hoiti myös normaalit työllistämiseen kuuluvat peruspalvelunsa. Työllisyys- ja kuntoutuspalveluja tarjottiin kaikille alle 30-vuotiaille nuorille ja yli 200 päivää työmarkkinatukea saaneille turkulaisille.

Kokeilun aikana otettiin käyttöön moduulit (joka päivä tarjolla eri asiakokonaisuuksia, joista asiakas voi valita, kuten: vinkkejä työnhakuun/haastatteluun, työnhakupaperien kuntoon laittamista, työnhakumahdollisuuksien esittelyä, ForeAmmatin käyttöönotto, suomalainen työkuultuuri tutuksi maahanmuuttajille, tietokoneen peruskäytön opettelu, kuten tekstinkäsittely, sähköposti liitetiedostoineen, jne.), jotka sen lisäksi, että ne antoivat asiakkaille informaatioita mahdollisuuksista, vapauttivat heidät aktiivimallin sanktioista. Kokeilun aikana perustettiin myös *fronttipalvelu*, (neuvonta aulapalvelussa ilman ajanvarausta), järjestettiin eläkeinfoja, panostettiin digiratkaisuihin (mm. ForeAmmatti) ja suori-

tettiin lakisääteiset määräaikaishaastattelut. Työllisyyskokeilun aikana otettiin käyttöön palvelusetelimalli kuntouttavassa työtoiminnassa. Palkkatukityöllistämässä pyrittiin siirtämään painopistettä yrityksissä työllistämiseen tarjoamalla yrityksille rekrytointipalveluja.

Tampere

Vuonna 2018 Tampereella toteutettiin työvoima- ja yrityspalveluiden alueellista kokeilua. Pirkanmaan työllisyyskokeilun kohderyhmänä olivat työttömät työnhakijat, jotka eivät saaneet palkansaajan tai yrittäjän ansiopäivärahaa. Tampereen asiakasmäärä kokeilussa vuonna 2018 oli noin 23 300.

Työllisyyskokeilussa Tampere panosti passiivisen työttömyysturvan rahoittamisen sijaan asiakkaiden kohtaamiseen ja työllistymisen edistämiseen palveluiden avulla. Esimerkiksi Kelan työttömyysturvaa saavien, jotka kuuluivat kokonaisuudessaan työllisyyskokeilun asiakkuuteen, määrä aktiivitoimiksi luettavissa työllisyyspalveluissa lisääntyi yli 40 % verrattuna vuosiin 2016 ja 2017. Eniten lisääntyi kuntouttavan työtoiminnan palveluiden käyttö johtuen pitkään työttömänä olleen asiakaskunnan palvelutarpeista. Vuonna 2018 toteutui yhteensä noin 149 000 kuntouttavan työtoiminnan toimintapäivää, mikäli oli 61 prosenttia enemmän kuin vuonna 2017.

6.1 Oppisopimus

Helsinki

Oppisopimuskoulutus Helsingin kaupungilla voi tulla kyseeseen, kun työnhakijan puuttuva osaaminen häiritsee alan työtehtävissä selviytymistä. Ohjatussa työssä oppimisen ja tietopuolisen koulutuksen tuella on mahdollisuus hankkia riittävä osaaminen alan työtehtäviin.

Vuonna 2018 Helsingin kaupungilla alkoi 82 palkkatuetta oppisopimusjaksoa. Yhteensä oppisopimusjaksoja (jakso alkanut 2017-2018) oli 221. (Helsingin Työvoima- ja maahanmuuttoyksikkö, 2019)

Espoo

Vuonna 2018 Espoon kaupungilla oli työllisyysmäärärahoilla 51 henkilöä oppisopimuksella, joista 24 aloitti vuoden aikana. Oppisopimusopiskelijat ovat kaupungin toimialoilla ja tehtävissä painottuvat hoitoalan tehtävät. Espoon kaupungille on päässyt oppisopimukselle kaikki palkkatukeen oikeutetut työttömät espoolaiset. Määrärahoja oppisopimukseen oli 685 000 euroa. Yleisimmät nimikkeet olivat hoitoalan avustavissa tehtävissä.

Vuonna 2019 työllisyyden määrärahoja ei ole kohdennettu uusiin oppisopimusprojekteihin.

Vantaa

Vantaan kaupungin työllisyyspalveluiden koordinoimassa oppisopimuskoulutuksessa oli vuonna 2018 yhteensä 16 opiskelijaa. Oppisopimuskoulutuksen edellytyksenä on näyttö soveltuvuudesta tarjottuun oppisopimuspaikkaan esim. työkokeilun avulla. Työllisyyspalveluiden tukemat oppisopimusmahdollisuudet kohdennetaan työllistävälle aloille, esim. sosiaali- ja terveysalalle, kiinteistöhuollon alalle, koti-työ- ja puhdistuspalveluihin ja lapsi- ja perhetyöhön. Oppisopimusopintoja tarjotaan työllisyyspalveluissa asiakaslähtöisesti non-stop periaatteella.

Turku

Turku-lisällä tehtiin vuonna 2018 oppisopimuksia muutamalle henkilölle. Palkkatuella ei ole tehty yhtään oppisopimusta.

Tampere

Kaupunkiorganisaatiossa käynnistyi vuonna 2018 kuusi uutta oppisopimusta. Asiakasohjauksessa on käytetty harkintaa ja oppisopimukset on suunnattu työvoiman pula-aloille (esim. lähihoitaja). Käyttöä rajoittaa pitkistä jaksoista aiheutuvat kustannukset.

Vuonna 2019 oppisopimusta tullaan käyttämään osatutkintoihin kuuden kuukauden palkkatukijaksojen aikana.

Oulu

Oppisopimusta toteutetaan pääsääntöisesti Oulun kaupungin palvelualueilla, joilla on tarve uudelle työvoimalle. Oppisopimuskoulutuksen tavoitteena tulee pääsääntöisesti olla koulutettavan henkilön työllistyminen myös jatkossa palvelualueelle. Oppisopimuskoulutuksessa suoritetaan perus- tai ammattitutkinto tai yksittäisiä tutkinnonosia. Tarkoituksena on, että hankittu ammatillinen pätevyys parantaa henkilön pitkäaikaisen työllistymisen edellytyksiä.

Pääsääntöisesti oppisopimustyösuhteeseen kaupungilla voivat päästä henkilöt, joilla täyttyvät palkkatukityöllistämisen edellytykset ja joiden henkilökohtaiseen suunnitelmaan nähden oppisopimus on paras vaihtoehto. Oppisopimuskoulutuksen edellytyksenä on TE-toimiston myöntämä palkkatuki koko koulutuksen ajalle.

Oppisopimuksella kaupungin hallintokunnissa ja liikelaitoksissa oli vuonna 2018 työllistettynä 15 henkilöä. Lisäksi kuntalisä-avustuksien kautta työllistettiin oppisopimustyösuhteisiin yrityksiin 33 henkilöä ja yhdistyksiin 95 henkilöä.

6.2 Kuntalisä

Työllistämisen kuntalisä on tarkoitettu välityömarkkinoiden rahoitukseksi, jolla tuetaan kolmannen sektorin työllistämistä sekä työntekijöiden edelleen sijoittumista avoimille työmarkkinoille työministeriön ja kuntien ohjeiden mukaisesti. Useissa kunnissa sitä myönnetään yhdistykselle, järjestölle tai säätiölle, joka on rekisteröity ao. kuntaan/ kaupunkiin, työllisyshankkeelle, joka toimii ja työllistää kolmannelle sektorille tai edelleen sijoittaa avoimille työmarkkinoille ja sosiaaliselle yritykselle. Kuntalisää myönnetään myös yrityksille työllistämisen edistämiseksi.

Helsinki

Vuonna 2018 Helsinki-lisällä työllistyi yrityksiin 290 henkilöä sekä järjestöihin ja säätiöihin 212 henkilöä. Vuodelle 2018 Helsinki-lisään oli budjetoitu 3 600 000 euroa, ja kokonaiskustannukset olivat 1 882 068 euroa. Kustannukset olivat pienemmät kuin edellisenä vuotena. Helsinki-lisää myönnettiin vuonna 2018 yhteisöihin ja säätiöihin 81 erilliselle työnantajalle ja yrityksiin 102 erilliselle työnantajalle.

Helsinki-lisän uusien ehtojen valmistelutyö käynnistyi keväällä 2019. Tavoitteena on laajentaa Helsinki-lisän kohderyhmää ja ennaltaehkäistä työttömyyden pitkittymistä tarjoamalla Helsinki-lisän mahdollisuutta lyhyemmän työttömyyden perusteella ja samoilla kriteereillä alle ja yli 30 vuotiaille.

Helsinki-lisällä pyritään alentamaan rekrytointikynnystä tukemalla työnantajaa työllistettävän palkkukustannuksissa tai rekrytoinnista aiheutuviissa kustannuksissa. Palkatessaan työntekijän, työnantaja voi saada Helsinki-lisää enintään kymmenen kuukauden ajan (vaadittu työsuhteen kesto on vähintään yksi kuukausi). Helsinki-lisän myöntämiseen vaikuttavat palkattavan työttömyyden kesto, ikä sekä mahdollinen alentunut työkyky. Helsinki-lisä edellyttää vähintään 30 viikkotunnin työaikaa sekä työehtosopimuksen mukaista palkkausta.

Espoo

Vuonna 2018 Espoo myönsi työllisyydenhoidon kuntalisia yhteensä 660 000 euroa. Kuntalisä koostui kolmesta tuesta, jotka olivat TE-toimiston palkkatukeen sidottu Espoo-lisä yrityksille ja muille työnantajille sekä Espoon rekrytointituesta, jota voitiin myöntää kaikille espoolaisille päivän työttömyyden jälkeen. Kuntalisien saajissa painottui sosiaaliset yritykset ja yhdistykset. Suurimmat kuntalisien saajat olivat Pääkaupunkiseudun kierrätyskeskus ja SPR:n Kontti -ketju ja yleisin nimike oli kierrätystyöntekijä. Yhteensä kuntalisää maksettiin eri 190 asiakkaasta.

Espoon kuntalisä uudistetaan vuoden 2019 aikana yhdessä Helsingin kanssa. Tavoitteena on tehdä kuntalisästä niin houkutteleva, että palkkatukityön painopistettä saadaan siirrettyä kuntalisän ja yritysyhteistyön avulla kaupungin omasta toiminnasta yrityksiin ja lisätä palvelun vaikuttavuutta ja vaikuttaa työmarkkinatuen kuntaosuuteen. Toisena tavoitteena on selkeyttää kuntalisien kokonaisuutta yrityksille ja kolmantena tavoitteena on lisätä palveluiden tunnettavuutta.

Vantaa

Vantaan kaupunki voi myöntää yrityksille työllistämisen lisätukea työttömän työllistämiseen palkkatuella. Tuen suuruus on enintään 500 euroa kuukaudessa ja se voidaan myöntää maksimissaan kahden vuoden ajalle. Järjestöille myönnettävä työllistämisen lisätuki palkkatukityöllistetyin palkkakulujen kattamiseen on enintään 300 euroa kuukaudessa. Työllistämisen lisätukien sähköisen haun määrittelytyö käynnistyi vuonna 2018 sekä uuden nuorille suunnatun rekrytointituen käyttöönoton valmistelu. Uudistuksen valmistelun yhteydessä aloitettiin myös työllistämisen lisätukien ehtojen sekä maksatuskäytäntöjen uudistus. Uudistuksen jälkeen työllistämisen lisätuki maksetaan yrityksille vähämerkityksellisenä eli de minimis-tukena ja tuki maksetaan hakijalle kertasuorituksena kalenterivuoden loppuun.

Vuonna 2018 työllistämisen lisätukia yrityksille, sosiaalisille yrityksille ja järjestöille myönnettiin yhteensä n. 1,02 milj. euroa. Valtti-tukea myönnettiin 112 työttömän työllistämiseen palkkatuella yrityksiin. Järjestöille myönnettävää työllistämisen lisätukea myönnettiin 91 palkkatukityöntekijän palkkaamiseen. Tukea myönnettiin 68 eri yritykselle sekä 29 eri järjestölle. Näiden lisäksi kaupunki tukee kierrätyskeskusta erillisellä sopimuksella.

Turku

Turussa oli 2018 haettavissa kaksi kuntalisää: työllisyyden Turku-lisä ja korotettu työllisyyden Turku-lisä. Turku-lisät ovat harkinnanvaraisesti myönnettäviä työllisyysentukia.

Tavoitteena oli yritysten, yhdistysten ja säätiöiden tukemisen lisäksi asiakkaiden työelämämahdollisuuksien parantaminen sekä työssäoloehdon täyttyminen, jolloin asiakas poistuisi Kela-listalta. Turkulisien lisäksi yhdistyksille myönnettiin toiminta-avustuksia työllisyysedellytysten parantamiseksi.

Turku-lisän hakuprosessin viemistä PSOP:iin (= sähköinen palveluseteli-/ostopalvelujärjestelmä) valmisteltiin vuoden 2018 aikana. Tukien haku PSOP:in kautta alkoi 2019 vuoden vaihteessa käyttöönnottoprojektina.

Työllisyyden Turku-lisä on tarkoitettu välityömarkkinoiden tehostamiseen ja pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen avoimille markkinoille. Se on suunnattu yrityksille, yhdistyksille ja säätiöille. Tuen määrä riippui työttömyyden kestästä. Yli 200 päivää työmarkkinatuella olleiden työllistämistä tuki oli 350 euroa kuukaudessa, yli 1 000 päiväisten ja nuorten, alle 30-vuotiaiden työllistämistä 500 euroa kuukaudessa. Tukea maksettiin työsuhteen keston mukaisesti, palkkatuetussa työssä enintään 9 kuukautta ja muussa tapauksessa 7 kuukautta. Turku-lisää myönnettiin vuonna 2018 kaikkiaan 81 työsuhteeseen. Tuensaajina oli 32 yritystä/yhdistystä.

Korotettu työllisyyden Turku-lisä on tarkoitettu kolmannen sektorin tukityöllistämiseen, palkkatuen ohella. Tukea myönnetään työssäoloehdon täyttymisen ajaksi eli 35 viikoksi, joko koko työsuhteen ajaksi tai useimmin lyhyen jatkotyösuhteen ajaksi palkkatuen lisänä. Korotettu Turku-lisä on tarkoitettu yli 300 päivää työmarkkinatuella olleiden pitkäaikaistyöttömien työllistämiseen. Ensisijaisesti tukea myönnetään noin kahden kuukauden työsuhteisiin, jotka ovat jatkoa 6 kuukauden 100 prosentin palkkatukityösuhteeseen ja ovat määrältään yleisesti 50 prosenttia palkkakustannuksista. Tukea myönnetään myös uusiin työsuhteisiin, joiden palkkatuki on esimerkiksi 50 prosenttia. Etusijalla tässä olivat yli 1 000 päivää työttömänä olleet. Tuki kohdistuu suoraan palkkakustannuksiin ja on riippuvainen palkan suuruudesta. Korotettua Turku-lisää myönnettiin vuonna 2018 jo 211 työsuhteeseen, joista 57 noin 8 kk työsuhteeseen ja 154 noin 2 kk työsuhteeseen. Korotetun Turku-lisän saajina oli 46 yhdistystä.

Tampere

Kaupungin rekrytointilisän tavoitteena on edistää tamperelaisten työttömien työnhakijoiden työllistymistä madaltamalla työnantajan rekrytointikynnystä. Lisä on tarkoitettu henkilön palkkaamisesta syntyviin rekrytointi-, työtila-, työvaate-, perehdyttämis- ja ohjaukustannuksiin, ei palkkakustannuksiin. Rekrytointilisää maksetaan kuuden kuukauden ajan 600 euroa/kk. Lisäksi yhdistyksillä on mahdollisuus kuuden kuukauden jatkopakettiin, jos jaksoon sisällytetään työllistymistä edistäviä toimenpiteitä. Oppisopimuskoulutukseen lisä voidaan myöntää koko koulutusajalle. Jos yritys työllistää työntekijän vähintään vuodeksi 85 % työajalla, voidaan maksaa kertaluontoinen rekrytointipalkkio 1800 euroa.

Vuonna 2018 myönnettiin yhdistyksille 98 ja yrityksille 103 rekrytointilisää. Lisäksi yrityksille myönnettiin 19 rekrytointipalkkiota. Rekrytointilisiin ja -palkkioihin käytettiin noin 0,6 milj. euroa.

Oulu

BusinessOulun työllisyyspalvelut tukee yritysten ja yhteisöjen työllistämistä maksamalla kuntalisää oululaisia työttömiä palkkatuella työllistävälle yrityksille, yleishyödyllisille yhteisöille, järjestöille, yhdistyksille ja säätiöille työntekijän palkkakuluihin.

Vuonna 2018 kuntalisän myöntämisen *yrityksille* ehtona oli, että palkattava henkilö on pitkäaikaistyöttön, yli 50-vuotias työtön, osa-työkykyinen tai kotouttamissuunnitelmaan kuuluva. Alle 30-vuotiaiden osalta tuen myöntämisen ehtona oli 6 kuukauden työttömyys. Tuen suuruus oli 500€/kk ja kesto 10kk. (Osa-työkykyisen kesto 1v). Palkkaus oltava TES:n mukainen, työaika min 85 % ja työsuhteen kesto vähintään 8kk. Kuntalisää myönnettiin yrityksille myös oppisopimustyösuhteisiin, jossa em. ehtojen lisäksi palkattava oli alle 30v ilman ammatillista koulutusta oleva nuori. Tuen suuruus oli 500€/kk ja tuen maksimikesto 3 vuotta.

Vuonna 2018 kuntalisän myöntämisen *yhteisöille* ehtona oli, että palkattava henkilö on saanut vähintään 300 pv työmarkkinatukea ja työttömyyden kesto 2 v (tuen määrä 350€/kk, kesto 10kk) tai henkilö on saanut työmarkkinatukea vähintään 1000 pv (tuen määrä 700€/kk, kesto 10kk) tai osatyökykyinen

(tuen määrä 350€/kk, kesto 2v). Palkkaus oltava TES:n mukainen, työaika min 80%. Kuntalisää myönnettiin yhteisöille myös oppisopimustyösuhteisiin, jossa em. ehtojen lisäksi palkattava oli alle 30-vuotias ilman ammatillista koulutusta oleva nuori. Tuen suuruus oli 500€/kk ja tuen maksimikesto 3v.

Vuonna 2019 kuntalisän ehtoja selkeytettiin ja myönnettäviä summia korotettiin.

Työllistämisen taloudellisena tukena myönnettiin vuonna 2018 yrityksille suunnattuja kuntalisiä 53:lle eri henkilölle 41:een yritykseen, joista oppisopimustyösuhteita oli 33. Lisäksi yritysten työllistämässä hyödynnettiin pienimuotoisesti Työllistämisbonusta ja Duunipolku-valmennusseteliä. Yhdistyksille myönnettävien kuntalisien puitteissa tuettiin 314 henkilön työsuhdetta 39:n eri kolmannen sektorin toimijan tarjoamissa erilaisissa työtehtävissä. Näistä oppisopimustyösuhteita oli 95. Kuntalisä -avustusten kustannukset olivat yhteensä 1 029 935 euroa.

6.3 Palkkatukityö ja velvoitetyöllistettävät

Palkkatuki on työttömän työnhakijan työllistymisen edistämiseksi tarkoitettu tuki, jonka työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää työnantajalle palkkauskustannuksiin. Palkkatuetun työn tarkoituksena on parantaa työttömän työnhakijan ammatillista osaamista ja edistää työllistymistä avoimille työmarkkinoille. Palkkatuen myöntäminen edellyttää, että tuella palkattavan tuottavuuden arvioidaan olevan tarjolla olevassa työtehtävässä alentunut osaamisessa ja ammattitaidossa olevien puutteiden, työttömyyden keston, vamman tai sairauden taikka muun syyn johdosta. (916/2012)

Helsinki

Helsingin kaupungin on mahdollista työllistää *palkkatuella* helsinkiläinen työtön työnhakija määräaikaiseen työsuhteeseen, jonka palkka maksetaan kaupungin ja TE-toimiston keskitetyistä työllisyydenhoidon määrärahoista. Kaupunginkanslian työllisyydenhoidon yksikkö hallinnoi keskitettyjä työllisyydenhoidon määrärahoja ja hakee palkkatuen TE-toimistosta. Palkkatuettu työ ei voi alkaa ennen, kuin TE-toimisto on hyväksynyt hakemuksen.

Palkkatuetun työn tavoitteena on henkilön työllistyminen avoimille työmarkkinoille, kaupungille tai muille työnantajille. Työnantajan tulee omalla toiminnallaan edistää henkilön jatkotyöllistymistä antamalla työntekijälle mahdollisuus osallistua työaikana esimerkiksi kaupunginkanslian järjestämiin info-tilaisuuksiin, koulutuksiin tai tavata uravalmentaja.

Vuonna 2018 Helsingin kaupungilla alkoi 1021 palkkatukijaksoa. Yhteensä palkkatukijaksoja (jakso alkanut 2017-2018) oli 1631.

Velvoitetyöllistämisen palvelun piirissä oli yhteensä 489 henkilöä, joista Helsingin kaupungille työllistyi 282 ja ulkoisiin yrityksiin 38. Vety-palvelusta poistui 51 henkilöä, ja työllistettävänä oli 31.12.2018 mennessä 127.

Espoo

Espoon kaupungin työyksiköillä oli vuonna 2018 mahdollisuus saada määräaikainen työntekijä kahdeksaksi kuukaudeksi ja tämän jälkeen sopimusta ei voi jatkaa. Palkkakustannukset hoidetaan Espoon kaupungin yhteisillä työllistämismäärärahoilla. Yhteensä kaupungin palkkatuetussa työssä oli 373 henkilöä. Määrärahoja palkkatukityöhön käytettiin 4,3 miljoonaa euroa. Yleisimmät nimikkeet olivat asia-

kasopas, työpajan ohjaaja, työpajan työntekijä, keittiötyöntekijä, kirjastoneuvoja, palvelusihteeri, toimistosihiteeri, ruokapalvelutyöntekijä, viheraluehoitaja, suunnittelija, aulavahtimestari ja laitosapulainen.

Palkkatuettuun työhön Espoon kaupungille voidaan valita espoolaisia työttömiä työnhakijoita, joiden palkkaamiseen TE-toimisto myöntää palkkatukea. Työsuhteen pituus on kahdeksan kuukautta, ja tehtävistä maksetaan työehtosopimuksen mukainen palkka.

Osana kaupungin palkkatukityötä kaupunki hoitaa lakisääteisen velvoitetyöllistämisen. Velvoitetyöllistettäville tarjotaan vain avustavia tehtäviä ja jakson pituus on kuusi kuukautta. Viime vuosina velvoitetyöllistettävien osuus kaupungin palkkatukityöstä on noussut merkittävästi.

Vantaa

Vantaan kaupungin palkkatukiyhteistyö TE-toimiston kanssa on keskitetty työllisyyspalveluihin. Työllisyyspalveluissa tästä kokonaisuudesta vastasi hallinnon koordinaattori. Vuonna 2018 palkkatukityöllistämisen kustannukset olivat 6,5 milj. euroa, mikä oli 12 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Palkkatuella työllistettiin yhteensä 432 henkilöä, josta velvoitetyöllistettyjä oli 140. Työllistämismäärärahojen käytössä painotetaan työllistämisveloitteen piiriin kuuluvien yli 57-vuotiaiden työllistämistä. Palkkatuella työllistetyistä 16 oli alle 25-vuotiasta ja 25 vuotta täyttäneitä 416. Lisäksi määrärahaa käytetään erityistä tukea tarvitsevien työllistämiseen, kuntouttavan työtoiminnan ja työkokeilun jatkokouluna, monialaisen yhteispalvelun sekä nuorten Ohjaamon asiakkaille. Velvoitetyöllistettävien työjakson pituus on 6 kuukautta. Kaupungin eri toimialoille palkkatuella työllistettyjen työjaksojen pituudet vaihtelevat 6–8,5 kuukauteen. Työllisyyspalveluissa palkkatukityöjakson pituus on 12 tai 24 kuukautta. Oppisopimuskoulutuksiin työllistämismääräraha myönnetään koko koulutuksen ajalle. Palkkatuella työllistetty osallistuu työsuhteensa aikana uravalmennukseen.

Suurimmat palkkatuella työllistävät toimialat järjestyksessä olivat sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala, konserni- ja asukaspalveluiden toimiala sekä sivistystoimen toimiala. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalle työllistettiin eniten toimistosihiteerin tehtäviin perhe- ja terveystyöpalveluiden puolelle. Vanhus- ja vammaispalveluihin työllistettiin palvelutaloihin sekä vanhustenkeskuksiin avustajaksi. Konserni- ja asukaspalveluiden toimialalle työllistettiin työllisyyspalveluihin vahtimestariksi ja valmennustaloille työvalmennusohjaajaksi. Kuntalaispalveluihin työllistettiin Yhteinen pöytä -hankkeeseen jakeluauton kuljettajaksi sekä varastotyöntekijäksi. Sivistystoimen toimialalle työllistettiin eniten avustajaksi tai lastenhoitajaksi varhaiskasvatuksen puolelle, vahtimestariksi nuorisopalveluihin sekä liikuntapaikkojen hoitajaksi liikuntapalveluihin.

Turku

Palkkatukityöllistäminen tapahtuu pääasiassa yritys- ja työllistämistiimin toiminnan kautta. Tiimin tehtäviä ovat Infopalvelut, koulutus- ja yritysyritys- ja työllistäminen, ohjaus työhön ja velvoitetyöllistäminen.

Tiimissä työskentelee 8 työntekijää, joista suurin osa on urasuunnittelijoita.

Palkkatukityöllistämisen kohderyhmänä ovat kaikki palkkatukeen oikeutetut henkilöt. Vuonna 2018 palkkatukityöllistettiin 900 työtöntä, joista lähes puolet oli työmarkkinatuen kunnan maksusuudella olevia henkilöitä.

Turku käytti palkkatukeen vuonna 2018 noin 8,4 milj. euroa (brutto), johon saatiin valtion palkkatukea noin 3 milj. euroa.

Palkkatukityöpaikat ovat suuremmalta osin kaupungin toimialojen eri toimipisteissä olevia avustavia töitä, mutta varsinkin yrityksiin palkatut henkilöt menevät vaativimpiin tehtäviin.

Turku edelleen sijoitti palkkatukityöllistettyjä yrityksiin. Tällöin kaupunki teki aluksi työsopimuksen työllistettävän kanssa ja yritys jatkoi työsuhdetta omalla sopimuksellaan. Tavoitteena oli työllistää Kelalistalla olevia asiakkaita ja työssäoloehdon täyttyminen, minkä vuoksi kaupunki teki työmarkkinatukilistalla olleille henkilöille 6 + 2 kk mallilla työsopimukset. Tällöin 6 kk jaksolle saatiin valtion palkkatuki, mutta 2 kk jakso tehtiin täysin kaupungin omalla rahalla. Näin menetellen saatiin kuitenkin nettohyötyä henkilön poistuessa pois kunnan maksusuuden piiristä vähintään vajaaksi neljäksi vuodeksi työssäoloehdon täytyttyä, vaikka menettely näkyikin palkkatukimenojen kasvuna vuoden 2018 aikana.

Tampere

Tukityöllistämisen tavoitteena on saada asiakkaille tuoretta työkokemusta sekä edistää heidän osaamisen kehittymistä yritysmaailmaa matalammalla kynnyksellä ja edistää heidän sijoittumistaan avoimille työmarkkinoille. Lisäksi kaupunki työllistää lakisääteisesti velvoitetyöllistettäviä. Kaupungin yksiköissä toteutui vuonna 2018 yhteensä 759 palkkatukijaksoa, joista uusia vuonna 2018 käynnistyneitä oli 447. Uusista jaksoista tavallisia palkkatukijaksoja oli 361, oppisopimuksia 6 ja velvoitetyöllistettävien jaksoja 80. Palkkatukijaksoilla työskennellään avustavissa tehtävissä. Edellisten lisäksi kaupunki työllisti 34 henkilöä, jotka edelleen sijoitettiin käyttäjäyrityksiin. Tukityöllistämisen kustannukset vuonna 2018 olivat noin 6,3 milj. euroa.

Vuosittain annetaan kaikkia kaupungin yksiköitä ja liikelaitoksia koskeva ohje, jonka mukaan yksiköiden tulisi tarjota työllistämistoimenpiteitä (palkkatukijakso, työkokeilu, kuntouttava työtoiminta) määrä, joka vastaa vähintään viittä prosenttia yksikön henkilöstömäärästä. Tampere panostaa jatkossa työllistämistoimenpiteiden opinnollistamiseen, jotta kaupunkiorganisaation mahdollisuudet osaamisen kehittämisen alustana tulevat mahdollisimman hyvin hyödynnettyiksi.

Oulu

Oulun kaupungin eri yksiköiden on mahdollista työllistää palkkatuella oululainen työtön työnhakija määräaikaiseen työsuhteeseen, jonka palkka maksetaan BusinessOulun työllisyyspalveluiden työllistämismäärärahoista. Ehtona on, että palkattava on ollut työttömänä vähintään 24 kuukautta viimeisen 28 kuukauden aikana tai on saanut Kelan työmarkkinatukea vähintään 300 päivältä. (Alle 30v osalta ehtona on 6kk työttömyys ja ammattikoulutus). Palkkatukityötä edellyttää aina vähintään 1kk työkokeilujakso tai kuntouttava työtoimintajakso. Työaika on 85 prosenttia ja työsuhteen kesto 8 kuukautta. (Alle 30v nuorilla 4kk). Velvoitetyöllistettävien työsuhteen kesto on 6kk ja työaika 100 prosenttia.

Vuonna 2018 kaupungin palvelualueilla ja liikelaitoksissa oli yhteensä 365 palkkatuella työllistettyä, joista velvoitetyöllistettyjä oli 144. Kaupungin palkkatukityöllistäminen toteutui hieman edellisvuoden tasoa pienempänä, osittaisena syynä tähän oli suurten hankekokonaisuuksien asiakastyön alasajo kesän-syksyn 2018 aikana ja viiveet uusien hankkeiden ja toimintojen käynnistymisessä. Palkkatukityöllistämisen kokonaiskustannukset vuonna 2018 olivat 3,15 milj. euroa. Nettokustannukset olivat 1,66 milj. euroa.

6.4 Kuntouttava työtoiminta

Lakisääteinen työllistymistä edistävä palvelu, joka on tarkoitettu pitkään työttöminä olleille henkilöille työllistymismahdollisuuksien ja elämänhallinnan parantamiseksi. Toiminnalla pyritään myös ehkäisemään syrjäytymistä tarjoamalla mahdollisuus työtoimintaan ja muihin palveluihin. Kuntouttavan työtoiminnan järjestää kunta joko itse tai tekemällä kirjallisen sopimuksen sen järjestämisestä toisen kunnan tai kuntayhtymän taikka rekisteröidyn yhdistyksen, rekisteröidyn säätiön, valtion viraston tai rekisteröidyn uskonnollisen yhdyskunnan kanssa. Kuntouttavaa työtoimintaa ei saa hankkia yritykseltä. (189/2001)

Helsinki

Vuonna 2018 kuntouttavaa työtoimintaa toteutettiin keskimäärin 750 asiakkaalle kuukausittain. Kuntouttavaa työtoimintaa toteutettiin yhteensä 111 911 toimintapäivää ja toimintaan osallistui 1775 eri henkilöä. Kuntouttavaa työtoimintaa toteutettiin sekä omana tuotantona että ostopalveluna.

Työllisyydenhoidon asiakkaille tarjottava kuntouttava työtoiminta on pääsääntöisesti työelämälähdistä ja sitä toteutetaan valmentavalla työotteella. Työtoimintaan ohjattaville asiakkaille laaditaan selkeät tavoitteet työtoimintajakson ajalle asiakkaan ja hänen TYP-työntekijänsä toimesta. Työtoiminta tarjoaa asiakkaille tavoitteita tukevia työtehtäviä. Tarvittaessa TYP:n asiakkaita ohjataan myös arvioivaan ja valmentavaan kuntouttavaan työtoimintaan.

Espoo

Kuntouttavaa työtoimintaa toteutettiin Espoossa yhteensä 53 837 toimintapäivää. Toimintaan osallistui 10 46 eri henkilöä. Kuntouttavaa työtoimintaa toteutettiin sekä omana tuotantona että ostopalveluna. Omassa toiminnassa asiakkaita oli vuoden aikana 373 ja heille toteutettiin 19 201 toimintapäivää. Ostopalveluna toimintaan osallistui 571 asiakasta ja yhteensä 30 079 toimintapäivän verran. Yksittäisille henkilöille oman tuotannon ja kuntouttavan työtoiminnan ostopalvelujen ulkopuolella toteutettiin 102 henkilölle 4 557 toimintapäivää. Määrärahoja oli käytössä yhteensä noin 3 miljoonaa euroa, mikä ja kaantui noin puoliksi oman tuotannon ja ostopalvelujen kesken.

Kuntouttavan työtoiminnan oma tuotanto toteutettiin työ- ja oppimisympäristöissä. Työ- ja oppimisympäristöjen alat ovat keittiö-, tietotekniikka-, pyörähuolto-, pesula-, puu-, pintakäsittely-, rakennus-, pakkaus- ja kokoonpano sekä hoitoala. Espoossa on tavoitteena nostaa omien pajojen täyttöastetta ja kehittää toimintaa enemmän työ- ja oppimisympäristöjen suuntaan sekä erottaa entistä paremmin työhön ja koulutukseen tai palveluissa eteenpäin tähtäävä kuntouttava työtoiminta osallisuutta lisäävästä kuntouttavasta työtoiminnasta.

Vantaa

Vantaa järjestää kuntouttavaa työtoimintaa kolmella valmennustalolla, joissa toiminta-aloja ovat keittiö, logistiikka, pesula, puhtauspalvelut, puutyö ja kalustekunnostus, remontti, tekstiili- ja kädentaidot, tietotekniikka, polkupyöräkunnostus sekä uusioverstas. Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaista noin 40 prosenttia osallistuu kuntouttavaan työtoimintaan valmennustaloilla. Kuntouttavan työtoiminnan ohessa asiakkailla on mahdollisuus osallistua suomen kielen opetukseen, it-opetukseen sekä uraohjaukseen. Lähempänä työelämään siirtymistä olevat voivat osallistua kuntouttavaan työtoimintaan kaupungin eri toimialoilla esimerkiksi päiväkodeissa, kirjastoissa ja erilaisissa avustavissa tehtävissä. Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaista noin 10 prosenttia osallistuu kuntouttavaan työtoimintaan kaupungin eri toimialoilla.

Oman toiminnan lisäksi noin kolmannes kuntouttavasta työtoiminnasta järjestetään ostopalveluina. Ostopalvelupaikat tuottavat yksilömuotoista ja ryhmämuotoista kuntouttavaa työtoimintaa. Lisäksi neljä prosenttia asiakkaista osallistuu kuntouttavaan työtoimintaan järjestöissä ja yhdistyksissä.

Kuntouttavan työtoiminnan eri palveluihin osallistui vuonna 2018 yhteensä 1761 asiakasta, mikä oli 15 prosenttia enemmän kuin vuotta aiemmin. Kuntouttavan työtoiminnan kustannukset ostopalveluiden sekä kuntouttavan työtoiminnan sosiaaliohjauksen osalta olivat 2,5 milj. euroa, josta ostopalveluiden osuus oli 1,0 milj. euroa.

Turku

Kuntouttavan työtoiminnan palvelujen järjestäminen on Turussa työllisyyspalvelukeskuksen vastuulla. Enin osa asiakkaista ohjautuu monialaisen työskentelyn kautta (TYP-tiimi ja TYP-yhteistyö).

Kuntouttavaa työtoimintaa järjestetään kaupungin omana toimintana kaupungin Työkeskuksessa (nyk. Valmennuspiste) ja eri toimialoilla, sekä ostopalveluna, jossa on palvelusetelimalli käytössä. Ostopalvelut (palveluseteli) täydentävät omaa tuotantoa ja pyrkivät profiloitumaan palveluittain ja kohderyhmittäin (esim. kielten opetusta maahanmuuttajille).

Omana palveluna tuotettuun kuntouttavaan työtoimintaan osallistui 264 henkilöä ja ostopalvelujen kautta hankittuun kuntouttavaan työtoimintaan osallistui 462 henkilöä vuonna 2018.

Turun kuntouttavaan työtoiminnan ostoihin käytetyt bruttokustannukset olivat vuonna 2018 noin 1,5 milj. euroa, josta noin 2/3 ostopalvelukustannuksia ja 1/3 oman tuotannon kustannuksia.

Kuntouttavan työtoiminnan kohderyhmänä ovat vaikeimmin työllistettävät työttömät, joiden työkyvyn vahvistamiseen tarvitaan moniammatillista työtettä.

Kaupungin sosiaalityö järjestää lisäksi sosiaalisen kuntoutuksen ryhmiä, ja siirtymiä sosiaalisesta kuntoutuksesta kuntouttavaan työtoimintaan kehitetään yhteistyössä sosiaalityön kanssa.

Tampere

Kuntouttavaa työtoimintaa järjestetään sekä ostopalveluna että maksuttomissa paikoissa yhdistyksissä, säätiöillä, seurakunnissa ja kaupungin omissa yksiköissä. Työllisyyspalvelut järjestää vaikuttavuusperusteisena ostopalveluna työhön ja koulutukseen suuntaava kuntouttava työtoimintaa, joka on tarkoitettu asiakkaille, joiden tavoitteena on edetä työhön ja koulutukseen tai muuhun työllistymistä edistävään palveluun seuraavan vuoden aikana. Palveluntuottajille maksetaan vaikuttavuuskorvausta osallistujien etenemisten perusteella. Vuonna 2018 palvelusta eteni suoraan työhön, koulutukseen tai työkokeiluun 43 % palvelun päättäneistä asiakkaista.

Työllisyyskokeilun aikana OMA-valmentajat ja asiakasraati innovoivat myös uudenlaisia kuntouttavan työtoiminnan ryhmäpalveluja, joita hankittiin pilottityyppisesti tai toteutettiin omana toimintana. Sisältöalueet liittyivät esimerkiksi hyvinvointiin, liikuntaan, talouteen, itsetuntemukseen, sosiaalisiin taitoihin, sähköisen asioinnin perustaitoihin, järjestö- ja vapaaehtoistoimintaan sekä opiskelu- ja työmahdollisuuksiin tutustumiseen. Työllisyyskokeilun aikana pilotoitiin myös maahanmuuttajien kielen oppimista tukevaa kuntouttavaa työtoimintaa. Kotoutumisajan jälkeen asiakkaiden on vaikea löytää suomen kielen koulutusta, ja kuntouttava kielikoulutus luotiin tähän tarpeeseen työllisyyspalvelujen ja Tampereen seudun ammattiopisto Tredun yhteistyönä.

Vuonna 2018 kuntouttavassa työtoiminnassa oli yhteensä 3870 asiakasta, joista 64 prosenttia osallistui työhön ja koulutukseen suuntaavaan kuntouttavaan työtoimintaan. Kuntouttavan työtoiminnan bruttokustannukset 2018 olivat noin 6,5 milj. euroa, josta ostopalveluiden osuus oli noin 4,6 milj. euroa.

Oulu

Kuntouttavaa työtoimintaa toteutetaan sekä yksilöllisenä, että ryhmämuotoisena työtoimintana Oulun kaupungin omissa yksiköissä, valtion yksiköissä sekä kolmannen sektorin toiminnan piirissä. Lisäksi Työllisyyspalveluilla on kuntouttavan työtoiminnan järjestämisessä koordinoiva rooli, joka pitää sisällään mm. sopimusyhteistyön eri toimijoiden kanssa, maksatukset, raportoinnin ja seurannan. Ryhmämuotoista kuntouttavaa työtoimintaa tuetaan kolmannen sektorin kanssa tehtävänä kumppanuusyhteistyönä aktiivintöiminnan sopimuksin. Vuonna 2018 toiminnassa oli yhteensä 27 kuntouttavan työtoiminnan ryhmää.

Kuntouttavassa työtoiminnassa oli vuoden 2018 aikana 1152 eri henkilöä (v. 2017 1280 henkilöä). Oulussa kuntouttavaan työtoimintaan ohjaututaan hyvinvointikeskusten sosiaalipalveluista sekä työllisyyspalveluista; työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta (TYP), Työstartista, Nuorten työllisyyspalveluista ja Pitkään töitä hakeneiden palveluista kuntouttavan työtoiminnan tiimistä. Kuu-kausittain kuntouttavan työtoiminnan asiakkuuksia oli keskimäärin 551, mikä oli 3,5 prosenttia enemmän vuoden 2017 tasoon nähden (532). Asiakkaista Oulun kaupungin eri yksiköissä on ollut keskimäärin 33 prosenttia, valtiolla 1 prosentti ja kolmannen sektorin toimijoilla 66 prosenttia.

Kuntouttavaan työtoimintaan panostettiin käynnistämällä lokakuun 2018 alussa kuntouttavan työtoiminnan tiimi, jossa on neljä sosiaaliohjaajaa ja tiimiesimies. Kuntouttavan työtoiminnan tiimi sijoittuu hallinnollisesti joulukuussa 2018 perustettuun pitkään työtä hakeneiden palvelukokonaisuuteen ja se palvelee BusinessOulun työllisyyspalveluiden kuntouttavan työtoiminnan asiakkaita ikärajattomasti. Kuntouttavan työtoiminnan tiimi on määräaikainen toiminto ajalla 1.10.2018-31.12.2019. Työllisyyspalveluiden osalta kuntouttava työtoiminta on pääsääntöisesti opintoihin ja työelämään suuntaavaa palvelu työnhakijoille. Kuntouttavan työtoiminnan kokonaiskustannukset vuonna 2018 olivat yhteensä 1,7 milj. euroa.

6.5 Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP)

Työllistymistä edistävällä monialaisella yhteispalvelulla (TYP) tarkoitetaan yhteistoimintamallia, jossa työ- ja elinkeinotoimisto, kunta ja Kela yhdessä arvioivat työttömien palvelutarpeet, suunnittelevat työttömien työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaiset palvelukokonaisuudet sekä vastaavat työttömien työllistymisprosessin etenemisestä ja seurannasta (1369/2014). TYP:n tavoitteena on selvittää mitä palveluita asiakas tarvitsee työllistämisen edistämiseksi ja tästä laaditaan monialainen työllistymissuunnitelma. Suunnitelma voi sisältää työttömien palvelutarpeen mukaisia julkisia työvoimapalveluja sekä sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluja. (TE-palvelut, 2019)

Helsinki

Työllistymistä edistävässä monialaisessa palvelussa asiakkaita vuonna 2018 oli 4684.

Helsingin TYP-toimintaa on pyritty systemaattisesti kehittämään. Helsingin aikuisten TYP siirtyi 1.1.2017 sosiaali- ja terveysvirastosta kaupunginkanslian elinkeino-osaston alaisuuteen. Ulkopuolinen arvioija toteutti syksyllä 2018 analyysin kahden eri palvelumallin tehokkuudesta, hyödyistä sekä haas-

teista. Palvelumallit olivat käytössä oleva TYP:n palvelumalli (Työparimalli) sekä uusi mahdollinen palvelumalli (Omakoutsimalli). Projektin aikana kuvattiin molemmat prosessit ja luotiin mittariehdotuksia, joilla prosesseja ja niiden osia voitaisiin seurata. Tärkeimmät mittarit kohdistuivat prosessien tehokkuuteen. Lean-arviointitutkimuksen tuloksia verrattiin TYP-palvelumuotoilu-loppuraporttiin sekä TYP-vaikuttavuustutkimukseen. Arviointitutkimuksen tuloksien perusteella uudeksi aikuisten TYP:n palvelumalliksi valittiin ”omakoutsimalli”, joka otettiin käyttöön 1.4.2019. (Helsingin TYP-johtoryhmä, 2019)

Vuonna 2018 siirtymä työhön, koulutukseen tai eläkkeelle siirtyi 19,29 % asiakkaista (n=1483). Prosenttiosuus on 20,47 % mikäli muuttaneita, työvoiman ulkopuolelle siirtyneitä tai kuolleita ei huomioida. (Helsingin kaupunginkanslia, 2018.)

Espoo

Espoon ja Kauniaisten työllistymistä edistävä monialainen palvelu

Työllistymistä edistävässä monialaisessa palvelussa asiakkaita vuonna 2018 oli 2248.

Työllistymistä edistävässä monialaisessa yhteispalvelussa (TYPissä) tarjotaan yksilöllisiä työllistymis-, opinnonohjaus-, koulutus- ja kuntoutuspalveluja työllistymisen tueksi. Palvelu on suunnattu yli 17-vuotiaille, joiden työttömyys on pitkittynyt ja jotka tarvitsevat apua työllistymisen esteiden selvittelyyn. TYPiin voi ohjautua sosiaalitoimiston tai TE-asiantuntijan ohjaamana.

TYPissä tarjotaan Kelan kuntoutuspalveluja, työllistymistä tukevaa terveysneuvontaa, tukea arjen selvittelyssä sekä TE-palveluja kuten erilaisia valmennuksia, työkokeilua tai työllistymistä palkkatuella. TYPissä työskentelee eri alojen ammattilaisia kuten TE-asiantuntijoita, sosiaaliohjaajia, sosiaalityöntekijöitä, terveydenhoitajia, kuntoutuspsykologi tai Kelan kuntoutusneuvoja.

Vantaa

Vantaalla työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun TYP palveluja ja prosesseja kehitettiin, mikä nopeutti asiakkaiden pääsyä muun muassa kuntouttavan työtoiminnan palveluihin ja siirtymisessä palvelusta eteenpäin. Uutena toimintana aloitettiin TYP-palvelupuhelin, joka on vakiinnuttanut paikkansa asiakkaiden sekä yhteistyötahojen yhteydenoton kanavana yhdessä TYP:n palvelusähköpostin kanssa. Kesäkuussa Vantaa päätti lähteä mukaan suunnittelemaan Helsingin ja Espoon kaupunkien sekä Uudenmaan TE-toimiston kanssa yli 30-vuotiaiden matalankynnyksen palvelua. Työllisyyden palvelutori avattiin maaliskuussa 2019 TYP-toiminnan yhteyteen.

Vuonna 2018 TYP:n asiakasmäärä oli keskimäärin 3 257, mikä oli 9 prosenttia vähemmän kuin edellisenä vuonna. Uusia asiakkuuksia alkoi 1398, joista yli 25 -vuotiaiden aloittaneiden osuus oli yli 80 prosenttia. Aktivointitoimenpiteessä olevia asiakkaita oli keskimäärin 28,9 prosenttia. Suurin osa toimenpiteessä olevista oli kuntouttavassa työtoiminnassa tai työkokeilussa. Vuoden aikana päättyneistä asiakkuuksista 13 prosenttia päättyi asiakkaan työllistymiseen avoimille työmarkkinoille, 11 prosenttia opiskelupaikan saantiin ja 10 prosenttia työllistymiseen palkkatuella.

Vuonna 2018 TYP:n kustannukset olivat 1,0 milj. euroa, josta henkilöstökustannusten osuus oli 680 000 euroa. Asiakkaiden työ- ja toimintakyvynkartoituksia ostettiin noin 40 000 eurolla. TYP:n henkilöstön kokonaismäärä oli 41 työntekijää, joista ajanvarauksella tapahtuvassa asiakasohjaustyössä työskenteli 32 henkilöä. Asiakasohjaustyössä työskenteli 8 palveluohjaajaa, 4 terveysohjaajaa sekä 4 sosiaaliohjaajaa, TE-palveluista 14 TE-asiantuntijaa ja psykologi sekä Kelasta työkykyasiantuntija.

Turku

Monialaisen yhteispalvelun eli TYP-tiimin tehtäviin kuuluu monialainen työskentely ja verkostotyö, kuntouttavaan työtoimintaan ohjaaminen, kuntouttavien ryhmien vetäminen ja yksilövalmennus. Tiimi osallistuu myös kuntouttavan ostopalvelutoiminnan koordinointiin ja kehittämiseen (palveluseteli). Lisäksi palveluina on asiakkaan työ- ja toimintakyvyn sekä terveydentilan arviointi ja Kelan palveluihin ohjaaminen. Kokeilun aikana palveluna oli lisäksi ammatinvalinnan syventävä ohjaus ja neurologisten vaikeuksien tunnistaminen (ammatinvalinnan psykologit).

Työllisyyspalvelukeskuksen tiimissä työskentelee urasuunnittelijoita (7), yksilö- ja työvalmentajia (5), 1 sosiaalityöntekijä, 1 terveydenhoitajaa, 1 ostopalvelulääkäri ja 2 Kelan TYP-työkykyneuvojaa. Lisäksi tiiviissä yhteistyössä TYP-tiimin kanssa työskentelee kuntoutussuunnittelija, kuntoutussihteeri, kuntoutusneuvoja ja 2 projektityöntekijää. Työttömien terveystarkastuksia tekivät myös 2 perusterveydenhuollon terveydenhoitajaa ja heidän lisäksi kahdella terveystasemalla ammattikorkeakoulun oppilaat osana opetusta. Vuonna 2018 alueellisen työllisyyskokeilun aikana tiimissä oli myös TE- hallinnon asiantuntijoita ja 2 ammatinvalinnanpsykologia.

Kokeilun aikana myös monialaisen tiimin työntekijät tekivät määräaikaishaastatteluja ja päivittivät suunnitelmia palvelulinjan 3 ja 5 asiakkaille. Tehtäväkuva oli laveampi kuin varsinainen TYP-työ, eikä esim. aktivointisuunnitelmien päivitykseen tarvittu kolmikantaa, vaan yksittäinen työntekijä saattoi tavata asiakkaan. Kolmikanta toteutui kuitenkin tarvittaessa. Asiakas pääsi nopeasti palvelun piiriin. Kaupungin työntekijöillä oli käytössään osittainen näkymä TE- hallinnon URA-järjestelmään, ns. kunta-URA. Tämä koettiin todella hyväksi mahdollisuudeksi jouduttaa prosesseja ja päästä kiinni asiakaskuntaan.

Tampere

Tampereen osallistuminen alueelliseen työllisyyskokeiluun vaikutti voimakkaasti TYP-työhön vuonna 2018. Tampereen kaupunkiseudun TYP integroitui osaksi työllisyyskokeilua ja kokeilun kohderyhmän osalta TYP-työn organisointi muuttui oleellisesti. Käytännössä TE-toimisto ei osallistunut kokeilun aikana TYP-asiakkaiden palveluprosessiin, vaan koko TYP-toiminta toteutettiin kaupungin toimivallan ja työnjohdon puitteissa (ansioturvaa saavia asiakkaita lukuun ottamatta). Varsinainen TYP-toiminta toteutettiin kokeiluaikana varsin tiiviissä puitteissa. Vuonna 2018 Tampereella TYPissä oli keskimäärin 1 449 asiakasta. Työkykypalvelussa oli vuoden aikana 502 asiakasta. Monialaista asiakastyötä tehtiin kuitenkin myös muissa työllisyyspalvelujen palvelukokonaisuuksissa.

Työllisyyskokeilun päätyttyä TYP-toiminta on ollut tarkoitus ulottaa kattamaan koko potentiaalinen asiakaskunta. Tämä toteutetaan palvelualustoittain tiiviissä yhteistyössä TE-toimiston ja Kelan kanssa. Arvoitu potentiaalisen TYP-kohderyhmän laajuus Tampereella on noin 9 000 työnhakijaa.

Oulu

Erityisesti pitkäaikaistyöttömille ja monialaista palvelua tarvitseville asiakkaille työllisyyspalveluita tarjoavaan Pohjois-Pohjanmaan monialaiseen yhteispalveluverkostoon kuuluu 30 kuntaa, Kela ja TE-palvelut. Verkoston hallinnointipalvelut tuottaa Oulun kaupunki. Oululaisille monialaista palvelua tarvitseville asiakkaille työllisyyspalveluita tarjotaan Oulun TYP-yksikössä, jossa asioi vuoden 2018 aikana kuukausittain keskimäärin 1200 asiakasta. TYP tarjoaa monialaista palvelua asiakkaan kuntoutumisen, kouluttautumisen, työllistymisen tukemiseksi ja kuntoutustarpeen, työ- ja toimintakyvyn selvittämiseksi. Maakunta- ja sote-uudistuksen voimaantulon siirtymisen vuoksi TYP-toiminta jatkuu nykyisen lain työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun mukaisesti vuoden 2021 loppuun.

V. 2018 TYP:issä oli yhteensä 1589 asiakasta, joista nuoria, alle 25-vuotiaita oli 223. Kuntouttava työtoiminta oli yleisin TYP-asiakkaille tarjottu palvelu. Tämä on aiheutunut ainakin osittain siitä, että kuntouttavaa työtoimintaa voidaan käyttää työllistymisen edistämiseksi lähes kaikissa työhön kuntoutumisen vaiheissa. Seuraavaksi yleisimpiä palveluja olivat työllistymistä edistävät TE-hallinnon palvelut ja sosiaalihuoltolain mukaiset sosiaalipalvelut. TYP asiakkaiden palvelutarve on ollut usein myös työkyvyn ja kuntoutustarpeen selvittäminen työllistymistä edistäviä palveluita kartoitettaessa. Suurin osa asiakkaista on kuulunut ikäryhmään 30-59 vuotta. Suurimmalla osalla asiakkaista on korkeintaan toisen asteen koulutus. Usein koulutuksen puute ja vanhentunut ammattitaito on kietoutunut yhteen terveydellisten ja sosiaalisten ongelmien kanssa.

Työstartti –palvelu TYP:n rinnalle

Toukokuun alussa 2018 aloitti Työstartti-palvelu, jossa on neljä sosiaaliohjaajaa. Sosiaaliohjaajien työsuhteet ovat voimassa vuoden 2019 loppuun saakka. Työstartti toimii BusinessOulun resurssina työmarkkinatuen kuntaosuuden piirissä olevien työnhakija-asiakkaiden palvelutarvearvion toteuttamisessa sekä heidän ohjaamisessa tarpeiden mukaisesti palveluihin. Palvelu on tarkoitettu ensisijaisesti yli 30 -vuotiaille oululaisille työttömille työnhakijoille, joilla ei ole muuta voimassaolevaa tai suunniteltua palvelua. Palvelu on lyhytkestoista, sisältäen tarpeen mukaan noin 2-5 yksilötapaamista sosiaaliohjaajan kanssa.

Työstartissa arvioidaan palvelutarpeita asiakaslähtöisesti. Mikäli työstartin asiakkaan työllistyminen ei ole ensisijainen toimenpide, ohjataan asiakas tarpeen mukaiseen palveluun yhteistyössä palvelupaikojen kanssa: hyvinvointipalvelut, TYP, työllisyyspalvelut, TE-palvelut, Kela tai muut työllistymistä edistävät palvelut. Työstartin kautta työnhakija-asiakkaalla on mahdollista päästä myös kuntouttavaan työtoimintaan, jos työllistyminen tai muut työllistymistä edistävät palvelut eivät ole ajankohtaisia. Työstartissa on ollut kuukausittain keskimäärin 125 asiakasta marras- ja joulukuussa 2018. Työstartissa päättyneitä asiakkuuksia on ollut yhteensä 86 vuoden 2018 loppuun mennessä. Työstartin päättäneistä asiakkaista 77 prosenttia on ollut iältään 30-49 -vuotiaita. Työstartin päättäneistä asiakkaista työmarkkinatuen kertymä oli 37 prosentilla 500-999 päivää ja 42 prosentilla yli 1000 päivää. Työstartin asiakkaista 9 prosenttia on työllistynyt. Työstartin päättäneistä asiakkaista 22 prosenttia oli hyvinvointipalveluiden sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden tarpeessa, jolloin työllistymistä edistävät palvelut eivät olleet ajankohtaisia. Päättäneistä asiakkaista työllistymistä edistäviin hankkeisiin ohjautui 17 prosenttia ja monialaisen yhteispalvelun (TYP) tarpeessa oli 13 prosenttia asiakkaista. TE-palveluihin ohjautui 15 prosenttia päättäneistä asiakkuuksista. Kuntouttavan työtoiminnan tiimin asiakkuuteen ja työtoimintaan siirtyi 14 prosenttia asiakkaista. TYP:in ja Työstartin toimintamenot olivat vuonna 2018 yhteensä 0,79 milj. euroa.

6.6 Ohjaamo

Ohjaamo on paikka, jossa kuka tahansa alle 30-vuotias voi saada ilmaiseksi apua työhön, koulutukseen tai arkeen liittyvissä asioissa. Ohjaamoita on tällä hetkellä ympäri Suomea 45 kappaletta lähes 100 kunnan alueella. Ohjaamossa työskentelee muun muassa uraohjaajia, palveluohjaajia ja sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia. (TE-palvelut, 2019)

Helsinki

Ohjaamo Helsingin asiakkaaksi ohjaututaan TE-toimistosta tai mahdollisesti muuta kautta, kuten Ohjaamon neuvonnasta tai jalkautuvasta työstä. Ohjaamosta saa siis palvelua neuvontapisteeltä, mutta

varsinainen asiakkuus voi olla Ohjaamon TE-asiantuntijalle tai muulle Ohjaamon työntekijälle. Neuvontapalvelu on avoinna ilman ajanvarausta vuoden ympäri. Apua saa myös puhelimitse tai sähköpostitse.

Ohjaamo Helsingin ohjauksen asiakasmäärä (kaikki uudet ja 01/2018 palvelussa jatkaneet asiakkaat) oli 557, kun se vuonna 2017 oli 639. Päättäneistä asiakkaista (n=181) työhön tai koulutukseen siirtyi 28,4 prosenttia, kun vuonna 2017 osuus oli 46,8 prosenttia (n=435).

Espoo

Espoon työllisyyspalvelut on ollut mukana Ohjaamo -toiminnassa yritysyhteistyön kautta kohdistamalla palvelua Ohjaamoon. Asiakasmääriä ei ole merkattu erikseen, joten niitä ei ole saatavissa Ohjaamon osalta. Ohjaamo toimintaa on tarkoitus kytkeä jatkossa tiiviimmin osaksi kaupungin työllisyyspalveluita ja Ohjaamon ympärille on tarkoitus rakentaa nuorten palveluiden kokonaisuus ekosysteemiajattelun pohjalta.

Vantaa

Vantaalla alle 30-vuotiaiden työllisyyttä edistävä ja syrjäytymistä ehkäisevä Ohjaamo-toiminta sai jatkoa TEM:n nelivuotisella rahoituksella. Ohjaamon uudet tilat avattiin toukokuussa Tikkurilaan valmennustalo Luxin ja nuorisopalveluiden yhteyteen Lummetielle. Vuonna 2018 ajanvarauskäyntejä oli yli 1 400 ja ilman ajanvarausta käyntejä oli noin 600. Ohjaamon yhteydessä toimii nuorten psykososiaalista tukea kehittävä Onni-hanke.

ESR-rahoitteen Ohjaamo-toiminnan päätyttyä helmikuussa, toimintoa jatkettiin työllisyyspalveluiden vakituisena ja uudelleen organisoituna palveluna. Vuonna 2018 Ohjaamo-toiminnan kokonaiskustannukset olivat 0,5 miljoonaa euroa, joista henkilöstökustannusten osuus oli 330 000 euroa. Ohjaamon henkilöstön kokonaismäärä oli 27 työntekijää, joista ajanvarauksella tapahtuvassa asiakasohjaustyössä työskenteli neljä palveluohjaajaa, kaksi terveysohjaajaa sekä sosiaali-ohjaajaa ja uraohjaajaa, TE-palveluista seitsemän TE-asiantuntijaa, ammatinvalintapsykologi sekä kaksi kehityskoordinaattoria.

Turku

Ohjaamon kohderyhmänä ovat alle 30-vuotiaat nuoret. Lähes puolet palvelua käyttävistä on ikähaarukassa 18-24.

Ohjaamo toimii kaupungin ydinkeskustassa. Tiloissa nuorille tarjotaan työllistymispalveluja, koulutusneuvontaa ja hyvinvointiin liittyviä palveluja.

Henkilöresursointi Turun Ohjaamossa on seuraava: 2 tietopalveluohjaajaa, 1 palvelukoordinaattori, 1 ohjaamokoordinaattori, 5 ohjaamoasiantuntijaa, 1 kehittämiskoordinaattori, 1 työllistetty aulapalvelusihteeri. Lisäksi viikoittain läsnä ovat asumisneuvoja, psykiatrisen sairaanhoitaja, terveydenhoitaja/seksuaalineuvoja. Kuukausittain palvelua antavat myös TE-toimiston psykologi, ammatillinen opinto-ohjaaja (OpinOvi / oppilaitokset, sekä korkeakoulu opinto-ohjaaja (OpinOvi / Turun yliopisto).

Ohjaamon palveluja käytti vuonna 2018 noin 3100 nuorta ja käyntikertoja oli yhteensä noin 10 000.

Toiminnan rahoitus on järjestetty kaupungin ja TEM:n rahoituksella. Ohjaamokoordinaattorin ja ohjaamoasiantuntijoiden palkkakulut saadaan TEM:n erillismäärärahasta, muut henkilöstökustannukset maksaa kaupunki. Ohjaamo on saanut TEM:n vakiinnuttamisrahaa vuoteen 2021 asti.

Tampere

Tampereen Ohjaamo-toimintaa kehitettiin vuonna 2018 Nuorten talo Ohjaamo -hankkeella. Palvelua muotoiltiin nuorten ja yhteistyöverkoston kanssa. Toiminta vakinaistettiin vuoden 2019 alussa. Työllisyyspalvelut koordinoi vakinaistettua toimintaa ja sen kehittämistä. Ohjaamon kohderyhmänä ovat alle 30-vuotiaat tamperelaiset ja kaupunkiseudulla asuvat heikossa työmarkkina-asemassa olevat, työn ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret sekä oppilaitoksissa keskeyttämisen alla olevat, tukea tarvitsevat nuoret.

Ohjaamossa oli vuonna 2018 2100 yksilöasiakaskäyntiä. Nuoria ohjattiin lisäksi WhatsAppin, puhelimen ja sähköpostin avulla. Yksilöasiakkaiden lisäksi Ohjaamossa vieraili 1800 henkilöä ryhmissä ja liikuvan Ohjaamon puitteissa tavattiin noin 1800 nuorta Ohjaamon ulkopuolella erilaisissa tilaisuuksissa, oppilaitoksissa, tai nuorten lähellä kahviloissa. Kaupungin työllisyyspalvelujen ja TE-toimiston lisäksi Ohjaamon toiminnassa ovat aiempaa vahvemmin mukana nuorten aikuisten sosiaalityö ja oppilaitosten opinto-ohjaajat. Ohjaamon roolia matalan kynnyksen palveluna vahvistetaan mm. aukioloaikoja laajentamalla.

Oulu

Oulun ohjaamo on nimeltään *Byströmin Ohjaamo*, jonka toiminnasta vastaa Oulun kaupungin sivistys- ja kulttuuripalvelut. Ohjaamo on aloittanut toimintansa lokakuussa 2011. Henkilöstö koostuu eri Oulun kaupungin palvelualueiden ja muiden organisaatioiden työntekijöistä (kuten esim. TE-toimisto, Kela), joiden lähiesimiehet ovat emo-organisaatioista. Jokaisella työntekijällä on siten kaksi työyhteisöä: Byströmin Ohjaamon työyhteisö sekä oman taustaorganisaation muodostama työyhteisö.

Byströmin Ohjaamo on matalan kynnyksen palvelu alle 30-vuotiaille oululaisille nuorille. Tavoite on, että nuori saa tarvitsemansa palvelut yhdestä paikasta eikä nuori joudu asioimaan useissa eri virastoissa. Toiminnat kohdistetaan ensisijaisesti asiakasryhmään, joka on muiden palvelujen ulkopuolella, kuten työttömät nuoret tai nuoret jotka eivät ole oppilashuollon, opiskeluterveydenhuollon tai työterveyshuollon piirissä. Palvelua annetaan mm. työhön ja koulutukseen sijoittumisen edistämässä sekä arjen toimintaan ja elämänhallintaan liittyen. Yleisimmät asiointiin aiheet ovat työ, opiskelu, hyvinvointi ja terveys, talous, asuminen, ihmissuhteet, vapaa-aika, kansainvälisyys sekä riippuvuudet ja päihteet. Byströmin nuorten palveluiden toiminnan tavoitteena on, että nuorten siirtyminen ns. korjaaviin palveluihin vähenee. Palvelun tavoitteena ei ole korvata muita olemassa olevia palveluja. Byströmin Ohjaamo palvelee ajanvarauksella tai ilman ajanvarausta. Nuoren vastaanottaja kartoittaa hänen tilanteensa ja ohjaa hänet sopivimmalle toimijalle Byströmillä. Ohjaamo palvelee nuoria myös verkossa NettiNappi – nuorten tieto ja neuvontapalvelut verkkoympäristössä.

V. 2018 Byströmin ohjaamon asiakkuudessa oli 10 549 nuorta (arvio, nimetön asiointi puuttuu). Asiakaskontakteja oli yli 30 000. Verkkopalvelussa erillisiä käyntejä oli 63 896. Ohjaamon bruttokustannukset v. 2018 oli n. 1,5 milj. euroa.

BusinessOulun *Nuorten työllisyyspalvelut* -palveluyksikön toiminta on keskitetty Byströmin Ohjaamoon, jossa työskenteli v. 2018 14 työllisyyspalveluiden työntekijää. Palveluohjaaja vastaa toimeentulotukea saavien opiskelijoiden työllistämisestä (Arpeetti-toiminta) sekä yhdessä ohjaajan ja palveluasiantuntijan kanssa tehtävästä opiskelijoiden kesätyöllistämisestä Oulun kaupungin eri palvelualueille ja 15 –17 -vuotiaiden nuorten kesätyösetelityöllistämisestä Oulun kaupunkiseudulle. Lisäksi heidän työhönsä kuuluu nuorten kesätyöryhtäjäyteen liittyvä neuvonta. Työpörssi -palvelussa on kaksi työllisyyspalveluiden ohjaajaa, jotka neuvovat ja ohjaavat nuoria työkokeiluihin liittyvissä asioissa. Työhönvalmentajat neuvovat ja ohjaavat ammattitutkinnon omaavia tai oppisopimusopiskelusta kiinnostuneita

nuoria sijoittumaan työelämään sekä ohjaavat alan vaihtajia tai jatko-opintoja suunnittelevia koulutuksen pariin. Ohjaajat tekevät palveluohjausta ja kuntouttavan työtoiminnan ohjausta.

Nuorten työllisyyspalveluiden piirissä oli vuonna 2018 yhteensä 4125 nuorta. Jos mukaan lasketaan kesätyöharjoittelijat ja kesätyösetelit ja kesäyrittäjäsetelit luku vuodelta 2018 on 8858 henkilöä. Vuoden 2018 aikana Arpeetti -toiminnan kautta työllistettiin 42 opiskelijaa. Arpeettityöllistämisen kustannukset olivat vuonna 2018 237 000 euroa työllistyneiden osalta ja kaupungin kesätyöllistämisen kustannukset 1,1 milj. euroa. Kesätyöseteliavustuksia maksettiin yhteensä 1,2 milj. euroa.

6.7 Kaupunkikohtaiset hankkeet

Helsinki

Helsingin kaupunginkanslian elinkeino-osasto on selvittänyt vuonna 2018 erityisesti vapaaehtoisten työllistymistä edistävien toimien kohdistamista pitkään kotona olleille vanhemmille. Kaupunki on rahoittanut toimenpiteitä sekä käynnistänyt vuoden 2018 selvitystöiden tuloksena uusia hankkeita edistääkseen kyseisen kohderyhmän työllistymistä tai koulutukseen pääsyä. Hankkeiden myötä syntyy uutta seuranta- ja vaikuttavuustietoa.

Women to work -hanke

Women to work – maahan muuttaneiden naisten potentiaali työelämän käyttöön -hankkeen (1.3.2019-28.2.2021) keskeinen tavoite on ohjata naisia kohti työtä ja koulutusta sekä edistää monipuolisin keinoin työelämäosallisuutta. Hankkeen suunnittelutyössä hyödynnettiin aikuisten TYP-palvelun (Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu) asiakasselvitystä vuodelta 2018, jonka mukaan vaikeasti työllistyvien työttömyys pitkittyy edelleen ja maahanmuuttajataustaisten osuus kasvaa asiakaskunnassa. Maahanmuuttajat muodostavat yhden Helsingin työllisyydenhoidon strategisista ryhmistä. Kaupunki tarjoaa työkokeilupaikkoja erityisesti maahanmuuttajataustaisille naisille. (Helsingin kaupunginkanslia, 2019.)

Hanke on suunnattu somalian-, arabian- ja venäjänkielisille maahan muuttaneille kaupungin työllisyydenhoidon asiakkaina oleville yhteensä 250 naiselle, joilla on vähän tai ei ollenkaan koulutusta ja työhistoriaa. Hankkeen avulla lisätään myös rekrytoivien työnantajien tietämystä kohderyhmän osaamisesta ja tasa-arvoisen rekrytoinnin käytännöistä. Hanke edistää työllisyydenhoidon ohjaustyössä toimivien, oppilaitosten sekä verkostoyhteistyökumppaneiden tietoutta maahan muuttaneiden naisten työelämään ohjauksen erityiskysymyksistä sekä tuottaa tasa-arvoiseen rekrytointiin ja työelämään liittyvää tietoa. Ohjaustyötä tekeville järjestetään myös koulutusta. Hankkeen suunnitteluvaiheeseen saatiin mukaan myös yrityksiä. Hankkeessa naisia kannustetaan hakeutumaan miesvaltaisille aloille. Heille tarjotaan tietoa suomalaisesta työelämästä, työelämän pelisäännöistä sekä työnhaun käytännöistä, joita digitalisaatio on muuttanut. (Emt.)

Digirasti ja Työrasti

Vuonna 2019 käynnistyneellä vapaaehtoisella *Digirasti*-hankkeella pyritään ehkäisemään pitkäaikaisesti työttömien sekä kunnan osittain rahoittaman työmarkkinatuen piirissä olevien henkilöiden digitaalista syrjäytymistä työnhausta. Hankkeessa tuetaan digitaalisen työnhaun ja koulutuksen työkalujen käyttöä. Tarkoituksena on tavoittaa noin 800 kohderyhmään kuuluvaa henkilöä tarjoamalla digineuvontaa 600

henkilölle ja kurssi 200 asiakkaalle. Asiakasohjausta tehdään myös Työllisyyden palvelutorilla. Digiras-tissa hyödynnetään vaikuttavuustietoa, jota saatiin vuoden 2018 lopulla päättyneestä Työrasti-hank-keesta. Työrasti-hanke ylitti hanketavoitteen selkeästi. Vaikka Työrasti-hanke päättyi, sen verkko-alusta jäi käyttöön. (Emt.)

Työkyky käyttöön -hanke

Kaupunginkanslian ja sosiaali- ja terveystoimialan yhteisen *Työkyky käyttöön* -kehittämishankkeen (11.2.- 31.12.2019) tarkoituksena on saada työmarkkinatuen kuntaosuuslistalla olevia henkilöitä nope-ammin työkykyselvitykseen. Pilottialueiksi valittiin Myllypuro, Kontula, Kivikko, Mellunmäki, Kannel-mäki sekä Malminkartano, joiden alueelta kutsutaan henkilöitä työkykyselvitykseen vapaaehtoisuuteen perustuen. Tavoitteena on saada näiltä alueilta monia pitkään kotona olleita muunkielisiä vanhempia kuntoutukseen, työelämään, koulutukseen, työkyvyttömyyseläkkeelle sekä sosiaalityön ja terveystalvelujen piiriin. Aluksi työtä tuetaan hankkimalla tarvittaessa lääkäripalveluja. (Emt.)

Hanketta varten kaupunginkanslian työllisyyspalveluissa selvitettiin laajasti työmarkkinatuen kunta-osuuslistan dynamiikkaa vuonna 2018. Työmarkkinatuen kuntaosuuden ongelmatiikkaan pureutui erikseen perustettu ohjausryhmä, joka teki aktiivista yhteistyötä ME-säätiön, Sitran sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa. Työpaja työkykyselvityksen asiapalveluprosessin kehittämiseksi jär-jestettiin syyskuussa 2018. (Emt.)

Työkyky käyttöön -hanke integroitiin osittain vuonna 2019 käynnistyneeseen Helsingin kaupungin, In-validiliiton, Uudenmaan ELY-keskuksen sekä Uudenmaan TE-toimiston yhteiseen allianssi-palveluko-keiluun, jonka kohderyhmänä ovat helsinkiläiset työttömät (jotka ovat saaneet palvelun alkaessa työ-markkinatukea 300 päivää).

Kotiäitiydestä kohti opiskelua ja työelämää -hanke

Helsingin kaupunki rahoittaa osaltaan Nicehearts ry:n *Kotiäitiydestä kohti opiskelua ja työelämää* -ni-mistä Euroopan sosiaalirahaston (ESR) hanketta (1.1.2019 - 31.12.2020), jonka tavoitteena on torjua pitkäaikaistyöttömyyttä, köyhyyttä ja syrjäytymistä. Hanke on suunnattu 300:lle työelämän ulkopuo-llalla olevalle maahanmuuttajataustaiselle naiselle. Tarkoituksena on yksilöohjauksen ja ryhmätoimin-nan keinoin parantaa kotona lastaan hoitavien äitien työ- ja toimintakykyä sekä huomioida erityisesti kotiäidit kotoutumisessa. Ura- ja palveluohjauksen toimintamallin avulla voidaan kannustaa ja auttaa maahanmuuttajataustaisia naisia osallistumaan yhteiskuntaan ja orientoitumaan kohti opiskelua ja työ-elämää. Osallistavalla hankkeella pyritään vähentämään ylisukupolvisen syrjäytymisen riskiä. Tavoit-teena on arjen hallinta sekä palkkatyön, opiskelun tai vapaaehtoistyön aloittaminen. (Emt.)

Lastenhoidolla tuettu omakielinen yhteiskuntaorientaatio

Helsingin kaupunki on järjestänyt vuodesta 2015 lähtien maahan muuttaneille syrjäytymisvaarassa ole-ville kotivanhemmille lastenhoidolla tuettua omakielistä yhteiskuntaorientaatiota. Kotivanhemmat pe-rehtyvät suomalaiseen palvelujärjestelmään sekä opiskelu- ja työllistymisvaihtoehtoihin neljän kuukau-den aikana. Lisäksi jokainen osallistuja saa henkilökohtaista uraohjausta omalla äidinkielellään. Tähän mennessä 60 prosenttia tavoitetuista osallistujista siirtyy opiskeluun tai työhön vuoden sisällä. (Emt.)

Lastenhoidolla tuettu suomen kielen opetus ja uraohjaus

Helsinki on järjestänyt vuodesta 2013 lähtien lastenhoidolla tuettua suomen kielen opetusta pienten lasten kotivanhemmille eri puolilla kaupunkia. Kurssin aikana jokainen vanhempi saa henkilökohtaista ura-ohjausta. Kurssit tarjoavat opetusta noin 150 henkilölle vuodessa. (Emt.)

Lapset SIB

Alkuvuonna 2019 käynnistyi kaupungin toimialojen edustajien ja Lastensuojelun Keskusliiton yhteistyönä *Helsingin Lapset SIB* -hankevalmistelu, joka hyödynsi tukenaan Sitran ja kaupungin tiedonkeruun tilastoaineistoa lastensuojelun asiakkuuksista Meri-Rastilan ja Kallahden alueilta (2018). Hankevalmistelun tavoitteena on katkaista lastensuojelun asiakkuuksien periytymisen kierre sekä tarjota varhaisen vaiheen tukea lapsiperheille Vuosaaren sekä Mellunkylän alueilla. Alueilta valitaan vapaaehtoisuuteen perustuen 40 lasta perheineen vuosittain mukaan interventiopalveluihin. Erityistä huomiota kohdistetaan lapsiin, joilla ilmenee käyttäytymiseen liittyviä ongelmia, kuten vaikeuksia koulunkäynnissä sekä mielenterveysongelmia. Hankevalmistelulla tavoiteltiin tulosperusteista rahoitussopimusta (sopimus vuoteen 2031 saakka) yhteistyössä kaupungin, FIM Oy:n ja Epiquksen kanssa. Kaupungin omia palveluja kehittämällä sekä ostopalveluja kohdentamalla Lapset SIB -hankkeessa on määrä puretua periytyvän huono-osaisuuden juurisyihin, sekä tavoitella vanhempien koulutus- ja työllisyysasteen nostamista, raskaiden sosiaalipalveluiden käyttöasteen vähentymistä sekä lasten harrastusten ja ystävien määrän kasvua.

Espoo

KORKO – korkeaa osaamista yrityksiin -hanke

Hankkeessa on tarjottu ryhmämuotoista vertaismentorointia vähintään vuoden työttömänä olleille korkeastikoulutetuille. Hanke on pääkaupunkiseudun kaupunkien yhteinen ja sen hankekausi on 2018-2019. Hankkeen palvelu koostuu fasilitoidusta vertaismentoroinnista teemaryhmissä sekä yritysten ja osaajien kohtauttamisesta ja siihen liittyvistä valmennuksista. Hankkeessa oli vuonna 2018 yhteensä 471 asiakasta.

Hankkeen toimintamallin vakinaistaminen vuoden 2020 alusta alkaen osaksi kaupungin työllisyyspalveluita on valmistelussa. Espoon kaupungin tavoitteena on käyttää tulevaisuudessa enemmän ryhmämuotoisia ohjaus- ja vertaismentorointipalveluita, joiden kehittämiseen Korko-hanke tarjoaa hyvän pohjan.

Työrasti Espoo

Työrasti Espoo oli asiakkaiden osaamista ja työelämävalmiuksia kehittävä työllisyyspoliittinen hanke. Kohderyhmänä olivat 30–54-vuotiaat espoolaiset, jotka olivat saaneet passiivista työmarkkinatukea 300 päivää tai olivat olleet yhtäjaksoisesti työttömänä yli 12 kuukautta. Hankkeen kohderyhmään kuuluivat sekä suomenkieliset että muunkieliset espoolaiset työttömät työnhakijat. Muunkielisten asiakkaiden osuus on noin 70%.

Kesällä 2018 valmisteltiin maahanmuuttajille suunnattua Omnian Osaamiskeskuksen moniammatillista työskentelymallia ja syksyllä Työrasti pilotoi asiakasohjausta yhdessä TE-toimiston ja Omnian kanssa.

Hankkeessa oli 139 asiakasta vuonna 2018.

Digipore

6Aika hankkeena toteutettua Digipore hanketta valmisteltiin vuonna 2018, mutta asiakkaita hankkeessa ei vielä ollut vuoden aikana. Digipore-hankkeessa parannetaan osaavien ohjelmistokehittäjien

saatavuutta yrityksiin. 3 kuukautta kestävän koulutuksen sisältö suunnitellaan ja räätälöidään yhteistyössä hankkeen asiantuntijan, yrityksen ja koulutuksen palveluntarjoajan kanssa. Koulutukseen osallistuvien henkilöiden orientaatiojaksot on työnantajalle maksuton.

Vantaa

Digipore -hanke (01.09.2018-31.12.2019) on Espoon, Helsingin, Oulun, Tampereen, Turun ja Vantaan kaupunkien yhteinen 6aika hanke. Hankkeen tavoitteina on työllistymisen lisääntyminen teknologia-alalle, digitaalisen osaamisen vahvistaminen, teknologia-alan houkuttelevuuden lisääntyminen ja uusien yrityksiä ja työn ja koulutuksen ulkopuolella olevia henkilöitä hyödyttävien palvelujen luominen ketterillä kokeiluilla. Kohderyhmänä ovat nuoret sekä heikossa työmarkkina-asemassa olevat. Hankkeessa työskentelee projektipäällikkö sekä -suunnittelija. Hankkeen kustannukset ovat 165 000 euroa

Luotsi-hanke (1.1.2019-31.12.2019) on työvoimapolitiittista rahoitusta saava hanke, joka tarjoaa työnhaun ryhmä- ja yksilövalmennusta vantaalaisille yli 30- vuotiaille vuoden työttöminä olleille henkilöille. Luotsi tarjoaa myös työnhaun pop up -neuvontaa eri toimipisteissä sekä työllisyyden palvelutorilla. Hankkeen tavoitteena on suunnitella ja pilotoida vantaalaisille työttömille tarkoitettu avoin työnhaun neuvontapalvelu. Hankkeen tavoitteena on kohdata 1200 asiakasta, joista 480 osallistuu ryhmävalmennukseen. Hankkeessa työskentelee projektipäällikkö sekä kuusi uravalmentajaa. Hankkeen kustannukset ovat 230 000 euroa.

Match-hanke (1.6.2019-31.5.2021) on ESR-rahoitteinen hanke, jonka tavoitteena on parantaa koulutuksen ja työllistymistä edistävien palveluiden vaikuttavuutta sekä lisätä maahanmuuttajien koulutusospi- musten sekä oppisopimuskoulutuksen käyttöä ja vetovoimaa. Hankkeessa työskentelee projektipäällikkö sekä kaksi projektisuunnittelijaa. Hankkeen kustannukset toiminta-ajalta ovat noin 600 000 euroa.

Pääkaupunkiseudun Työllisyyden palvelutori (25.3-31.12.2019) on Uudenmaan TE-toimiston, Helsingin, Espoon ja Vantaan yhteinen hanke, jossa tarjotaan ohjaus- ja neuvontapalvelua aikuisille työnhakijoille koulutus- ja työnhakuasioissa. Asiakkaat pääsevät keskustelemaan työllisyyteen ja koulutukseen liittyvistä vaihtoehdoista ilman ajanvarausta anonymisti eri ammattilaisten kanssa. Vantaalla työllisyyden palvelutori toimii TYP toiminnan yhteydessä. Palvelutorin aukioloaikana asiakkaita palvelee palveluohjaaja sekä TE-asiantuntija. Lisäksi palvelutorilla palvelee myös työllisyyspalveluiden uraohjaajat ja uravalmentajat sekä Edistian CV- ja työnhakuvalmennus ja muita ulkopuolisia toimijoita.

Korko -korkeaa osaamista yrityksiin-hanke (2.1.2017–31.12.2019) on Espoon, Helsingin ja Vantaan yhteinen hanke, joka kehittää ja pilotoi uusia työllistämisen palveluita pääkaupunkiseudun yrityksille ja erityisesti korkeasti koulutetuille työnhakijoille. Yrityksille on tarjolla mm. osajahaku ja rekrytuki, jossa yrityksille kerrotaan työllistämisen tuista. Työttömille tarjottavia palveluja ovat osaamiskartoitus, vertaisryhmät ja osaajapooli.

Sosiaalisia innovaatioita ja työtä julkisilla hankinnoilla (SIEPP) -hanke (1.6.2017-31.12.2019) hanke on kansainvälinen ESR-hanke. Hankkeen tavoitteena on lisätä julkisten hankintojen avulla työllistymismahdollisuuksia heikossa työmarkkinasemassa oleville, kuten pitkäaikaistyöttömille, ikääntyneille, maahanmuuttajille, nuorille ja osatyökykyisille. Käytännössä tämä toteutetaan kehittämällä julkisia hankintoja ja niihin sovellettavia työllistymisehtoja sekä kokeilemalla innovatiivisia tulosperusteisia menetelmiä työllistymistä tukevien julkisten hankintojen yhteydessä. Tavoitteena on, että 30 heikossa työmarkkina-asemassa olevaa henkilöä työllistyy julkisten hankintojen kautta avoimille työmarkkinoille hankkeen aikana tehtyjen työllistämisehtojen kautta. Hankkeessa työskentelee yksi projektisuunnittelija yhteistyössä Vantaan kaupungin hankintakeskuksen kanssa. Hankkeen kustannukset toiminta-ajalta ovat 123 409 euroa.

Vantaan osaamiskeskuksen (1.1.2019-31.12.2019) perustamisesta päätettiin syksyllä 2018 sekä osaamiskeskustoiminnan perustamiseen kohdennetun avustuksen hakemisesta. Haku käynnistyi loka-kuussa työ- ja elinkeinoministeriössä (TEM) sekä opetus- ja kulttuuriministeriössä (OKM) samanaikaisesti ja rahoitus myönnettiin joulukuussa. Hankehaku sekä toiminnan valmistelu toteutettiin yhteistyössä nuoriso- ja aikuiskoulutuksen kanssa. Vantaan osaamiskeskuksen Työllisyyspalveluiden vuoden 2019 budjetti on 0,7 miljoonaa euroa. Vantaan osaamiskeskuksen edistää vantaalaisten maahanmuuttajien osaamisen tunnistamista, työllistymistä ja kouluttautumista. Palvelu on kohdennettu vantaalaisille täysi-ikäisille työttömille ja työelämään siirtyville ulkomaan kansalaisille tai aikuisiällä Suomen kansalaisuuden saaneille, jotka tarvitsevat apua osaamisen tunnistamisen ja työllistymiseen.

Työllisyyspalvelut on mukana toteuttamassa elinkeinopalveluiden hallinnoimaa EU:n kaupunkiagendaan (UIA) liittyvää Growth and Social Investment Pacts for local companies (GSIP) -hanketta, joka sai hankerahoitusta vuosille 2018–2021. Hanke yhdistää yritysten kasvun, teknologisen uudistuksen sekä yhteiskuntavastuun. Hankkeen tavoitteena on lisätä erityisesti työntekijöiden ja työttömien osaamista- soa ja kouluttautumismahdollisuuksia. Lisäksi Vantaan työllisyyspalvelut rahoittaa osaltaan Nicehearts ry:n Kotiäitiydestä kohti opiskelua ja työelämää-hanketta (1.1.2019 - 31.12.2020).

Turku

Turun seudun työvoimahautomo (3/17 – 8/19)

Hankkeen kohderyhmänä olivat kaikki työttömät ja yritykset kuudelta toimialalta: teknologia, kauppa- ja ravitsemisala, rakennusala, yksityinen sosiaali- ja terveysala, logistiikka, informaatioteknologia. Hanke auttoi yrityksiä löytämään osaavaa työvoimaa uusien väylien (mm. hankkeen aikana kehitetty mobiililyökalu) avulla. Hanke kehitti työttömien osaamista vastaamaan yritysten tarpeisiin. Hanke järjesti paljon erilaisia tapahtumia ja koulutuksia. Hankekumppaneina olivat Paimio, Sauvo, Raisio, Rusko, Masku, Mynämäki, Nousiainen, Raision seudun koulutuskuntayhtymä, Turun ammatti-instituutti, Turun aikuiskoulutuskeskus, Turku Science Park.

Hankkeen rahoittajina oli Euroopan sosiaalirahasto / Keski-Suomen ELY-keskus ja hankkeen kokonaisbudjetti oli 557 772 euroa.

6Aika: DuuniPolku -hanke

DuuniPolku -hankkeen tavoitteena on kehittää ja pilotoida uusia työllisyyttä ja yrittäjyyttä edistäviä yhteistoimintamalleja ja palveluja. Hankkeessa keskeistä on työllisyys- ja koulutuspalvelujen yhteistointa ja osaamisen yhdistäminen uusilla tavoilla työllisyyden ja yrittäjyyden edistämiseksi. DuuniPolku -hanke on kahdeksan osatoteuttajan yhteishanke. Mukana on viisi kaupunkia ja kolme ammattikorkeakoulua. Hankkeen kesto on 1.11.2017–1.1.2020. Turusta hankkeessa mukana ovat Turun kaupunki ja Turun ammattikorkeakoulu. Turun kaupungin ja Turun ammattikorkeakoulun osahankkeet toteutetaan yhdessä, osahankkeilla on yhteiset tavoitteet ja kehittämiskohteet. Osahankkeet toteutetaan yhteistyössä Turun kaupungin työllisyyspalvelukeskuksen kanssa.

Yhteiset kehittämiskohteet ovat:

- 1) työllistymistä edistävän voimavarakeskeisen, motivoivan ja vaikuttavan haastattelumallin kehittäminen työttömille työnhakijoille ja työmarkkinoille suuntaaville opiskelijoille
- 2) palvelupolkumallien ja -kuvausten luominen työllisyyspalvelujen eri asiakasryhmille (alle 25-vuotiaat nuoret, maahanmuuttajat, työkykyiset pitkäaikaistyöttömät, osatyökykyiset pitkäaikaistyöttömät, työkyvyttömät)
- 3) työllistymistä edistävän vertaismentorointimallin kehittäminen nuorille työnhakijoille (mentoreina sosionomiopiskelijat)
- 4) Turun alueen työllisyyspalvelut kattavan verkkotietopalvelun (Työllisyysviuhka) rakentaminen

Turun kaupungin osahankkeessa työskentelee yksi kokoaikainen hankekoordinaattori. Turun ammattikorkeakoulun osahankkeessa yksi osa-aikainen projektipäällikkö ja kolme osa-aikaista hanketyöntekijää. Turun kaupungin osahankkeen budjetti koko hankeajalle on 140 533 euroa ja ammattikorkeakoulun osahankkeen 127 487 euroa. Osahankkeiden yhteisenä määrällisenä tavoitteena koko hankeajalle on tarjota työllistymistä edistäviä toimia 110 asiakkaalle (työttömiä työnhakijoita ja opiskelijoita).

Digipore

Turun, Helsingin, Espoo, Vantaan, Tampereen ja Oulun yhteinen työllisyyttä edistävä hanke, jossa Turku toimii päätoteuttajana. Hankekausi on 9/18–12/19. Hankkeen tavoitteena on tavoittaa 40 asiakasta, joista 30 prosenttia työllistyy ja 30 prosenttia siirtyy opintoihin hankkeen vaikutuksesta. Kohderyhmänä ovat 18–29-vuotiaat turkulaiset työttömät. Hakijalla tulee olla it-alan osaamista – joko itse opittua tai koulutuksen kautta hankittua. Hakijan tulee olla myös motivoitunut. Asiakkaille tarjotaan hankkeen toimesta it-koulutusta. Yrityksistä suurin osa suhtautuu positiivisesti ja on lähtenyt toimintaan mukaan.

Työllistymisen polku maahanmuuttajille

Hanke sisältyi Turun kaupunkiseudun ja valtion väliseen kasvusopimukseen 2016–2018 (hanke päättyi 4/19). Hankkeen avulla vahvistettiin alueellista kilpailukykyä tukemalla ja luomalla mahdollisuuksia hyödyntää Suomeen muuttaneiden osaajien työpanosta ja innovaatiokykyä. Hanke muodostui kolmesta osiosta, jotka yhdessä muodostivat työllistymisen polun maahanmuuttajille.

- osio 1 Edellytykset innovaatiotoimintaan ja työllistymiseen
- osio 2 Suomen kieli ja kulttuuri
- osio 3 Osaamisen hyödyntäminen paikallisessa elinkeinoelämässä

Parempaa työ- ja toimintakykyä -hanke Party

Hanke toimi ajalla 4/2015–3/2018. Hanketta rahoitti Euroopan Sosiaalirahasto, Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö sekä Turun kaupunki. Party-hanke oli tarkoitettu pitkään (yli 1 000 päivää työmarkkinatukea saaneet) työttömänä olleille turkulaisille työttömille tukemaan heidän työ- ja toimintakykyään. Alkutaipumisessa jokaiselle tehtiin henkilökohtainen suunnitelma omien tarpeiden mukaan.

Party -hankkeen palveluina tarjottiin:

- Hoidon- ja palvelutarpeen kartoitus
- Työterveyshoitajan palvelut
- Lääkäripalvelut
- Moniammatillinen työ- ja toimintakyvyn arvio
- Tuki- ja neuvontapalvelut
- Ryhmämuotoiset palvelut, Partyn Kimmoke-ryhmät
- Mahdollisuus osallistua työllisyyspalvelukeskuksen palveluihin
- Asiakasraatien toiminta

Tampere

6Aika: Duunipolku

Tampereen kaupungin Duunipolku -hankkeessa (1.11.2017-31.1.2020) edistetään erityisesti ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden työllistymistä opintojen aikana ja valmistumisvaiheessa. Uusia yhteistoiminnallisia palveluita ja toimintamalleja on rakennettu yhdessä Tampereen kaupungin työllisyyspalveluiden ja Tampereen seudun ammattiopisto Tredun kanssa. Yritysten rekrytointi- ja osaajatarpeisiin, kuten Särkänniemeen, on syntynyt opintojen aikaisia työllistymispolkuja. Hoiva-alan yritysten rekrytointitarpeisiin on vastattu Tredusta Duuniin -rekrytointitapahtumilla. Eri koulutusalojen opiskelijoiden itsensä työllistämisen ja työnhaun taitoja on vahvistettu mm. Tredusta Tekijäksi työelämään -valmennuksissa, jotka on opinnollistettu. Yhteistyökokeilun kautta ollaan oppilaitoksen kanssa tunnistettu opiskelijoiden varhaisen tuen tarve, johon vastataan moniammatillista yhteistyötä tekemällä yhdessä oppilaitoksen sisäisten toimijoiden ja ulkoisten verkostojen (esim. Ohjaamo, TE-palvelut) kanssa. Yhdessä oppilaitoksen strategisen ohjaushankkeen kanssa on rakennettu varhaisen tuen toimintamalli, joka on kuvattu mm. Varhaisen tuen toimintamalli -oppaassa. Varhaisen tuen jalkauttamiseen sisältyy myös henkilöstövalmennusta. Digitaalisia työkaluja on testattu opiskelijoiden osaamisen tunnistamisessa. Opiskelijoita on osallistettu palveluiden ja työuraohjauksen kehittämiseen. Opetus- ja ohjaushenkilöstön osaamista on tuettu työuraohjauksen vahvistamiseksi. Hankkeeseen on eri tavoin osallistunut yli 600 opiskelijaa, työnhakijaa, opetus- ja ohjaushenkilöstöön kuuluvaa.

6Aika- Digipore

Hankkeen tavoitteena on lisätä työllistymistä teknologia-alalle, vahvistaa yleistä digitalisaatio-osaamista sekä tarjota matalan kynnyksen palveluita asiakkaille. Tampereen osatoteutuksen teemana on ”koko kansan digi” ja keskeisiä tuotoksia ovat digiverkkokoulutus, kokokansandigi-kotisivut ja erilaiset digitietämystä kasvattavat asiakastilaisuudet. Kohderyhmänä Tampereen osatoteutuksessa ovat nuoret ja pitkäaikaistyöttömät. Hankkeen toteutusaika on 1.9.2018-31.12.2019.

Guide 2.0

Työllisyydenpalvelut on kumppanina kansainvälisessä EU-kumppanuushankkeessa Guide 2.0 ajalla 1.9.2018 - 31.10.2020. Hankkeen hallinnoijana on työllisyystoimija Rinova Limited Lontoosta ja muut kumppanit ovat Metropolisnet-työllisyysverkoston toimijoita eurooppalaisista kaupungeista. Hankkeen tavoitteena on parantaa nuorten kanssa toimivien ammattilaisten ohjauskäytäntöjä ja tarjota vertaisohjaamisen alusta ammattilaisten käyttöön. Hankkeen ensisijainen kohderyhmä ovat ne ohjaustyötä tekevät ammattilaiset, jotka ovat suoraan tekemisissä nuorten aikuisten aikuiskoulutuksen ja ohjauksen kanssa. Hankkeen tavoitteena on tarjota innovatiivista ja ajatuksia herättävää keskustelua ja oppimiskokemusten vaihtoa sekä edistää osaamisen ja ohjauskäytäntöjen kehittymistä.

CITIES-GroW: Integration of refugees and migrants through economic activity in cities

Kansainvälinen hankekokonaisuus (toteutusajankausi 1/2017 - 1/2019) kehitti taloudellisia malleja, joilla edistetään maahanmuuttajien integroitumista. Hanketta koordinoi Eurocities ja mukana oli 16 kaupunkia eri puolilta Eurooppaa. Työtä tehtiin neljässä eri klusterissa, joista Tampere osallistui maahanmuuttajien yrittäjyyttä tukevia palveluita koskevaan osioon. Tampereen kohderyhmänä olivat maahanmuuttajataustaiset yrittäjät, joita tuettiin kolmikantaisesti tarjoamalla yrittäjän tueksi tukea yrityskummeilta ja ammattikorkeakoulusta (kokemus+ tietotaito). Yritysten tukimalli oli Rotterdammista kehitetty ja hankkeessa kokeiltiin, voiko mallin siirtää toisaalle. Hankkeeseen osallistui Tampereella neljä maahanmuuttajataustaista yritystä. Toimintaa jatketaan myös hankkeen päätyttyä.

Muut kehittämishankkeet

Tampere haki ja sai valtionavustusta vuodelle 2019 maahanmuuttajien osaamiskeskustoiminnan käynnistämiseen. Lisäksi valmisteltiin projekti suurten rakennushankkeiden työvoimatarpeiden ennakointimallin kehittämiseen. Tavoitteena on, että toimintamallin avulla voidaan riittävän ajoissa ennakoida hankkeiden (kuten Raitiotie-hanke, Tampereen Kansi- ja Areena -hanke, Hiedanranta) tuleva työvoimatarve niiden eri vaiheissa ja varmistaa näin riittävä työvoiman saanti, jolloin rakennushanke etenee suunnitelman mukaisesti eikä turhia viivästymisiä tule puuttuvien osaajien vuoksi. Hanke käynnistyi vuoden 2019 alusta.

Työllisyyspalveluissa kehitettiin ja otettiin käyttöön useita digitaalisia ratkaisuja osana työllisyyskokeilun asiakasprosesseja. Sähköisen asiakaspalautejärjestelmän kautta annettiin yli 7 000 työnhakijapalautetta kokeilun alusta lukien. Digitaalisen asiakasajanvarausjärjestelmän kautta varattiin noin 13 500 asiakasajaa. Lisäksi pilotoitiin työllistymisedellytyksiä parantavia palveluja, kuten keskustelevaa ohjelmistorobottia Osaamisbottia ja WordDive-sovellusta suomen kielen opiskeluun maahanmuuttaja-asiakkaille. Digitaalinen palvelutarvearviotyökalu Kompassi oli käytössä asiakastyössä sekä OMA-valmentajilla että usealla palveluntuottajalla.

Oulu

Työllä hyvinvointia -kehittämissalkku

Työllistymistä edistävät kehittämissalkut on toteutettu osana Oulun kaupungin Työllä hyvinvointia -kehittämissalkkua, jonka tavoitteiksi on asetettu: 1) Uusien työpaikkojen ja työmahdollisuuksien synnyttäminen, 2) Nuorisotakuun mukaisten toimien edistäminen työllistämässä ja 3) Työn ja tekijän kohtaamisen edistäminen rakenne- ja pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseksi.

Työllä hyvinvointia kehittämissalkun projektitoimintaa on osaltaan ohjannut työllisyyden toimintaympäristössä tapahtuneet lainsäädännölliset muutokset ja valmistautuminen kuntien työllisyys- ja elinkeinopalveluiden rooliin tulevassa maakuntauudistuksessa. Projektien painopisteisiin vaikuttaa myös edelleen kuntasektorin vastuun kantaminen mm. pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa, johon osaltaan on pyritty vastaamaan myös projektitoiminnan kautta tapahtuvalla työllistämällä sekä uusilla projekteissa kehitettävillä toimintamalleilla.

Työllä hyvinvointia kehittämissalkussa oli vuonna 2018 käynnissä yhteensä 30 hanketta. Näistä 18 olivat rahoitushankkeita. Näitä kaupunginhallituksen kehittämissalkkujen määrärahasta sekä työllisyysmäärärahasta rahoitettuja projekteja ovat toteuttaneet pääsääntöisesti oululaiset yleishyödylliset yhdistykset, säätiöt sekä alueen oppilaitokset. Päärahoittajana näissä hankkeissa on yleensä ollut Pohjois-Pohjanmaan ELY-Keskus (ESR-ohjelma) tai Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto (työllisyyspoliittinen avustus).

Työllisyyspalveluissa on ollut vuoden 2018 aikana toiminnassa yhteensä kahdeksan projektia, ja sivistys- ja kulttuuripalveluissa on toteutettu neljä työllistämisen painopistealueella olevaa projektia. Nuorten työllisyyspalveluiden kehittämishanke (NUTKE) ja Työllisyyspalveluiden seudullinen kehittämishanke (SETKE) päättyivät vuoden 2018 lopussa. Hankkeissa tehtävä asiakastyö päättyi jo aiemmin kesän ja syksyn aikana. Hankkeissa tehtyä asiakas- ja kehittämistyötä jatkettiin vuoden 2018 lopussa uusia toimintoja ja hankkeita käynnistämällä. Muita työllisyyspalveluissa vuonna 2018 käynnissä olleita hankkeita olivat DigiPore, DuuniPolku, Työllisyys SIB Oulu, Uusi Suunta työelämään, Oulun Ohjaamon kehittämishanke ja Kohtaantoa valmennuksella. Lisäksi työllisyyspalvelut käynnisti Digital Media Runway (DMR) –hankkeen, joka toteutetaan yhteistyössä elinkeinopalveluiden kanssa

Oulun Ohjaamon kehittämishanke

Elokuussa 2018 käynnistyi Oulun Ohjaamon kehittämishanke (ESR), joka toimii osana Byströmin Ohjaamo. Hanketta hallinnoi BusinessOulun työllisyyspalvelut ja jonka työntekijät ovat työllisyyspalveluiden henkilöstöä. Oulun Ohjaamon kehittämishankkeessa kehittämisen painopisteinä ovat nuorille alle 30-vuotiaille suunnattujen monialaisten palveluiden tavoitettavuuden parantaminen viestintää ja digitaalisia työvälineitä ja palveluita kehittämällä. Tavoitteena on myös Ohjaamon toimintamallin vakiinnuttaminen ja selkiennyttäminen muuttuvassa toimintaympäristössä sekä nuorten tukeminen ja valmentaminen koulutukseen ja työelämään palvelurakenteiden ja koulutuskentän muutoksissa ja digitalisaation haasteissa. Hankkeen asiakkuudessa oli loppuvuoteen 2018 mennessä noin 70 henkilöä. Kokonaiskustannukset 750 086 €. Rahoittajina Keski-Suomen ELY-keskus (ESR) 75 % ja Oulun kaupunki 25 %.

Kohtaantoa valmennuksella -hanke (ESR)

Lokakuussa 2018 käynnistyi yrityslähtöisiä työllistämismalleja ja työhönvalmennusta kehittävä hanke ”Kohtaantoa valmennuksella”. Hankkeessa kehitetään ja hankitaan työvoiman kohtaantoa tukevia valmennuksia, palveluja, tilaisuuksia ja tapahtumia sekä tarjotaan työnhakijoille henkilökohtaista työhönvalmennusta. Hanke palvelee pääsääntöisesti yli 30-vuotiaita työnhakijoita, joiden työttömyys uhkaa pitkittyä tai on jo pitkittynyt. Kohtaantoa valmennuksella -hankkeen toiminta-aika on 1.10.2018-31.12.2020 ja siinä työskentelee 7 henkilöä. Vuoden 2018 lopulla käynnisteltiin hanketta, suoritettiin siihen liittyvät rekrytoinnit sekä toteutettiin hankkeen tavoitteiden mukaista verkosto- ja kehittämistyötä alueen muiden työllisyys- ja koulutusorganisaatioiden kanssa. Hankkeen asiakkuudessa oli loppuvuoteen 2018 mennessä noin 50 henkilöä. Budjetti yhteensä 1 613 149 €, josta ESR-rahoituksen osuus 1 290 519 €, Oulun kaupungin osuus 322 630 €.

DigiPore

6aika DigiPore –hanke käynnistyi syyskuussa 2018. Hankkeessa ovat mukana kaikki 6Aika kaupungit ja tavoitteena on tuoda uusia avauksia ICT-alan osaajapulaan tarjoamalla valmennusta ja mahdollisuuksia päästä näyttämään oma osaaminen työmarkkinoilla. Oulun osahankkeen tavoitteena on pilotoida työnhakijoiden ja yritysten kohtaamispaikkaa, innostaa nuoria hakeutumaan ICT-alan koulutukseen sekä tarjota osaajille mahdollisuus kehittää ja näyttää osaamistaan. Työnhakijat ovat voineet osoittaa osaamistaan ratkaisemalla rekrytoinneissa käytössä olevia ohjelmointitehtäviä. Lisäksi pilotoinnissa on minihackathon-tyyppinen tilaisuus, jossa osaaminen osoitetaan ratkaisemalla yrityksen haaste yhden päivän aikana. Osaamisen kehittämiseksi webohjelmoinnin valmennusohjelma on kilpailutuksessa. Hanke päättyy 31.12.2019. Ulkopuolinen osarahoitus: 110 208 € (70 %, Hämeen Ely-keskus). Oulun kaupungin rahoitusosuus 47 232 € (30%).

DuuniPolku

6Aika DuuniPolku –hanke käynnistyi Oulussa tammikuussa 2018. Oulun osahankkeessa kehitetään ja pilotoidaan yhteistoimintaan perustuvia uusia palveluita työllistymisen edistämiseksi. Tavoitteena on tunnistaa ja vastata työelämän osaamistarpeisiin kehittämällä yritysten kanssa käytävää vuoropuhelua. Uutta palvelua toteutetaan yhteistyössä työnhakijoiden ja työnantajien kanssa yritysten aidoissa toimintaympäristöissä työssävalmennuksen keinoin. Valmennuksen tavoitteena on tunnistaa työnhakijoiden osaaminen, potentiaali ja osaamisen kehittämistarpeet. Valmennuksessa edistetään työnhakijan ja yrityksen työyhteisön sujuvaa ja tavoitteellista yhteistyötä. Kehittämisen kohteena on lisäksi ollut työnantajille suunnattu valmennusseteli, jonka yritys saa osallistuttuaan valmennukseen. Lisäksi hankkeessa on suunniteltu digitaalisen työkalun sisältöä vastaamaan tulevaisuuden tarpeita. Ulkopuolinen osarahoitus: 172 235 € (80 %, Hämeen Ely-keskus), Oulun kaupungin rahoitusosuus 73 815 € (20%).

Työllisyys SIB Oulu

AIKO-rahoitteisessa Työllisyys-SIB-Oulun -valmisteluhankkeessa valmisteltiin Oulua Työ- ja elinkeinoministeriön TYÖ-SIB -hankkeen tuloon. Oulun valmisteluhankkeessa mm. perehdyttiin alueen työllisyystilanteeseen, määriteltiin Oulun kohderyhmää ja tavoitteita sekä valmisteltiin asiakasohjausta. Oulun osahanke käynnistyi marraskuussa 2017 ja päättyi 31.1.2019. TEM:in suunnitteluvaiheessa olevassa TYÖ-SIB hankkeessa pyritään ohjaamaan pitkäaikaistyöttömiä työhön tai koulutukseen ostopalvelumallilla. Hankkeen kustannukset: 39 999 €, josta AIKO-rahoitusosuus (Pohjois-Pohjanmaan liitto) 27 999 €, Oulun kaupungin osuus 12 000 €.

Uusi Suunta työelämään

Uusi suunta työelämään –kokeilun tavoitteena oli uusien palvelukokonaisuuksien kehittäminen osatyökykyisille työttömille työnhakijoille sekä uudelleensijoitusta tarvitseville työssä oleville. Kokeilussa lähestyttiin osatyökykyisyyttä sekä työ- ja toimintakyvyn tukemista, edistämistä ja arviointia kolmen konkreettisen toimintamallin kautta. Toimintamallien kohderyhmät jakaantuivat osatyökykyisiin työttömiin ja työsuhteessa oleviin kuntasektorin osatyökykyisiin työntekijöihin. Työttömän työnhakijan sekä uudelleensijoitettavan palvelukokonaisuuksien kautta pilotoitiin ja kehitettiin yhteistyöverkostojen toimintaa. Toimijoiden roolia myös selkeytettiin toimimaan mahdollisimman sujuvasti ja oikea-aikaisesti kohderyhmien työkyvyn tuen palveluiden järjestämiseksi. Kokeilun pilotointien avulla on tavoiteltu vaikuttavuutta työttömien työnhakijoiden osatyökykyisyyden huomioimiseksi, todentamiseksi ja esiin nostamiseksi. Hanke toimi ajalla 1.4.2017–31.12.2018. Kustannukset yhteensä 390 499, josta STM osuus 312 399 ja Oulun kaupungin osuus 78 100 €.

Digital Media Runway (DMR) –hanke, joka toteutetaan yhteistyössä elinkeinopalveluiden kanssa

DMR (Digital Media Runway) -ESR-hanke on BusinessOulun työllisyys- ja elinkeinopalvelujen yhteishanke, jonka tavoitteena on synnyttää uusia digitaalisen media-alan yrityksiä, helpottaa ICT- ja digitaalisten media-alojen työvoimapulaa sekä viedä digitaalisia osaajia myös perinteisille toimialoille. Hankkeessa kehitettävän yrittäjyyspolun toimet alkoivat syyskuussa 2018. Yrittäjyyspolun järjestämiin valmennuksiin osallistui noin 40 henkilöä, jotka olivat yrittäjiä, startup-yrittäjiä, opintojen loppuvaiheen opiskelijoita ja työttömiä työnhakijoita. Yrityksiä mukana oli noin 10. Työllisyyspolun toimenpiteitä alettiin käynnistellä joulukuussa 2018 suunnitellen muun muassa asiakastyön tulevia toimia ja aloittaen toimintamallin pilotointi. Hanke toimii ajalla 1.9.2018–31.1.2021. Kokonaiskustannukset 345 279€. Rahoittajina Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus (ESR) 70 % ja Oulun kaupunki 30 %.

6.8 Muu panostaminen yritystoimintaan

Helsinki

Työllisyys ja yritys elämä kulkevat Helsingissä käsi kädessä; kaupunginkanslian työvoima- ja maahanmuutto -yksikkö tekeekin aktiivista yhteistyötä yrityspalvelut-yksikön kanssa, esimerkiksi vuoden 2018 lopulla käynnistyi työllisyyden ekosysteemin yhteinen mallinnustyö. Myös Helsinki-lisän kehittämisen eteen tehdään yhteisesti töitä. Yrityspalvelut-yksikön toimintaan kuuluvat kaupungin yritysmyönteisyyden edistäminen sekä yritysasiakkuuksien ja yritysten toimintaedellytysten vahvistaminen. Yksikön perustamisen taustalla on tarve palvelulle yritysasiakkaita yhä vaikuttavammin ja laajemman keinovalikoiman avulla. Yksikkö edistää yritysmyönteisyyttä koko kaupungin tasolla.

Yrityspalvelut

Yrityspalvelut-yksikön palveluvalikoimaan kuuluvat *Pop up -rekry*, jossa työnantaja perehdyttää yrityskoordinaattorin markkinoimaan työpaikkaa työnhakijoille. Yrityskoordinaattori auttaa tarvittaessa työnhakijaa työhakemuksen tekemisessä. Pop up -rekryn avulla työnantaja saa lisää hakijoita tehtävään. (Helsingin kaupunki, 2018.)

Suorahaussa yrityskoordinaattori markkinoi työpaikkaa työnhakijoille ja haastattelee hakijoita työnantajan ohjeistuksen mukaan. Yrityskoordinaattori esittelee haastatellut hakijat työnantajalle. Suorahaku helpottaa työnantajan rekrytointia, sillä tehtäviin saadaan esihaastateltuja hakijoita. (Emt.)

Täsmärekry toteutetaan työnantajan tiloissa, ja se tehdään yhteistyössä yrityspalveluiden kanssa. Yrityspalvelut markkinoi tapahtumaa ja etsii sopivia hakijoita tapahtumaan. Täsmärekry tarjoaa hyvän mahdollisuuden esitellä kiinnostuneille hakijoille työnantajaa. (Emt.)

Työnantajatreffeissä yrityskoordinaattori organisoii työnantajan puolesta rekrytointitapahtuman, hankkii paikan, markkinoi monikanavaisesti työnantajan työmahdollisuuksia sekä järjestää rekrytointitapahtuman käytännön järjestelyt. Työnantajatreffien ansiosta työnantajalla on mahdollisuus haastatella kerralla useita motivoituneita hakijoita. Tapahtumat tuovat työnantajille hyvää näkyvyyttä. (Emt.)

Isoja rekrytointitapahtumia järjestetään vuosittain yrityskoordinaattoreiden toimesta noin kuusi. Yrityskoordinaattorit organisoivat koko tapahtuman suunnittelun ja toteutuksen sekä markkinoinnin työnhakijoille. Rekrytointitapahtumat ovat perinteisesti houkutelleet paljon työnhakijoita ja paikalle on saatu useiden eri alojen työnantajia, jotka ovat saaneet hyvää näkyvyyttä palvelun ansiosta. (Emt.)

Yrityspalvelut markkinoivat myös edellä kuvattua Helsinki-lisää.

Yrityshaastattelut

Yritystoiminnan tukemista, yritystoimintaan panostamista sekä palveluiden vaikuttavuutta on seurattu aktiivisesti. Taloustutkimus Oy teetti Helsingin kaupungin toimeksiannosta ”Yrityshaastattelut 2018 - tutkimuksen”, jonka tavoitteena oli selvittää, minkälaisia kokemuksia helsinkiläisillä yrityksissä on Helsingin kaupungin yrityksille tarjoamista palveluista ja toisaalta yhteistyöstä kaupungin kanssa. Tutkimuksella selvitettiin myös yritysten tulevaisuuden toiveita, jotta Helsingin kaupunki pystyisi kehittämään toimintaansa määrätietoisesti ja näin parantamaan yritysten toimintaedellytyksiä. Puhelinhaastatteluihin 22.11.2018-4.1.2019 vastasi 1006 helsinkiläisen yrityksen edustajaa.

Tutkimuksen tulosten mukaan helsinkiläisillä yrityksillä on edelleen vahva usko tulevaisuuteen ja suunnitelmia oman yritystoiminnan kehittämiseksi. Helsinkiläisistä yrityksistä 42 prosentilla on muutto- tai laajentumissuunnitelmia seuraavan kolmen vuoden aikana. 79 prosenttia näistä yrityksistä uskoo uusien toimitilojen sijaitsevan Helsingissä. Kolmella neljästä helsinkiläisestä yrityksestä rekrytointi on ollut ajankohtaista viimeisen vuoden aikana ja kahdella kolmesta on rekrytointitarpeita seuraavan vuoden aikana. Yrityksillä on ollut vaikeuksia rekrytoida yrityksen tarpeisiin soveltuvia työntekijöitä ja niinpä niillä on kiinnostusta hyödyntää Helsingin kaupungin yrityksille tarjoamia rekrytointipalveluita. Toisaalta yritykset eivät koe tuntevansa, eivätkä myöskään tunne Helsingin kaupungin yrityksille tarjoamia palveluita riittävän hyvin. Viestintää ja yhteydenpitoa Helsingin kaupungin ja yritysten välillä tulee kehittää edelleen, sillä tietoisuus palveluista lisää niiden käyttöä. Käyttäjien kokemukset palveluista ovat hyviä ja omakohtaisten kokemusten perusteella yritysten halukkuus suositella Helsinkiä muille yrityksille kasvaa selvästi. (Taloustutkimus Oy 2019)

Hankinnoilla työllistäminen: SIEPP-hanke ja yrityskoordinaattorit

Hankinnoilla työllistäminen on tehokas keino saavuttaa vaikuttavuutta erityisesti yli 300 päivää passiivista työmarkkinatukea saaneiden joukossa. Siepp-hanke (*Sosiaalisia innovaatioita ja työtä julkisilla hankinnoilla*) käynnistyi marraskuussa 2017 jatkaen *Hankinnoista duunia* -hankkeessa (HANDU) aloitettua työtä. Helsinki tavoittelee hankkeessa (1) 100 uutta kaupungin hankintojen kautta syntyvää työpaikkaa vaikeasti työllistyville, (2) innovatiivisten hankintamenettelyn kautta syntyviä uusia työllisyyskehittämisen tapoja sekä (3) vastuullisen työllistämisen sertifikaatin syntyä. Hankkeessa on mukana Helsinki, Vantaa ja ruotsalainen kumppaniverkosto. Hanketta koordinoi terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL. Siepp-hankkeeseen on budjetoitu vuosille 2017-2019 yhteensä 128 819 euroa, ja hankevaroista oli käytetty 1.4.2019 mennessä 60 363 euroa. Helsingin kaupungin osuus kuluista on enintään 25 prosenttia.

SIEPP-hankkeessa kirjataan työllistämisehto tai kriteeri hankintasopimukseen, jossa määritellään, montako henkilöä ja miten pitkäksi aikaa tarjoajan tulee osana sopimusta työllistää. Kun sopimuskausi alkaa ja työllistämiselvoite astuu voimaan, yritys alkaa etsiä kriteerit täyttäviä henkilöitä. Tarjouspyynnön liiteasiakirjasta löytyy kaupungin yrityskoordinaattoreiden yhteystiedot yhtenä vaihtoehtona, josta työllistettäviä voi alkaa etsiä. Yritys voi halutessaan toimia myös yhteistyössä TE-toimiston kanssa tai etsiä työllistettävät henkilöt omia kanaviaan hyödyntäen. Mikäli yritys haluaa toimia Helsingin kaupungin kanssa, yhteistyö tapahtuu koordinoitusti yrityskoordinaattoreiden kautta. Yritys kuvaa rekrytointitarpeensa yrityskoordinaattorille, joka alkaa etsiä yritykselle sopivia henkilöitä kaupungin työllisyyspalveluiden asiakaskunnasta yhdessä uraohjaajien kanssa. Yritykselle tarjotaan lopulta sopivia kandidaatteja rekrytoitavaksi. Kun yritys päättää rekrytoida henkilön tai henkilöitä, sen on varmistettava SIEPP-suunnittelijalta, että rekrytoitava(t) henkilöt täyttävät sopimuksessa määritellyt kriteerit; sitten työsopimus voidaan allekirjoittaa ja työsuhde voi alkaa. Yritys vastaa itse saatavilla olevien taloudellisten tukien hakemisesta – tarjouspyynnön liiteasiakirjassa on ohjeistusta näiden hakemiseen.

Yritys raportoi työllistämisestä ja työllistämiselvoitteen täyttämisestä hankinnasta muilta osin vastaavalle henkilölle ja täyttää rekrytoidulla henkilöllä ESR-seurantalomakkeet, jotka lähetetään SIEPP –suunnittelijalle. ESR-seurantalomakkeilla raportoidaan hankkeeseen osallistuneet henkilöt rahoittajalle ESR:lle. Lomakkeita hallinnoi THL. Kun työllistämisehdossa määritelty työsuhteen kesto täyttyy, on työllistämiselvoite täytetty. Yritys voi halutessaan jatkaa työllistetyn työsuhdetta.

HoReCa-alan kohtaanto-ongelma sekä uusi työllistämispooli

Makoisa duuni on alkuvuodesta 2019 käyntiin lähtenyt HoReCa-alan (Hotels, Restaurants ja Catering) kohtaanto-ongelmaan ratkaisuja etsivä monialainen projekti. Projektin tarkoituksena on lisätä hotelli-, ravintola- ja matkailualan haluttavuutta ja kertoa erilaisista alan uramahdollisuuksista.

Helsingin työllistämispalveluiden asiakkailta on oltava riittävät valmiudet työelämää varten ennen siirtoa palveluihin sisällytettävään uuteen ”työllistämispooliin”. Sen tarkoituksena ei ole ratkoa asiakkaiden ongelmia, vaan työllistää. Työvoima- ja maahanmuuttoyksikön palvelupäälliköt päättivät 17.1.2019 toteuttaa jo käynnissä olevan Horeca-projektin yhteydessä pilotin ”työpoolin” aikaansaamiseksi osaksi palveluita.

Korko-hanke

Korko (korkeaa osaamista yrityksiin -hanke) on Espoon, Helsingin ja Vantaan kaupunkien yhteinen kehittämishanke, joka tarjoaa yli 35-vuotiaille korkeakoulutetuille työttömille työnhakijoille työllistymistä tukevaa valmennusta ja rekrytointia edistäviä palveluita. Hanke yhdistää korkeasti koulutettuja osaajia sekä työntekijöitä etsivä yrityksiä.

Hankkeen vertaisryhmässä paneudutaan oman osaamisen tunnistamiseen ja esittämiseen erilaisissa työnhakuun liittyvissä tilanteissa. Osaamiskartoitus ja yksilövalmennus auttavat selkeyttämään omia vahvuuksia urasuunnittelun näkökulmasta. Koron yrityskoordinaattorit järjestävät osallistujille mahdollisuuksia esitellä osaamistaan yhteistyöyrityksiin.

Etelä-Suomen ESR toimintalinja 6.1. (vaikeassa työmarkkina-asemassa olevat) rahoittaa *Korko*-hanketta ja projektiaika on 1.1.2017-31.12.2019. Hankkeen toiminta käynnistyi vaiheittain. Hankkeessa rekrytoidaan asiakkaita, jotka ovat toimineet aikaisemmin asiantuntija-ammateissa. Asiakkaat ovat yli 35-vuotiaita, ja he ovat olleet työttöminä yli 12 kuukautta. TE-toimisto ohjailee hanketta, jossa aluksi kutsutaan henkilöitä infotilaisuuksiin. Helsingissä osallistuminen infoon on velvoittavaa. Infoista ohjautaan vertaisryhmiin ja teemaryhmiin. Saatavilla on yrityskoordinaattoreiden tukea toimialoitain.

Korko-hankkeen vahvuus on kolmen elementin kokonaisuudessa. vertaismentoroinnissa, teemaryhmissä ja matchauksessa. Vertaistuki on erityisen arvokasta korkeasti koulutetuille, jotka ovat pitkän uran jälkeen jääneet työttömäksi ja saaneet pelkkiä pätkätoita. Yrityskoordinaattorit ovat erikoistuneita juuri tämänlaisiin caseihin.

Työllistyminen osallistujilla on noin 30-40 prosentin välillä. 31.12.2018 mennessä osaajia poolissa oli yhteensä 623, joista 569 on verme-ryhmissä (hankkeessa on tavoiteltu 600 osaajaa verme-ryhmiin). Vuoden 2018 loppuun mennessä oli työllistynyt 214 henkilöä (34 % kaikista ja noin 80 % päätyneistä asiakkuuksista). Hankkeessa on tavoiteltu, että 50 prosenttia osallistujista työllistyisi palkkatyöhön tai päätyisi yrittäjiksi. Yrittäjiksi oli päätenyt joulukuun 2018 loppuun mennessä kahdeksan henkilöä. Koulutukseen oli päätenyt 37 henkilöä.

Helsingin asiakkaista (n=233) oli työllistynyt 77, mikä vastasi 33 prosenttia kaikista asiakkaista. Espoon asiakkaista (n=248) oli työllistynyt 85, mikä vastasi 34 prosenttia kaikista asiakkaista. Vantaan asiakkaista (142) oli työllistynyt 142, mikä vastasi 37 prosenttia kaikista asiakkaista. *Korko*-hankkeeseen on saatu mukaan noin 260 yritystä, kun tavoitteena on pidetty 400 yritystä.

Kaiken kaikkiaan *Korko* paikkaa TE-toimiston aikaisemmin puutteellista palvelutarjontaa korkeasti koulutetulle erityisryhmälle. TYP-palvelussa on ollut perinteisesti tarjolla työntekijäammatteihin oh-

jausmalleja. Korkolaisten mukaan Helsingissä on paljon luovan alan korkeasti koulutettuja sekä tohtoreiksi väitelleitä, jotka ovat jääneet työttömiksi määräaikaisista tehtävistä. Korke-hankkeella on haluttu vastata opetusalan leikkauksiin.

Korko sai jatkorahoituksen vuodelle 2019, ja yhteistyösopimukseen kirjattiin: *”Osapuolet sitoutuvat juurruttamaan hankkeen toimintamallin omiin organisaatioihinsa tai uusiin [mahdollisiin] kasvupalveluihin vuoden 2019 aikana”*.

Espoo

Yrityskoordinaattorit

Espoon työllisyyspalvelut tarjosi vuonna 2018 yrityskoordinaattoreiden palvelua TE-toimiston 1- ja 2-linjalaisille, joita törmäytettiin työnantajien kanssa. Asiakskunta koostui työttömistä, joiden työnhaku oli venymässä ja he eivät olisi työllistyneet ilman kevyttä palvelua. Osalla asiakkaista oli käytössään TE-toimiston palkkatuki. Yrityskoordinaattorit kartoittivat osana työtään yritysten henkilöstötarpeita ja etsivät piilotyöpaikkoja sekä järjestivät rekrytointitilaisuuksia. Yrityskoordinaattoreiden asiakkaina oli siis sekä henkilöitä että yrityksiä. Henkilöasiakkaita oli 653.

Duunifestarit

Espoon työllisyyspalvelut on järjestänyt keväisin duunifestarit, jossa näytteilleasettajina on oppilaitoksia, työnantajia sekä välityömarkkinatoimijoita. Tilaisuus on avoin kaikille ja lisäksi TE-toimisto lähettää työnhakija-asiakkaille kohdennettu kutsuja. Vuonna 2018 Duunifestarit järjestettiin Otahallissa.

Vantaa

Työllisyyspalveluiden yritysasiakkaiden määrä lähes kaksinkertaistui 447 yritykseen. Vantaan suurin rekrytointitapahtuma Megarekry järjestettiin keväällä viihdekeskus Flamingossa ja syksyllä Energia Areenalla. Tapahtumissa oli yhteensä noin 15 000 kävijää. Lisäksi järjestettiin 58 muuta rekrytointitapahtumaa, joihin osallistui satoja yrityksiä ja tuhansia kävijöitä.

Turku

Työllisyyspalvelukeskus on vuodesta 2014 alkaen tehnyt järjestelmällistä yritys yhteistyötä.

Työllisyyspalvelukeskuksen yritys- ja työllistämisen tiimi (Yty) tarjoaa yritysasiakkaille työntekijäehdokkaista yrityksen avoimena oleviin työpaikkoihin. Rekrytointipalvelu on yrityksille maksuton. Tiimi toimii yhteistyössä paikallisen TE- toimiston yritystiimin kanssa löytääkseen sopivia ehdokkaita. Yty- tiimi ohjaa ja neuvoo yrityksiä palkkaukseen liittyvien tukien haussa.

Vuonna 2018 työllisyyspalvelukeskuksen yritys yhteistyötä laajennettiin ja kehitettiin. Tätä tarkoitusta varten työllisyysmäärärahan käyttösuunnitelmaan oli varattu 100 000 euron määräraha, joka suunnattiin ostopalveluna tapahtuvien yrityskäyntien hankinnan lisäksi yritys yhteistyön kehittämiseen ja markkinointiin.

Työllisyyspalvelukeskus hankki ostopalveluna työnetsijäpalveluja turkulaisille työttömille työnhakijoille. Työnetsijäpalvelujen kohderyhmänä olivat nuorisotakuun piiriin kuuluvat nuoret työnhakijat, sekä kaikki vähintään 300 päivää työmarkkinatuella työttömyyden perusteella olleet työnhakijat.

Työnetsijäpalveluja on hankittu vuodesta 2017 alkaen neljältä eri palvelutuottajalta. Hankintasopimukset olivat voimassa 31.12.2018 saakka, minkä jälkeen sopimuksia ei jatkettu. Käyttösuunnitelmassa vuodelle 2018 ostopalveluna toteutettaviin työnetsijäpalveluihin oli varattu 500.000 euron määräraha.

Työllisyyspalvelukeskus tehosti tukityöllistämisen prosessia yrityksiin ja erityisesti nuorten ohjaamista kohti työelämää. Edelleen sijoitus lopetettiin vuonna 2018 alkusyksystä ja tilalle tuli ennakoivan työllistämisen tuki (rekrylisä). Siirtämällä työllistettävät yrityksen työntekijöiksi vähennettiin kaupungin vastuuta ja vapautettiin resursseja.

Tämän lisäksi yritysten toimintaa tuettiin erilaisin Turku-lisin ja hanketoiminnalla, sekä kehittämällä digitaalisia käytäntöjä.

Tampere

Työvoima- ja yrityspalvelujen alueellisen kokeilun aikana kehitettiin työnantaja- ja yrityspalveluja ja kokeiltiin rohkeasti uusia konsepteja. Erityisenä tavoitteena oli luoda ja tehdä tunnetuksi yrityksille suunnatut monipuoliset rekrytointipalvelut mukaan luettuna rekrytointituet ja räätälöidyt osaamisen kehittämisen palvelut. Yrityksiä kontaktoitiin puhelimitse, yritysvierailuilla sekä erilaisia kohtaamisia ja tapahtumia järjestämällä. Yritystoimintaan panostettiin myös yrittäjyyteen tähtäävien valmennusten, infojen ja tapahtumien kautta. Työnhakijoille kerrottiin laajasti erilaisista yrittäjyyden muodoista kuten kevyt-yrittäjyys, osuuskuntatoiminta ja varsinainen oman Y-tunnuksen kautta toiminen. Samaan aikaan myös palveluja tarvitseville yrityksille kerrottiin mahdollisuudesta saada työtä teetettyä ilman uuden henkilöstön perinteistä palkkaamista, mm. toimeksiantoja kevyt-yrittäjillä teettämällä.

Malli perustui OMA-valmentajan ja yrityskoordinaattorin tiiviiseen yhteistyöhön. OMA-valmentaja tunnisti ja suunnitteli yhdessä työnhakija-asiakkaan kanssa sopivaa ratkaisua ja yrityskoordinaattori kartoitti yritys kentästä sopivia työvoimatarpeita. Yritysten suuntaan kehitettyjä panostuksia ja konsepteja ovat mm. aktiivisten työnhakijoiden ja yritysten kohtaamisalusta TreStart (www.trestart.fi), nuorten työllistymisen palvelu, nykyaikainen oppipoika-kisälli-mestari -malli Tailor's House (www.tampere.fi/tailorshouse) ja TJ-aamiaiset eli pienten yritysten toimitusjohtajien verkostoitumistilaisuus ja alueellisten yrityspalvelujen esittely.

Oulu

Työllisyyspalveluiden työhönvalmentajat tarjoavat palveluja paitsi työnhakija-asiakkaille myös yrityksille ja muille työnantajille rekrytointikynnyksen madaltamiseksi ja sopivien työntekijöiden löytämiseksi työllisyyspalveluiden asiakkaista tai tarvittaessa yhteistyöverkoston kautta. Työllisyyspalveluissa työskentelee lisäksi kaksi yrityskoordinaattoria, joiden tehtävänä on kartoittaa yritysten tarpeita, kertoa työllisyyspalveluista ja toimia yhdyshenkilönä työllisyyspalveluiden ja yritysten välillä. Työllisyyspalvelut myös järjestävät tai osallistuvat yhteistyössä eri toimijoiden kanssa vuosittain erilaisten rekrytointi- ja kohtaamistilaisuuksien järjestämiseen, joissa yritykset ja työnhakijat pääsevät tutustumaan toisiinsa. Vuoden 2018 syksyllä aloitettiin BusinessAseman suunnittelu. BusinessAsema on uudenlainen toimintaympäristö ja tila, jossa kohtautetaan saman katon alla työnantajat, yritykset, opiskelijat, osaajat ja ylipäänsä aktiiviset ihmiset kaupungista ja kauempaa maakunnasta.

7 YHTEENVETO

Pitkään jatkuneen talouden taantuman jälkeen työllisyysaste on lähtenyt kuutoskaupungeissa nousuun vuodesta 2016 alkaen. Suomen työllisyysaste oli vuonna 2018 oli 71,7 prosenttia, mikä on 2,1 prosenttiyksikköä enemmän kuin edellisvuonna. Työvoimatutkimukseen perustuva työllisyysasteen neljännesvuosikeskiarvo oli vuonna 2018 kuutoskaupungeissa 71,8 prosenttia ja se nousi edellisvuodesta 1,7 prosenttiyksikköä.

Poliittisissa keskusteluissa työllisyysaste on yksi tärkeimpiä talouden mittareita. Uusi hallitus on asettanut työllisyysaste-tavoitteeksi 75 prosenttia hallituskauden loppuun mennessä. Työllisyysasteen mittaustaus perustuu tilastokeskuksen haastattelututkimukseen, jolloin tuloksiin sisältyy aina pieni virhemarginaalin mahdollisuus. Työllisyysasteen kehitystä arvioitaessa on myös muistettava, että työllisyys- ja työttömyysaste eivät ole kulkeneet samassa suhteessa vuosina 2016-2019 (kts. luku 3.2). Kuntien kannalta työvoimatutkimuksen työllisyysaste on mielenkiintoinen mittari, koska tiedot ovat luotettavalla tasolla käytettävissä myös kuntakohtaisesti puolivuositain. Kuntakohtaiset työllisyysaste-tiedot ovat tilattavissa maksullisena lisätilauksena Tilastokeskukselta.

Kuntien roolia työllisyyspalvelujen järjestäjänä ollaan kasvattamassa työllisyyskokeilulainsäädännöllä. Kokeilujen mittaamisen kannalta on tärkeää, että tuloksia voidaan mitata yhdenmukaisesti koko maan tasolla. Haastattelupohjainen työllisyysasteen kehitys tarjoaa tähän yhden menetelmän, mutta luotettavat tiedot olisivat parhaiten kerättävissä kansallisen tulorekisterin avulla, mikäli EU:n ja kansallisen tason tietosuojakäytännöt tämän mahdollistavat.

Työttömyysaste vaihteli kuutoskaupungeissa Espoon 7,9 prosentista Turun 12,2 prosenttiin vuonna 2018. Pitkäaikaistyöttömien osuus kuutoskaupunkien työttömistä työnhakijoista oli lähes kolmannes ja rakennetyöttömien osuus lähes kaksi kolmannesta. Pitkäaikaistyöttömien määrä laski 24,3 prosenttia edellisvuodesta.

Työttömyyden pitkittyminen kasvattaa työmarkkinatuen kuntaosuutta. Vuoden 2018 aikana työmarkkinatuen kuntaosuuden piirissä oli kuutoskaupungeissa yhteensä 58 216 henkilöä, joka oli 6,3 prosenttia työvoimasta, kun muualla Suomessa vastaava osuus oli 5,4 prosenttia. Edellisvuoteen verrattuna kunnan osarahoittamaa työmarkkinatukea saaneiden määrä kääntyi pienoiseen laskuun kaikissa kuutoskaupungeissa.

Työmarkkinatuen kuntarahoitusosuus ei suurten kaupunkien mukaan täytä tarkoituksensa mukaisia tavoitteita. Suurten kaupunkien työmarkkinatuen kuntarahoitusosuuskustannukset ovat ylittäneet 2010-luvulla jo miljardin euron rajan (1,06 miljardia euroa). Vuonna 2018 työmarkkinatuen kunnan rahoittama osuus oli kuutoskaupungeissa yhteensä hieman yli 172 miljoonaa euroa.

Kuutoskaupungeissa kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen kustannukset asukasta kohden ovat selvästi korkeammat kuin muussa Suomessa keskimäärin. Vuonna 2018 kuutoskaupungeissa kuntaosuuskuormitus oli 98 euroa per asukas, kun se muissa Suomen kunnissa oli vain 43 euroa per asukas. Lisäksi kuntaosuuskuormituksen kehitys on kuutoskaupungeissa ollut muuta Suomea heikompaa. 2010-luvulla kuutoskaupungeissa kuntaosuuden kuormitus per asukas nousi 177 prosenttia, kun se muissa Suomen kunnissa nousi vain 118 prosenttia. Vuoden 2015 kuntaosuusuudistuksen jälkeen nähdään kustannuksissa voimakas nousu, joka on kuutoskaupungeissa ollut muuta Suomea jyrkempää. Osaltaan muutokset selittyvät perustoimeentuloa koskevilla vuoden 2017 muutoksilla, jolloin Kela ohjasi perustoimeentulotuen saajat TE-toimiston asiakkaisiksi. Samalla näiden asiakkaiden työttömyysturvan kor-

vauksettoman määrääjän jaksot olivat pääsääntöisesti vanhentuneet, jolloin merkittävä osa heistä päätyi perustoimeentulotuelta työmarkkinatuen piiriin. Myös kotoutujat ovat tulleet työmarkkinatuella vuodesta 2017 alkaen, jolloin etenkin vuosien 2015-2016 turvapaikanhakijamäärät rasittavat erityisesti suurten kaupunkien työmarkkinatuen kuntarahoituskustannuksia jo vuodesta 2019 alkaen.

Kuutoskaupunkien työllisyyspalveluiden kokonaiskustannukset ilman työmarkkinatuen kuntaosuutta olivat lähes 123 miljoonaa euroa vuonna 2018. Suurin yksittäinen kustannuserä on palkkatukityöllistämisen kustannukset, jotka kattoivat kuutoskaupungeissa keskimäärin 41,3 prosenttia työllisyyspalvelujen kokonaiskustannuksista.

Pääministeri Rinteen hallitusohjelma sisältää kirjauksen kuntien roolin vahvistamisesta työllisyydenhoidossa. Hallitusohjelman mukaan työllisyyspalveluiden järjestäminen ja toteuttaminen voidaan sopia muksella antaa yhden tai useamman kunnan tehtäväksi kuntien kanssa tehtyjen sopimusten pohjalta.

Kuutoskaupungit ovat edustettuna hallitusohjelman toimeenpanoa valmistelevan työllisyyden edistämisen ministerityöryhmän alaisessa työskentelyssä. Työvoimanpolitiikan palvelurakenne -ryhmän tehtävä on uudistaa työ- ja elinkeinopalvelut tukemaan nopeaa työllistymistä. Tehtävänä on ensivaiheessa valmistella vuosina 2017-2018 toteutettujen työllisyyskokeilujen jatkamiseksi ja laajentamiseksi tarpeellinen lainsäädäntö niin, että laajennus voidaan toteuttaa keväällä 2020. Kuntien työllisyys Hankkeiden haku toteutetaan syksyllä 2019 ja työllisyys Hankkeita koskeva hallituksen esitys annettaneen ennen vuodenvaihdetta. Seuraava vaihe on räätälöityjen ja kohdennettujen kaupunkien kasvu- ja työllisyysohjelmien valmistelu. Kasvu- ja työllisyysohjelmien on tarkoitus käynnistyä keväällä 2021.

Kuutoskaupungit valmistautuvat ottamaan vastaan laajempaa toimivaltaa työllisyyspalveluiden järjestämisessä ja tuottamisessa. Suuret kaupungit ovat painottaneet edunvalvonnassaan, että kaupungeilla on parhaat edellytykset yhteen sovittava lakisääteiset työllisyys- ja yrityspalvelut alueen koulutus- ja elinvoimapalvelujen ja sosiaali- ja terveystyöpalvelujen kanssa alueellisen ja kansallisen kasvun tueksi. Resurssien yhdistämisellä ja kaupunkien vetovastuulla turvataan palveluiden ja työvoiman tarjonta sekä edistetään tehokkaammin työllisyyden ja osaamisen kehittymistä. Kaupungit edellyttävät, että tehtävien siirtyessä kaupungeille siirretään myös vastaavat henkilöstö- ja määrärahasurssit.

Lähteet

Helsingin kaupunki (2018). Helsingin kaupungin yrityspalvelut –esite 2018.

Helsingin kaupunginkanslia (2019). Toivomusponsi. Valtuutettu Terhi Peltokorven toivomusponsi kotehoidon tuen kuntalisän rajaamisen vaikutuksista ja vapaaehtoisten työllistymistä edistävien toimien kohdistamisesta – esittelyteksti.

Helsingin TYP-johtoryhmä (2019). Palvelumalliuudistus. Moniste 7.3.2019.

Helsingin Työvoima- ja maahanmuuttoyksikkö, Helsingin kaupunginkanslia (2018). Tulokortti.

Helsingin Työvoima- ja maahanmuutto -yksikkö, Helsingin kaupunginkanslia (2018). Seuranta- ja vaikuttavuustutkimus 2018.

Myrskylä, Pekka (2010). Taantuma ja työttömyys. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja. Työ ja yrittäjyys 57/2010.

Sopimus Helsingin kaupunginkanslian ja sosiaali- ja terveystoimialan yhteistyöstä vuosille 2018-2019 (2018).

Sähköiset lähteet:

Helsingin kaupunki (2018). Osoitteessa <https://www.hel.fi/helsinki/fi/kaupunki-ja-hallinto/hallinto/organisaatio/>.

Taloustutkimus Oy (2019). Tutkimusraportti, Helsingin kaupunki, Yrityshaastattelut 2018, tiivistelmä tuloksista. Osoitteessa <https://www.hel.fi/static/kanslia/elo/yrityshaastattelut-raportin-tiivistelma.pdf>

TE-palvelut (2019). Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu. Osoitteessa http://www.te-palvelut.fi/te/fi/tyonhakijalle/tukea_tyollistymiseen/monialainen_yhteispalvelu/index.html

Valtioneuvosto (2019). Pääministeri Antti Rinteen hallituksen ohjelma 6.6.2019 OSALLISTAVA JA OSAAVA SUOMI – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta. Osoitteessa <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161662>

Tilastolähteet:

Suomen virallinen tilasto (SVT): Suomen työttömyysturva [verkkajulkaisu]. Helsinki: Kansaneläkelaitos [viitattu: 27.7.2018]. Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/tturva/index.html>

Suomen virallinen tilasto (SVT): Työssäkäynti [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-5528. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 29.8.2019]. Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/tyokay/index.html>

Suomen virallinen tilasto (SVT): Työvoimatutkimus [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-7830. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 1.8.2019]. Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/tyti/index.html>

Suomen virallinen tilasto (SVT): Työnvälitystilasto [verkkajulkaisu]. Helsinki: Työ- ja elinkeinoministeriö [viitattu: 1.8.2019]. Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/tyonv/index.html>

Lainsäädäntö:

(189/2001). Laki kuntouttavasta työtoiminnasta. Osoitteessa <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010189>

(916/2012). Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta. Osoitteessa <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2012/20120916>

(1290/30.12.2002) Työttömyysturvalaki. Osoitteessa <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2002/20021290>

(1369/2014) Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta. Osoitteessa <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141369>

Liitteet

Liite 1 Työllisyyspalveluihin ja työllisyyden edistämiseen liittyviä käsitteitä

Aktivointiehto (Laki kuntouttavasta työtoiminnasta 2.3.2001/189, 3 §). Yli 25-vuotiaiden kohdalla ns. aktivointiehto täyttyy, kun työtön on nauttinut työttömyysturvaa yli 500 päivää tai jos henkilö ei ole oikeutettu työttömyysturvaan ja hän on saanut työttömyyden johdosta toimeentulotukea yli 12 kuukautta, tulee hänelle laatia erityinen aktivointisuunnitelma. Nuorilla alle 25-vuotiailla tämä aktivointiehto täyttyy aikaisemmin: kuuden kuukauden työmarkkinatukijakson tai neljän kuukauden työttömyyden johdosta myönnetyn toimeentulotuen jälkeen

Aktivointisuunnitelma. Aktivointisuunnitelma laaditaan pitkään työttömänä olleelle henkilölle työllistymisedellytysten ja elämänhallinnan parantamiseksi. Aktivointisuunnitelman kestosta, muuttamisesta ja keskeytyneen suunnitelman jatkamisesta sovitaan kunnan, työ- ja elinkeinotoimiston ja työttömän henkilön kesken. Työ- ja elinkeinotoimisto tai kunta tekee päätöksen siitä, onko suunnitelma katsottava keskeytyneeksi. Suunnitelma voidaan katsoa keskeytyneeksi kuukauden kuluttua siitä, kun henkilö on työllistynyt työhön tai yritystoimintaan taikka aloittanut ammattiin tai tutkintoon johtavat päätoimiset opinnot. Ennen keskeytyspäätöksen tekemistä työ- ja elinkeinotoimiston tai kunnan on kuultava henkilöä.

Aktivointitoimenpide. Aktivointitoimenpiteillä tarkoitetaan toimenpiteitä, joiden avulla pyritään parantamaan pitkään työttömänä työnhakijana olleiden henkilöiden työllistymisedellytyksiä. Aktivointitoimenpiteisiin kuuluvat esimerkiksi työvoimakuntoutus, omaehtoinen opiskelu, työ- ja koulutuskokeilu, työharjoittelu, työelämävalmennus ja kuntouttava työtoiminta.

Ansiosidonnainen (ansiopäiväraha). Ansiopäivärahaan on oikeus 17-64-vuotiaalla (lomautustilanteessa 17-67-vuotiaalla) kokoaikatyötä hakevalla kokonaan tai osittain työttömällä palkansaajakassan jäsenenä, joka on täyttänyt työssäoloehdon kassan jäsenyysaikana. Ansiopäiväraha muodostuu perusosasta, ansio-osasta ja lapsikorotuksista.

Kunnan osuus työmarkkinatuesta. Kunnat osallistuvat työmarkkinatuen rahoitukseen. Kunnat rahoittavat puolet siitä työmarkkinatuesta, jota myönnetään yli 300-999 etuuden maksupäivää tukea saaneille, aktiivitoimiin osallistumattomille eli ns. passiivituen saajille. Mikäli työmarkkinatukea on maksettu vähintään 1000 etuuden maksupäivää, kunta rahoittaa kustannuksista 70 prosenttia. Kela perii kunnilta työmarkkinatuen rahoituksen kuntaosuuden. Kunnan rahoitettavaksi eivät kuulu maksetut työmarkkinatuet niiltä päiviltä, joina henkilö on osallistunut aktiivitoimiin.

Kuntouttava työtoiminta. Kuntouttava työtoiminta on kunnan lakisääteistä toimintaa. Kuntouttavan työtoiminnan tarkoitus on parantaa henkilön elämänhallintaa sekä luoda edellytyksiä työllistymiselle. Kuntouttavassa työtoiminnassa ei synny virkasuhdetta eikä työsuhdetta henkilön ja toimintaa järjestävän tai toteuttavan tahon välille.

Kunta voi järjestää kuntouttavan työtoiminnan itse, tekemällä kirjallisen sopimuksen sen järjestämisestä toisen kunnan tai kuntayhtymän taikka rekisteröidyn yhdistyksen, rekisteröidyn säätiön, valtion viraston tai rekisteröidyn uskonnollisen yhdyskunnan kanssa. Kunnan tulee antaa tieto työvoimatoimi-

mistolle kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä tekemästään sopimuksesta. Kuntouttavaa työtoimintaa ei saa hankkia yritykseltä. Kunta vastaa riippumatta kuntouttavan työtoiminnan järjestämistavasta siitä, että toiminta järjestetään kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain mukaisesti ja aktivointisuunnitelmassa määritellyllä tavalla. Kuntouttavan työtoiminnan kustannuksia korvataan kunnalle valtion varoista lain mukaisesti.

Monialainen työllistymissuunnitelma. Työ- ja elinkeinotoimisto, kunta ja työtön laativat yhdessä monialaisen työllistymissuunnitelman, jossa sovitaan työttömän palvelutarpeen mukaisista työvoima-, sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluista ja niiden toteutumisen seurannasta. Työ- ja elinkeinotoimiston ja kunnan on seurattava työllistymissuunnitelman toteutumista. Työllistymissuunnitelmaa on tarkistettava työttömän palvelutarpeen edellyttämällä tavalla, kuitenkin vähintään kuuden kuukauden välein, sekä työttömän sitä erikseen pyytäessä, jollei suunnitelman tarkistaminen asiakkaan tilanne huomioon ottaen ole ilmeisen tarpeetonta.

Osatyökykyinen. Asiakas, jonka mahdollisuudet saada sopivaa työtä, säilyttää työ tai edetä työssä ovat huomattavasti vähentyneet asianmukaisesti todetun vamman, sairauden tai vajaavuuden takia.

Palkansaajan työssäoloehto. Palkansaajan työssäoloehto täyttyy, kun henkilö on ollut palkkatyössä vähintään 26 viikkoa (noin 6 kuukautta) työttömyyttä edeltäneen 28 kuukauden tarkastelujakson aikana. Työssäoloehto kerryttää jokainen työviikko, jolloin työtä on ollut vähintään 18 tuntia ja työstä on maksettu työehtosopimuksen mukainen palkka. Jos alalla ei ole työehtosopimusta, koko-aikatyön palkan on vuonna 2018 oltava vähintään 1 189 euroa kuukaudessa. Työn ei tarvitse olla yhdenjaksoista, mutta työssäoloehdon tulee täytyä tarkastelujakson aikana. Palkkatukityöstä vain 75 % luetaan työssäoloehdoton, joten henkilön tulee työskennellä palkkatuetussa työssä vähintään 35 kalenteriviikkoa, jotta 26 kalenteriviikon työssäoloehto täytyisi.

Peruspäiväraha. Henkilö, joka työttömäksi jäädessään on jo ollut työelämässä ja täyttää palkansaajan tai yrittäjän työssäoloehdon, voi saada Kelalta peruspäivärahaa. Peruspäivärahaa maksetaan viideltä päivältä viikossa. Peruspäivärahaa maksetaan enintään 400 päivän ajan. Jos henkilön työhistoria on alle kolme vuotta, päivärahan enimmäiskesto on 300 päivää. Enimmäisajan täytyttyä henkilö voi hakea työmarkkinatukea. Työttömyyspäivärahan enimmäiskesto on 500 päivää niillä työttömillä, joiden työssäoloehto on täytynyt hänen täytettyään 58 vuotta. Ikääntyvä työtön, joka on täyttänyt työssäoloehdon, voi saada päivärahaa lisäpäiviä ja päästä ns. eläkeputkeen.

Kelan maksama työttömyysetuus on 32,40 e/pv. Sitä maksetaan 5 päivältä viikossa (myös arkipyhäiltä). Henkilö voi saada täyden työttömyysetuuden, jos hän täyttää niin sanotun aktiivisuuden edellytyksen. Siinä aktiivisuutta tarkastellaan 65 maksupäivän jaksoissa. Aktiivisuuden edellytys täyttyy, jos työnhakija on jakson aikana esimerkiksi 18 tuntia palkkatyössä, yrittäjänä (241 e yrittäjätuloa) tai 5 päivää TE-palveluiden järjestämässä työllistymistä edistävässä palvelussa tai eräissä muissa työllistymistä edistävissä palveluissa.

Pitkäaikaistyötön. Pitkäaikaistyötön on henkilö, jonka työttömyys on kestänyt yhtäjaksoisesti 12 kuukautta tai pidemmän ajan.

Rakennetyöttömyys. TE-hallinto rinnastaa tilastoissaan vaikeasti työllistettävät ja rakennetyöttömät. Toisaalta rakennetyöttömyys voidaan ymmärtää kansantaloudessa työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaanto-ongelmaksi. Tällöin työvoiman tarjonta ei vastaa taloudessa tapahtuneita rakenteellisia muutoksia. Kyse voi olla esimerkiksi osaamisten kohtaanto-ongelmasta (elinkeinorakenne,

ammattirakenne, osaamisvaatimukset) tai alueellisesta kohtaanto-ongelmasta (eriytynyt alueellinen kehitys, esimerkiksi maaseutualueilla).

Rakennetyötön, (TE-hallinnon määritelmän mukaisesti) TE-hallinto rinnastaa tilastoissaan vaikeasti työllistettävät ja rakennetyöttömät. Kyseiseen määritelmään kuuluu neljä ryhmää:

1. pitkäaikaistyöttömät: Pitkäaikaistyöttömiin kuuluvat vähintään yli vuoden yhdenjaksoisesti työttömänä työnhakija olleet henkilöt.
2. rinnasteiset pitkäaikaistyöttömät (toistuvaistyöttömät): Rinnasteisiin pitkäaikaistyöttömiin eli toistuvaistyöttömiin lasketaan työttömät työnhakijat, jotka ovat olleet viimeisen 16 kuukauden aikana yhteensä vähintään 12 kuukautta työttömänä työnhakijana.
3. toimenpiteiltä työttömäksi jääneet: Toimenpiteiltä työttömäksi jääneisiin lasketaan toimenpiteen päättäneet, jotka eivät ole 3 kuukauden kuluttua toimenpiteen päättymisen jälkeen työllistyneet, vaan ovat palanneet uudelleen työttömiksi työnhakijoiksi.
4. toimenpiteiltä uusille toimenpiteille sijoittuneet: Vastaavasti toimenpiteiltä toimenpiteille sijoittuneisiin lasketaan henkilöt, jotka ovat vähintään toista kertaa jossakin toimenpiteessä sijoitettuna laskentapäivänä ja he ovat edeltävän 16 kuukauden aikana olleet yhteensä 12 kuukautta joko työttömänä työnhakijana tai sijoitettuna jollakin toimenpiteellä.

TE-toimiston myöntämä palkkatuki. Työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää työnantajalle palkkatukea työttömän henkilön palkkauskustannuksiin, jos työnhakija ei työllisty avoimille työmarkkinoille tai jos hän ei sijoitu koulutukseen. Työ- ja elinkeinotoimisto harkitsee tapauskohtaisesti palkkatuen myöntämisen. Palkkatuetun työn tulee parantaa työttömän työnhakijan ammattitaitoa ja työmarkkina-asemaa sekä edistää pitkään työttömänä olleen pääsemistä avoimille työmarkkinoille.

Palkkatukea voidaan myöntää toistaiseksi voimassa olevaan ja määräaikaiseen työsuhteeseen sekä oppisopimuskoulutukseen. Palkkatukea voidaan myöntää myös osa-aikaiseen työsuhteeseen, jos tuen myöntäjä pitää sitä tarkoituksenmukaisena ja se edistää työnhakijan mahdollisuuksia työllistyä. Sitä voivat saada kunnat ja kuntayhtymät, yritykset ja muut yksityisen sektorin työnantajat, mm. yhdistykset, säätiöt ja kotitaloudet sekä sosiaaliset yritykset.

TE-toimisto päättää palkkatuen keston ja määrän tapauskohtaisesti. Tukijakson pituus riippuu kattavasta henkilön työttömyyden kestosta, vamman tai sairauden vaikutuksesta työsuoritukseen ja työnantajasta. Palkkatuki voi olla enintään 30 %, 40 % tai 50 % palkkauskustannuksista. Palkkatuen enimmäismäärä säädetään valtion talousarviossa. Vuonna 2018 enimmäismäärä on 1400 e/kk, jonka lisäksi maksetaan enintään palkkatukipäätöksen mukainen prosenttiosuus lomarahasta.

Työllistämistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP). Työllistymistä edistävällä monialaisella yhteispalvelulla (TYP) tarkoitetaan yhteistoimintamallia, jossa työ- ja elinkeinotoimisto, kunta ja Kela yhdessä arvioivat työttömien palvelutarpeet, suunnittelevat työttömien työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaiset palvelukokonaisuudet sekä vastaavat työttömien työllistymisprosessin etenemisestä ja seurannasta (1369/2014). TYP:n tavoitteena on selvittää mitä palveluita asiakas tarvitsee työllistämisen edistämiseksi ja tästä laaditaan monialainen työllistymissuunnitelma. Suunnitelma voi sisältää työttömien palvelutarpeen mukaisia julkisia työvoimapalveluja sekä sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluja. (TE-palvelut)

Työmarkkinatuki. Työmarkkinatukea maksetaan työnhakijalle, joka ei ole ollut vakiintuneesti työmarkkinoilla eli ei täytä työssäoloehdotta tai on saanut työttömyyspäivärahaa enimmäisajan. Työmarkkinatuki on tarveharkintainen etuus eli samassa taloudessa asuvien vanhempien tulot vaikuttavat työmarkkinatuen määrään.

Työmarkkinatuen suuruus vuonna 2018 on keskimäärin 697 €/kk (21,5 x 32,40 €), ilman korotuksia. Sitä maksetaan 5 päivältä viikossa (myös arkipyhiltä). Henkilö voi saada täyden työttömyysetuuden, jos hän täyttää niin sanotun aktiivisuuden edellytyksen. Siinä aktiivisuutta tarkastellaan 65 maksupäivän jaksoissa. Aktiivisuuden edellytys täyttyy, jos työnhakija on jakson aikana esimerkiksi 18 tuntia palkkatyössä, yrittäjänä (241 e yrittäjätuloa) tai 5 päivää TE-palveluiden järjestämässä työllistymistä edistävässä palvelussa tai eräissä muissa työllistymistä edistävissä palveluissa.

Työttömyyspäiväraha. Vakiintuneesti työmarkkinoilla olleelle ja palkkatyöstä, yritystoiminnasta tai siihen rinnastettavasta omasta työstä toimeentulon saaneelle työnhakijalle maksetaan työttömyyspäivärahaa. Työttömyyspäiväraha maksetaan työttömyyskassalaissa (603/1984) tarkoitetussa työttömyyskassassa vakuutettuina oleville ansiopäivärahana ja muille peruspäivärahana.

Työttömyysturva. Työttömän työnhakijan perustoimeentulo työttömyyden aikana turvataan työttömyyspäivärahalla ja työmarkkinatuella. Etuuden saajan yleisenä velvollisuutena on hakea aktiivisesti työtä ja koulutusta, antaa työ- ja elinkeinotoimistolle ammatillista osaamistaan, työhistoriaansa, koulutustaan ja työkykyään koskevat tiedot ja selvitykset, toteuttaa yhdessä työ- ja elinkeinotoimiston kanssa laadittua työllistymissuunnitelmaa sekä tarvittaessa hakeutua ja osallistua työllistymistään edistäviin palveluihin ja toimenpiteisiin.

Työtön. (Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta, 28.12.2012/916)

Työttömällä tarkoitetaan henkilöä, joka ei ole työsuhteessa eikä työllisty päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssään yhdenjaksoisesti yli kahta viikkoa ja joka ei ole päätoiminen opiskelija; työttömänä pidetään myös työsuhteessa olevaa, joka on kokonaan lomautettu tai jonka säännöllinen viikoittainen työskentelyaika on alle 4 tuntia; (29.12.2016/1456)

Työnhakija. (Työttömyysturvalaki, 30.12.2002/1290)

Työnhakijana pidetään henkilöä, joka ilmoittaa työ- ja elinkeinotoimistolle työtarjouksia ja muita yhteydenottoja varten postiosoitteensa ja mahdolliset muut yhteystietonsa, joiden avulla hänet voidaan viivytyksettä tavoittaa, ja joka julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädettyllä tavalla:

- 1) on rekisteröity työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään;
- 2) on pitänyt työnhakunsa työ- ja elinkeinotoimistossa voimassa;
- 3) asioi työ- ja elinkeinotoimistossa toimiston edellyttämällä tavalla.

Kokoaikatyötä hakevana pidetään työnhakijaa, jonka työnhaun ja mahdollisen työllistymissuunnitelman tavoitteena on työllistyminen kokoajatyöhön.

Vaikeasti työllistettävä. (TE-hallinnon määritelmän mukaisesti)

TE-hallinto rinnastaa tilastoissaan vaikeasti työllistettävät ja rakennetyöttömät. Kyseiseen määritelmään kuuluu neljä ryhmää:

1. pitkäaikaistyöttömät: Pitkäaikaistyöttömiin kuuluvat vähintään yli vuoden yhdenjaksoisesti työttömänä työnhakija olleet henkilöt.
2. rinnasteiset pitkäaikaistyöttömät (toistuvaistyöttömät): Rinnasteisiin pitkäaikaistyöttömiin eli toistuvaistyöttömiin lasketaan työttömät työnhakijat, jotka ovat olleet viimeisen 16 kuukauden aikana yhteensä vähintään 12 kuukautta työttömänä työnhakijana.
3. toimenpiteiltä työttömäksi jääneet: Toimenpiteiltä työttömäksi jääneisiin lasketaan toimenpiteen päättäneet, jotka eivät ole 3 kuukauden kuluttua toimenpiteen päättymisen jälkeen työllistyneet, vaan ovat palanneet uudelleen työttömiksi työnhakijoiksi.
4. toimenpiteiltä uusille toimenpiteille sijoittuneet: Vastaavasti toimenpiteiltä toimenpiteille sijoittuneisiin lasketaan henkilöt, jotka ovat vähintään toista kertaa jossakin toimenpiteessä sijoitettuna laskentapäivänä ja he ovat edeltävän 16 kuukauden aikana olleet yhteensä 12 kuukautta joko työttömänä työnhakijana tai sijoitettuna jollakin toimenpiteellä.

Välityömarkkinat. Välityömarkkinat ovat vapaiden työmarkkinoiden ja työttömyyden välillä olevaa työssäoloa. Välityömarkkinoilta pyritään sijoittumaan vapaille työmarkkinoille. Ne ovat tarkoitettu lähinnä vaikeasti työllistyville työnhakijoille. Välityömarkkinat voivat tarjota sosiaalista tukea ja pysyvää toimeentuloa. Kolmas sektori, kuten yhdistykset, vastaavat suurimmalta osin välityömarkkinoista. Välityömarkkinat on joissain yhteyksissä jaettu toiminnallisesti ja organisatorisesti siirtymätyömarkkinoihin ja välittäviin työmarkkinoihin.

Yrittäjän työssäoloehto. Henkilö täyttää yrittäjän työssäoloehdon, jos hän on toiminut yrittäjänä vähintään 15 kuukautta työttömyyttä edeltäneen 48 kuukauden aikana ja hänen työtulonsa on vähintään 1 048 e/kk (vuonna 2018) yhteen laskettuna YEL:n ja MYEL:n työtuloista sekä yrittäjänä ansaitusta TyEL:n työansioista. Vähintään 4 kuukautta kestänyt yritystoiminta otetaan huomioon työssäoloehdossa.

Liite 2 Kuutoskaupunkien työllisyyspalvelujen organisaatiokaavioita

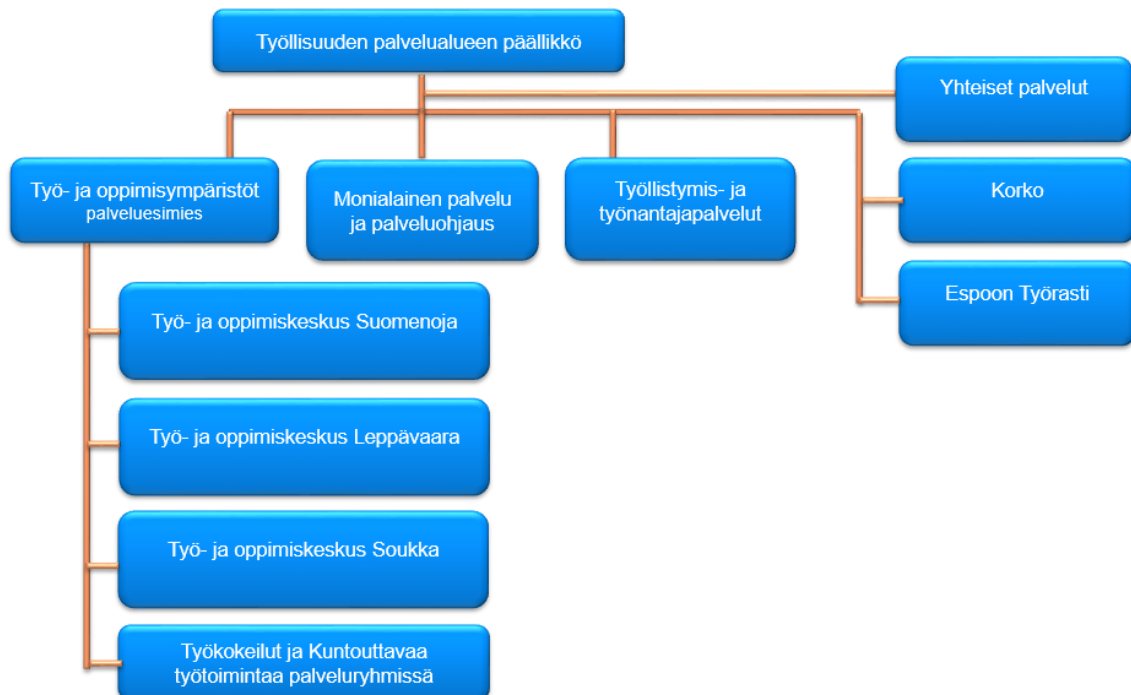
1. Helsingin työllisyyspalvelujen organisaatio 1.8.2018 alkaen

2. Espoon työllisyyspalvelujen organisaatio vuonna 2018

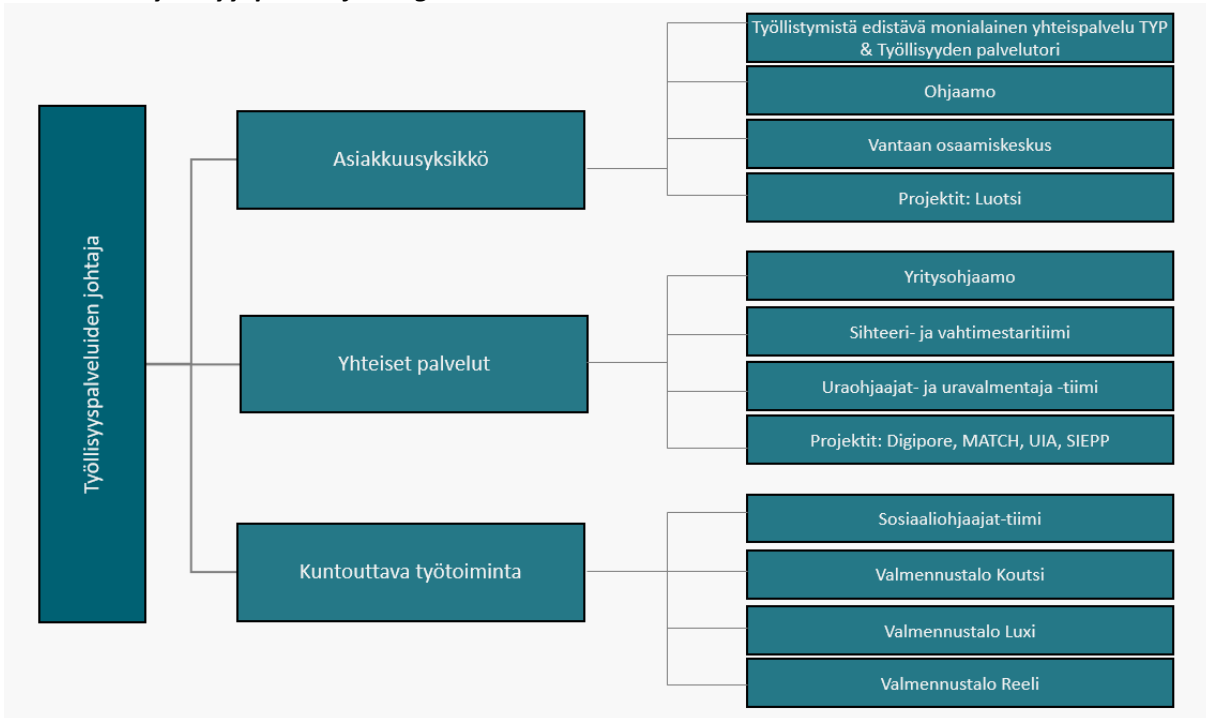

Työllisyyden palvelualue 2018

3. Vantaan työllisyyspalvelujen organisaatio 1.2.2019 alkaen

4. Turun työllisyyspalvelujen organisaatio vuonna 2018

5. Tampereen työllisyyspalvelujen organisaatio 4.9.2019 alkaen

Kaupunginhallitus (kehitysohjelman ohjaus)

Elinvoima- ja osaamislautakunta

Elinvoiman ja kilpailukyyn palvelualue

Työllisyys- ja kasvupalvelut

Työllisyysjohtaja					Elinvoima- ja kasvupalveluallianssi -kehitysohjelman johtaminen	
Tuotteet, palvelut ja palveluprosessit – palvelukokonaisuus (sis. digipalvelut)						
Viestintä					Kasvupalvelujohtaja	
Hallinto-, talous- ja HR-palvelut						
Työllisyys ja koulutus -palvelukokonaisuus	Nuorten työllisyyspalvelut -palvelukokonaisuus	Monialaisen tuen aikuisten työllisyyspalvelut -palvelukokonaisuus	Työllisyys ja kuntoutuspalvelut -palvelukokonaisuus	Kansainvälisen osaamisen palvelukokonaisuus	Yrittäjyys- ja työnantajapalvelut	Tampereen kaupungin yrityspalvelujen järjestäminen
Kaupunkityöllistäminen & työllistämisen tuet -tiimi	Ohjaamo Tyky-palvelut			Maahanmuuttajien osaamiskeskus		
Aulapalvelu -tiimi						
Hankkeet	Hankkeet	Hankkeet	Hankkeet	Hankkeet	Hankkeet	Hankkeet

Palvelukokonaisuuksiin liittyvä palveluustarake on yhteinen seudun kuntien (ml. Sastamala, Punkalaidun) sekä TE-toimiston kanssa

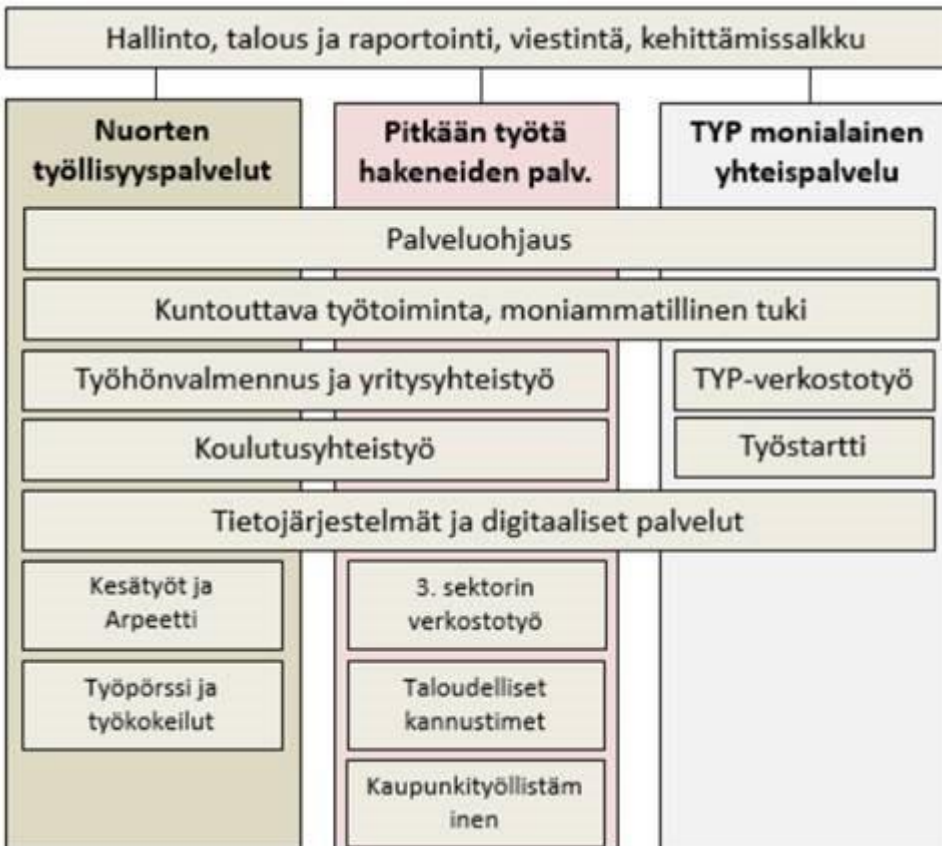

7. BusinessOulun organisaatio

BusinessOulun organisaatio

8. Työllisyyspalvelujen organisaatio 1.12.2018 alkaen

Liite 3 Kuutoskaupunkien ja koko Suomen työttömyys- ja väestötietoja joulukuun lopussa 2012 – 2018

31.12.	HELSINKI			ESPOO			VANTAA			TURKU			TAMPERE			OULU			KUUSIKKO			KOKO MAA		
	Lkm	Muutos %		Lkm	Muutos %		Lkm	Muutos %		Lkm	Muutos %		Lkm	Muutos %		Lkm	Muutos %		Lkm	Muutos %		Lkm	Muutos %	
Työttömät työnhakijat yhteensä																								
2012	26 580	1 932	7,8	8 463	816	10,7	9 666	373	4,0	12 289	601	5,1	16 027	888	5,9	13 028	3 878	42,4	86 053	8 488	10,9	282 174	12 675	4,7
2013	32 785	6 205	23,3	11 155	2 692	31,8	11 642	1 976	20,4	14 053	1 764	14,4	18 848	2 821	17,6	15 027	1 999	15,3	103 510	17 457	20,3	329 899	47 725	16,9
2014	38 585	5 800	17,7	13 368	2 213	19,8	12 870	1 228	10,5	15 527	1 474	10,5	20 115	1 267	6,7	16 696	1 669	11,1	117 161	13 651	13,2	363 268	33 369	10,1
2015	41 714	3 129	8,1	14 904	1 536	11,5	14 086	1 216	9,4	16 134	607	3,9	21 356	1 241	6,2	16 943	247	1,5	125 137	7 976	6,8	377 926	14 658	4,0
2016	41 308	-406	-1,0	14 336	-568	-3,8	13 744	-342	-2,4	15 423	-711	-4,4	20 995	-361	-1,7	16 397	-546	-3,2	122 203	-2 934	-2,3	358 083	-19 843	-5,3
2017	35 473	-5 835	-14,1	12 133	-2 203	-15,4	11 588	-2 156	-15,7	12 926	-2 497	-16,2	16 506	-4 489	-21,4	13 733	-2 664	-16,2	102 359	-19 844	-16,2	295 524	-62 559	-17,5
2018	31 830	-3 643	-10,3	11 235	-898	-7,4	10 194	-1 394	-12,0	11 440	-1 486	-11,5	12 993	-3 513	-21,3	11 767	-1 966	-14,3	89 459	-12 900	-12,6	256 504	-39 020	-13,2
Työttömyysaste, työttömiä työnhakijoiden osuus (%) työvoimasta																								
2012	8,4			6,5			8,9			13,9			14,7			14,4			10,2			10,9		
2013	10,3			8,4			10,5			15,8			17,1			16,3			12,1			12,6		
2014	11,9			9,9			11,6			17,3			18,0			17,9			13,5			13,9		
2015	12,7			10,9			12,6			17,7			18,9			17,9			14,3			14,4		
2016	12,4			10,3			12,2			16,8			18,3			17,1			13,8			13,6		
2017	10,5			8,6			10,1			13,9			14,3			14,2			11,4			11,2		
2018	9,3			7,9			8,7			12,2			11,2			12,0			9,9			9,7		
Työvoima yhteensä																								
2012	315 455	1 194	0,4	130 645	-220	-0,2	108 814	439	0,4	88 193	-201	-0,2	109 232	-263	-0,2	90 289	20 977	30,3	842 628	21 926	2,7	2 593 914	-16 754	-0,6
2013	319 286	3 831	1,2	132 772	2 127	1,6	110 387	1 573	1,4	89 182	989	1,1	110 394	1 162	1,1	92 042	1 753	1,9	854 063	11 435	1,4	2 611 164	17 250	0,7
2014	323 952	4 666	1,5	134 866	2 094	1,6	111 140	753	0,7	90 003	821	0,9	111 936	1 542	1,4	93 191	1 149	1,2	865 088	11 025	1,3	2 621 312	10 148	0,4
2015	328 798	4 846	1,5	136 499	1 633	1,2	112 171	1 031	0,9	91 005	1 002	1,1	113 259	1 323	1,2	94 612	1 421	1,5	876 344	11 256	1,3	2 630 122	8 810	0,3
2016	333 021	4 223	1,3	138 605	2 106	1,5	112 681	510	0,5	91 542	537	0,6	114 468	1 209	1,1	95 863	1 251	1,3	886 180	9 836	1,1	2 636 703	6 581	0,3
2017	337 188	4 167	1,3	140 457	1 852	1,3	114 381	1 700	1,5	92 660	1 118	1,2	115 251	783	0,7	96 803	940	1,0	896 740	10 560	1,2	2 631 321	-5 382	-0,2
2018	341 043	3 855	1,1	141 993	1 536	1,1	116 592	2 211	1,9	93 487	827	0,9	116 490	1 239	1,1	97 832	1 029	1,1	907 437	10 697	1,2	2 631 516	195	0,0
Väestö yhteensä 31.12.																								
2012	603 968	15 419	2,6	256 824	8 854	3,6	205 312	5 257	2,6	180 225	2 899	1,6	217 421	4 204	2,0	146 473	4 802	3,4	1 610 223	41 435	2,6	5 426 674	51 398	1,0
2013	612 664	8 696	1,4	260 753	3 929	1,5	208 098	2 786	1,4	182 072	1 847	1,0	220 446	3 025	1,4	193 798	47 325	32,3	1 677 831	67 608	4,2	5 451 270	24 596	0,5
2014	620 715	8 051	1,3	265 545	4 792	1,8	210 805	2 707	1,3	183 827	1 755	1,0	223 005	2 559	1,2	196 293	2 495	1,3	1 700 190	22 359	1,3	5 471 753	20 483	0,4
2015	628 208	7 493	1,2	269 802	4 257	1,6	214 605	3 800	1,8	185 908	2 081	1,1	225 118	2 113	0,9	198 525	2 232	1,1	1 722 166	21 976	1,3	5 487 308	15 555	0,3
2016	635 181	6 973	1,1	274 583	4 781	1,8	219 341	4 736	2,2	187 604	1 696	0,9	228 274	3 156	1,4	200 526	2 001	1,0	1 745 509	23 343	1,4	5 503 297	15 989	0,3
2017	643 272	8 091	1,3	279 044	4 461	1,6	223 027	3 686	1,7	189 669	2 065	1,1	231 853	3 579	1,6	201 810	1 284	0,6	1 768 675	23 166	1,3	5 513 130	9 833	0,2
2018	648 042	4 770	0,7	283 632	4 588	1,6	228 166	5 139	2,3	191 331	1 662	0,9	235 239	3 386	1,5	203 567	1 757	0,9	1 789 977	21 302	1,2	5 517 919	4 789	0,1
Vieraskielinen väestö 31.12. (äidinkieli muu kuin suomi, ruotsi tai saame)																								
2012	73 608	10 188	16,1	28 976	5 738	24,7	24 366	4 557	23,0	15 609	2 165	16,1	12 742	1 614	14,5	5 397	829	18,1	160 698	25 091	18,5	266 949	42 561	19,0
2013	78 469	4 861	6,6	31 949	2 973	10,3	27 515	3 149	12,9	16 704	1 095	7,0	13 835	1 093	8,6	5 976	579	10,7	174 448	13 750	8,6	289 068	22 119	8,3
2014	83 549	5 080	6,5	35 194	3 245	10,2	30 262	2 747	10,0	17 727	1 023	6,1	14 622	787	5,7	6 429	453	7,6	187 783	13 335	7,6	310 306	21 238	7,3
2015	88 132	4 583	5,5	38 325	3 131	8,9	33 085	2 823	9,3	18 781	1 054	5,9	15 266	644	4,4	6 873	444	6,9	200 462	12 679	6,8	329 562	19 256	6,2
2016	93 214	5 082	5,8	41 652	3 327	8,7	36 447	3 362	10,2	19 877	1 096	5,8	16 348	1 082	7,1	7 636	763	11,1	215 174	14 712	7,3	353 993	24 431	7,4
2017	98 269	5 055	5,4	44 655	3 003	7,2	39 388	2 941	8,1	20 998	1 121	5,6	17 243	895	5,5	8 050	414	5,4	228 603	13 429	6,2	373 325	19 332	5,5
2018	101 825	3 556	3,6	48 085	3 430	7,7	43 129	3 741	9,5	21 894	896	4,3	18 030	787	4,6	8 496	446	5,5	241 459	12 856	5,6	391 746	18 421	4,9
Vieraskielisten osuus väestöstä (%)																								
2012	12,2			11,3			11,9			8,7			5,9			3,7			10,0			4,9		
2013	12,8			12,3			13,2			9,2			6,3			3,1			10,4			5,3		
2014	13,5			13,3			14,4			9,6			6,6			3,3			11,0			5,7		
2015	14,0			14,2			15,4			10,1			6,8			3,5			11,6			6,0		
2016	14,7			15,2			16,6			10,6			7,2			3,8			12,3			6,4		
2017	15,3			16,0			17,7			11,1			7,4			4,0			12,9			6,8		
2018	15,7			17,0			18,9			11,4			7,7			4,2			13,5			7,1		

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö, työnvälitystilasto, Toimiala online -palvelu ja Tilastokeskus, väestötillastot, StatFin-tietokanta, Väestö iän, sukupuolen, siviilisäädyn ja kielen mukaan alueittain

31.12.	Muutos			Muutos			Muutos			Muutos			Muutos			Muutos								
	HELSINKI	Lkm	%	ESPOO	Lkm	%	VANTAA	Lkm	%	TURKU	Lkm	%	TAMPERE	Lkm	%	OULU	Lkm	%	KUUSIKKO	Lkm	%	KOKO MAA	Lkm	%
Työttömistä työhakijoista yli vuoden työttömänä olleet (pitkäaikaistyöttömät)																								
2012	6 079	670	12,4	1 690	47	2,9	2 635	291	12,4	3 083	-211	-6,4	5 048	624	14,1	3 088	1 106	55,8	21 623	2 527	13,2	66 047	8 088	14,0
2013	8 515	2 436	40,1	2 896	1 206	71,4	2 922	287	10,9	3 511	428	13,9	6 845	1 797	35,6	3 666	578	18,7	28 355	6 732	31,1	82 747	16 700	25,3
2014	12 540	4 025	47,3	4 142	1 246	43,0	3 706	784	26,8	4 282	771	22,0	5 591	-1 254	-18,3	4 498	832	22,7	34 759	6 404	22,6	98 537	15 790	19,1
2015	16 292	3 752	29,9	6 025	1 883	45,5	5 002	1 296	35,0	5 477	1 195	27,9	7 164	1 573	28,1	5 266	768	17,1	45 226	10 467	30,1	118 161	19 624	19,9
2016	17 835	1 543	9,5	5 922	-103	-1,7	4 877	-125	-2,5	5 581	104	1,9	8 598	1 434	20,0	5 222	-44	-0,8	48 035	2 809	6,2	121 951	3 790	3,2
2017	12 640	-5 195	-29,1	4 396	-1 526	-25,8	3 493	-1 384	-28,4	4 416	-1 165	-20,9	5 900	-2 698	-31,4	4 570	-652	-12,5	35 415	-12 620	-26,3	91 568	-30 383	-24,9
2018	10 613	-2 027	-16,0	3 507	-889	-20,2	2 381	-1 112	-31,8	3 427	-989	-22,4	3 409	-2 491	-42,2	3 481	-1 089	-23,8	26 818	-8 597	-24,3	66 792	-24 776	-27,1
Pitkäaikaistyöttömien osuus (%) työvoimasta																								
2012	1,9			1,3			2,4			3,5			4,6			3,4			2,6			2,5		
2013	2,7			2,2			2,6			3,9			6,2			4,0			3,3			3,2		
2014	3,9			3,1			3,3			4,8			5,0			4,8			4,0			3,8		
2015	5,0			4,4			4,5			6,0			6,3			5,6			5,2			4,5		
2016	5,4			4,3			4,3			6,1			7,5			5,4			5,4			4,6		
2017	3,7			3,1			3,1			4,8			5,1			4,7			3,9			3,5		
2018	3,1			2,5			2,0			3,7			2,9			3,6			3,0			2,5		
Pitkäaikaistyöttömien osuus (%) työttömistä työnhakijoista																								
2012	22,9			20,0			27,3			25,1			31,5			23,7			25,1			23,4		
2013	26,0			26,0			25,1			25,0			36,3			24,4			27,4			25,1		
2014	32,5			31,0			28,8			27,6			27,8			26,9			29,7			27,1		
2015	39,1			40,4			35,5			33,9			33,5			31,1			36,1			31,3		
2016	43,2			41,3			35,5			36,2			41,0			31,8			39,3			34,1		
2017	35,6			36,2			30,1			34,2			35,7			33,3			34,6			31,0		
2018	33,3			31,2			23,4			30,0			26,2			29,6			30,0			26,0		
Rakennetyöttömät¹																								
2012	13 704	311	2,3	4 342	185	4,5	5 374	145	2,8	7 017	627	9,8	8 995	0	0,0	6 581	788	13,6	46 013	2 056	4,7	148 235	2 086	1,4
2013	16 957	3 253	23,7	5 648	1 306	30,1	6 144	770	14,3	7 966	949	13,5	10 810	1 815	20,2	7 652	1 071	16,3	55 177	9 164	19,9	170 740	22 505	15,2
2014	21 596	4 639	27,4	7 367	1 719	30,4	7 126	982	16,0	9 248	1 282	16,1	12 589	1 779	16,5	8 932	1 280	16,7	66 858	11 681	21,2	199 556	28 816	16,9
2015	25 118	3 522	16,3	8 948	1 581	21,5	8 387	1 261	17,7	10 126	878	9,5	13 174	585	4,6	9 687	755	8,5	75 440	8 582	12,8	216 417	16 861	8,4
2016	26 569	1 451	5,8	9 001	53	0,6	8 321	-66	-0,8	9 982	-144	-1,4	13 472	298	2,3	9 451	-236	-2,4	76 796	1 356	1,8	215 127	-1 290	-0,6
2017	22 275	-4 294	-16,2	7 755	-1 246	-13,8	7 181	-1 140	-13,7	8 427	-1 555	-15,6	10 522	-2 950	-21,9	8 426	-1 025	-10,8	64 586	-12 210	-15,9	181 634	-33 493	-15,6
2018	19 653	-2 622	-11,8	6 843	-912	-11,8	5 907	-1 274	-17,7	7 332	-1 095	-13,0	7 746	-2 776	-26,4	6 965	-1 461	-17,3	54 446	-10 140	-15,7	150 691	-30 943	-17,0
Rakennetyöttömien osuus (%) työvoimasta																								
2012	4,3			3,3			4,9			8,0			8,2			7,3			5,5			5,7		
2013	5,3			4,3			5,6			8,9			9,8			8,3			6,5			6,5		
2014	6,7			5,5			6,4			10,3			11,2			9,6			7,7			7,6		
2015	7,6			6,6			7,5			11,1			11,6			10,2			8,6			8,2		
2016	8,0			6,5			7,4			10,9			11,8			9,9			8,7			8,2		
2017	6,6			5,5			6,3			9,1			9,1			8,7			7,2			6,9		
2018	5,8			4,8			5,1			7,8			6,6			7,1			6,0			5,7		
Rakennetyöttömien osuus (%) työttömistä työnhakijoista																								
2012	51,6			51,3			55,6			57,1			56,1			50,5			53,5			52,5		
2013	51,7			50,6			52,8			56,7			57,4			50,9			53,3			51,8		
2014	56,0			55,1			55,4			59,6			62,6			53,5			57,1			54,9		
2015	60,2			60,0			59,5			62,8			61,7			57,2			60,3			57,3		
2016	64,3			62,8			60,5			64,7			64,2			57,6			62,8			60,1		
2017	62,8			63,9			62,0			65,2			63,7			61,4			63,1			61,5		
2018	61,7			60,9			57,9			64,1			59,6			59,2			60,9			58,7		

¹Rakennetyöttömiin kuuluvat pitkäaikaistyöttömät, rinnasteiset pitkäaikaistyöttömät, toimenpiteiltä työttömäksi jääneet sekä toimenpiteiltä uusille toimenpiteille sijoittuneet

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö, työnvälitystilasto, Toimiala online -palvelu

31.12.	Muutos			Muutos			Muutos			Muutos			Muutos			Muutos			Muutos					
	HELSINKI	Lkm	%	ESPOO	Lkm	%	VANTAA	Lkm	%	TURKU	Lkm	%	TAMPERE	Lkm	%	OULU	Lkm	%	KUUSIKKO	Lkm	%	KOKO MAA	Lkm	%
Alle 25-vuotiaat työttömät (nuorisotyöttömät)																								
2012	2 257	166	7,9	700	128	22,4	914	-168	-15,5	1 619	242	17,6	2 158	14	0,7	2 078	440	26,9	9 726	822	9,2	34 836	1 399	4,2
2013	3 014	757	33,5	1 100	400	57,1	1 209	295	32,3	2 034	415	25,6	2 757	599	27,8	2 665	587	28,2	12 779	3 053	31,4	44 229	9 393	27,0
2014	3 840	826	27,4	1 424	324	29,5	1 328	119	9,8	2 119	85	4,2	3 093	336	12,2	3 167	502	18,8	14 971	2 192	17,2	50 382	6 153	13,9
2015	3 713	-127	-3,3	1 448	24	1,7	1 456	128	9,6	2 128	9	0,4	3 332	239	7,7	3 197	30	0,9	15 274	303	2,0	52 323	1 941	3,9
2016	3 525	-188	-5,1	1 387	-61	-4,2	1 454	-2	-0,1	2 060	-68	-3,2	3 295	-37	-1,1	3 148	-49	-1,5	14 869	-405	-2,7	48 064	-4 259	-8,1
2017	2 831	-694	-19,7	1 078	-309	-22,3	1 261	-193	-13,3	1 549	-511	-24,8	2 731	-564	-17,1	2 377	-771	-24,5	11 827	-3 042	-20,5	38 292	-9 772	-20,3
2018	2 370	-461	-16,3	964	-114	-10,6	1 163	-98	-7,8	1 432	-117	-7,6	1 988	-743	-27,2	2 149	-228	-9,6	10 066	-1 761	-14,9	33 415	-4 877	-12,7
Nuorisotyöttömien osuus (%) työvoimasta																								
2012	0,7			0,5			0,8			1,8			2,0			2,3			1,2			1,3		
2013	0,9			0,8			1,1			2,3			2,5			2,9			1,5			1,7		
2014	1,2			1,1			1,2			2,4			2,8			3,4			1,7			1,9		
2015	1,1			1,1			1,3			2,3			2,9			3,4			1,7			2,0		
2016	1,1			1,0			1,3			2,3			2,9			3,3			1,7			1,8		
2017	0,8			0,8			1,1			1,7			2,4			2,5			1,3			1,5		
2018	0,7			0,7			1,0			1,5			1,7			2,2			1,1			1,3		
Nuorisotyöttämien osuus (%) työttömistä työnhakijoista																								
2012	8,5			8,3			9,5			13,2			13,5			16,0			11,3			12,3		
2013	9,2			9,9			10,4			14,5			14,6			17,7			12,3			13,4		
2014	10,0			10,7			10,3			13,6			15,4			19,0			12,8			13,9		
2015	8,9			9,7			10,3			13,2			15,6			18,9			12,2			13,8		
2016	8,5			9,7			10,6			13,4			15,7			19,2			12,2			13,4		
2017	8,0			8,9			10,9			12,0			16,5			17,3			11,6			13,0		
2018	7,4			8,6			11,4			12,5			15,3			18,3			11,3			13,0		
Yli 50-vuotiaat työttömät																								
2012	8 734	625	7,7	3 118	291	10,3	3 406	362	11,9	3 775	16	0,4	4 914	432	9,6	3 493	1 257	56,2	27 440	2 983	12,2	107 240	7 581	7,6
2013	10 381	1 647	18,9	3 794	676	21,7	3 885	479	14,1	4 158	383	10,1	5 588	674	13,7	3 921	428	12,3	31 727	4 287	15,6	120 286	13 046	12,2
2014	11 985	1 604	15,5	4 433	639	16,8	4 311	426	11,0	4 587	429	10,3	6 053	465	8,3	4 337	416	10,6	35 706	3 979	12,5	131 280	10 994	9,1
2015	13 495	1 510	12,6	5 076	643	14,5	4 835	524	12,2	4 861	274	6,0	6 304	251	4,1	4 419	82	1,9	38 990	3 284	9,2	136 247	4 967	3,8
2016	13 632	137	1,0	5 046	-30	-0,6	4 670	-165	-3,4	4 714	-147	-3,0	6 001	-303	-4,8	4 254	-165	-3,7	38 317	-673	-1,7	131 598	-4 649	-3,4
2017	12 144	-1 488	-10,9	4 302	-744	-14,7	4 030	-640	-13,7	4 182	-532	-11,3	4 506	-1 495	-24,9	3 868	-386	-9,1	33 032	-5 285	-13,8	110 937	-20 661	-15,7
2018	11 032	-1 112	-9,2	3 913	-389	-9,0	3 343	-687	-17,0	3 581	-601	-14,4	3 454	-1 052	-23,3	3 309	-559	-14,5	28 632	-4 400	-13,3	94 953	-15 984	-14,4
Yli 50-vuotiaiden työttömien osuus (%) työvoimasta																								
2012	2,8			2,4			3,1			4,3			4,5			3,9			3,3			4,1		
2013	3,3			2,9			3,5			4,7			5,1			4,3			3,7			4,6		
2014	3,7			3,3			3,9			5,1			5,4			4,7			4,1			5,0		
2015	4,1			3,7			4,3			5,3			5,6			4,7			4,4			5,2		
2016	4,1			3,6			4,1			5,1			5,2			4,4			4,3			5,0		
2017	3,6			3,1			3,5			4,5			3,9			4,0			3,7			4,2		
2018	3,2			2,8			2,9			3,8			3,0			3,4			3,2			3,6		
Yli 50-vuotiaiden työttömien osuus (%) työttömistä työnhakijoista																								
2012	32,9			36,8			35,2			30,7			30,7			26,8			31,9			38,0		
2013	31,7			34,0			33,4			29,6			29,6			26,1			30,7			36,5		
2014	31,1			33,2			33,5			29,5			30,1			26,0			30,5			36,1		
2015	32,4			34,1			34,3			30,1			29,5			26,1			31,2			36,1		
2016	33,0			35,2			34,0			30,6			28,6			25,9			31,4			36,8		
2017	34,2			35,5			34,8			32,4			27,3			28,2			32,3			37,5		
2018	34,7			34,8			32,8			31,3			26,6			28,1			32,0			37,0		

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö, työnvälitystilasto, Toimiala online -palvelu

31.12.	Muutos			Muutos			Muutos			Muutos			Muutos			Muutos								
	HELSINKI	Lkm	%	ESPOO	Lkm	%	VANTAA	Lkm	%	TURKU	Lkm	%	TAMPERE	Lkm	%	OULU	Lkm	%	KUUSIKKO	Lkm	%	KOKO MAA	Lkm	%
Työttömät ulkomaan kansalaiset																								
2012	5 366	810	17,8	1 615	409	33,9	2 141	404	23,3	1 929	352	22,3	1 489	114	8,3	607	59	10,8	13 147	2 148	19,5	24 941	4 115	19,8
2013	6 680	1 314	24,5	2 160	545	33,7	2 596	455	21,3	2 129	200	10,4	1 636	147	9,9	797	190	31,3	15 998	2 851	21,7	29 984	5 043	20,2
2014	7 804	1 124	16,8	2 736	576	26,7	3 048	452	17,4	2 329	200	9,4	1 759	123	7,5	759	-38	-4,8	18 435	2 437	15,2	33 709	3 725	12,4
2015	8 071	267	3,4	3 203	467	17,1	3 176	128	4,2	2 326	-3	-0,1	1 911	152	8,6	836	77	10,1	19 523	1 088	5,9	35 301	1 592	4,7
2016	7 826	-245	-3,0	3 245	42	1,3	3 183	7	0,2	2 277	-49	-2,1	1 842	-69	-3,6	968	132	15,8	19 341	-182	-0,9	35 180	-121	-0,3
2017	6 793	-1 033	-13,2	2 762	-483	-14,9	2 803	-380	-11,9	1 846	-431	-18,9	1 674	-168	-9,1	630	-338	-34,9	16 508	-2 833	-14,6	30 153	-5 027	-14,3
2018	6 321	-472	-6,9	2 781	19	0,7	2 663	-140	-5,0	1 709	-137	-7,4	1 289	-385	-23,0	568	-62	-9,8	15 331	-1 177	-7,1	27 734	-2 419	-8,0
Työttömien ulkomaan kansalaisten osuus (%) työvoimasta																								
2012	1,7			1,2			2,0			2,2			1,4			0,7			1,6			1,0		
2013	2,1			1,6			2,4			2,4			1,5			0,9			1,9			1,1		
2014	2,4			2,0			2,7			2,6			1,6			0,8			2,1			1,3		
2015	2,5			2,3			2,8			2,6			1,7			0,9			2,2			1,3		
2016	2,4			2,3			2,8			2,5			1,6			1,0			2,2			1,3		
2017	2,0			2,0			2,5			2,0			1,5			0,7			1,8			1,1		
2018	1,9			2,0			2,3			1,8			1,1			0,6			1,7			1,1		
Työttömien ulkomaan kansalaisten osuus (%) työttömistä työnhakijoista																								
2012	20,2			19,1			22,1			15,7			9,3			4,7			15,3			8,8		
2013	20,4			19,4			22,3			15,1			8,7			5,3			15,5			9,1		
2014	20,2			20,5			23,7			15,0			8,7			4,5			15,7			9,3		
2015	19,3			21,5			22,5			14,4			8,9			4,9			15,6			9,3		
2016	18,9			22,6			23,2			14,8			8,8			5,9			15,8			9,8		
2017	19,1			22,8			24,2			14,3			10,1			4,6			16,1			10,2		
2018	19,9			24,8			26,1			14,9			9,9			4,8			17,1			10,8		

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö, työnvälitystilasto, Toimiala online -palvelu

Liite 4 Työllisyyspalvelujen työryhmä

Työryhmän puheenjohtaja

Ilkka Haahtela

Yksikön Päälikkö
Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia
Työvoima ja maahanmuutto
etunimi.sukunimi@hel.fi

Helsinki

Olli Hokkanen

Projektiasiantuntija
Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia
etunimi.sukunimi@hel.fi

Eetu Pernu

Erityissuunnittelija
Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia
etunimi.sukunimi@hel.fi

Espoo

Sanna-Maria Paloahde

Erityissuunnittelija
Espoon elinkeino- ja kaupunkikehitysyk-
sikkö
etunimi.sukunimi@espoo.fi

Heikki Vento

Erityissuunnittelija
Espoon elinkeino- ja kaupunkikehitysyk-
sikkö
etunimi.sukunimi@espoo.fi

Vantaa

Kari Ahlström

Palveluesimies
Vantaan kaupungin työllisyyspalvelut
etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Satu Suvioja

Suunnittelija
Vantaan kaupungin työllisyyspalvelut
etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Turku

Inkeri Huuhka

Kuntoutussuunnittelija
Turun kaupungin työllisyyspalvelut
etunimi.sukunimi@turku.fi

Juha Salminen

Työllisyysasiantuntija
Turun kaupungin työllisyyspalvelut
etunimi.sukunimi@turku.fi

Tampere

Tuula Mikkonen

Suunnittelupäällikkö
Tampereen kaupungin työllisyys- ja
kasvupalvelut
etunimi.sukunimi@tampere.fi

Teuvo Moilanen

Suunnittelija (tilastot)
Tampereen kaupungin työllisyys- ja
kasvupalvelut
etunimi.sukunimi@tampere.fi

Oulu

Noora Jansson

Työllisyyspalveluiden päällikkö
Oulun kaupungin elinkeino- ja työllisyys-
palvelut
etunimi.sukunimi@businessoulu.com

Sanna Kangosjärvi

Palvelupäällikkö
Oulun kaupungin elinkeino- ja työllisyys-
palvelut
etunimi.sukunimi@ouka.fi

Mirja Kivelä

Talouskoordinaattori
Oulun kaupungin elinkeino- ja työllisyys-
palvelut
etunimi.h.sukunimi@ouka.fi

Tommi Kurkela

Projektikoordinaattori
Oulun kaupungin elinkeino- ja työllisyys-
palvelut
etunimi.sukunimi@businessoulu.com

Sari Käsmä

Palvelupäällikkö
Oulun kaupungin elinkeino- ja työllisyys-
palvelut
etunimi.sukunimi@ouka.fi

Saila Lehto

Palvelupäällikkö
Oulun kaupungin elinkeino- ja työllisyys-
palvelut
etunimi.sukunimi@ouka.fi

Työryhmän sihteeri**Marianne Forsell**

Projektitutkija
Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia
Kaupunkitutkimus ja -tilastot
etunimi.sukunimi@hel.fi

